

Załącznik do Uchwały
nr XVII/94/2016
Rady Powiatu Jarosławskiego
z dnia 28 stycznia 2016 r.

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE JAROSŁAWSKIM**

na lata 2016-2022

STYCZEŃ 2016r.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2016 – 2022

Spis treści	
Wstęp.....	1
1. Procedura tworzenia Strategii	2
2. Kompatybilność Strategii z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim.....	3
3. Sposoby realizacji Strategii i źródła finansowania.....	4
4.1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - wyniki badania ankietowego	5
4.2 Diagnoza sytuacji społeczno - gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - analiza danych statystycznych	32
5. Analiza SWOT sytuacji społeczno - gospodarczej w Powiecie Jarosławskim	54
6. Obszary problemowe i cele strategiczne	58
7. Cele operacyjne i kierunki działań	59
8. Rezultaty i wskaźniki	66
9. Monitoring Strategii	69
10. Ewaluacja Strategii.....	73
Zakończenie	74
Spis tabel Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim – wyniki badania ankietowego	75
Spis tabel Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - analiza danych statystycznych.....	76
Spis rycin Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim – wyniki badania ankietowego	77
Spis wykresów Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - analiza danych statystycznych.....	77

Załącznik: Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Jarosławskiego na lata 2016-2022

Wstęp

W związku z upływem terminu obowiązywania dotychczasowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2008-2015, która została przyjęta Uchwałą Rady Powiatu Jarosławskiego z dnia 6 grudnia 2007r. powstała konieczność opracowania Strategii na lata do 2022r.

Przygotowanie Strategii ma na celu stworzenie podstaw merytorycznych, metodologicznych i organizacyjnych dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022. Konieczne jest określenie polityki społecznej Powiatu Jarosławskiego oraz misji, celów i kierunków działania na najbliższe lata.

Fundamentem przedstawionej Strategii jest maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów i potencjału. Dla bezpieczeństwa socjalnego wymagane jest bowiem, stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających warunków społecznych.

Misja stanowi podstawowy element Strategii i jest jej celem nadrzędnym, który kształtuje kierunki działania. Wynikają z niej bezpośrednio cele strategiczne, które ją konkretyzują. Misja to opis głównego pola działań w przyszłości.

Jako misję przyjmuje się: **poprawę jakości życia mieszkańców Powiatu Jarosławskiego poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom, przy współpracy z lokalnymi partnerami, eliminację negatywnych zjawisk społecznych która służyć ma zrównoważonemu rozwojowi Powiatu.**

Przedłożony materiał został opracowany w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2020 roku.

1. Procedura tworzenia Strategii

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje "opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami." Zgodnie z zapisami Art. 9 ust. 1 pkt ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 149 z późn. zm.) "Do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy: opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, o której mowa w odrębnych przepisach;"

Do aktów prawnych regulujących treść Strategii oraz wpływających na jej realizację należą m.in.:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1445 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 149 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011r. nr 127 poz. 721 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 332 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 roku Nr 231, poz. 1375, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 1390)
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2014r. poz. 1118 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. z 2011r. nr 43 poz. 225. z późn. zm.)
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2015r., poz.2082)
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 23.).

Prawidłowo zbudowana Strategia rozwiązywania problemów społecznych obejmuje wszystkie obszary polityki społecznej, które mogą przyczynić się do lepszego funkcjonowania społeczności lokalnej, a w konsekwencji poprawy warunków życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej. Aby Strategia mogła odzwierciedlać oczekiwania mieszkańców koniecznym było, włączenie do prac nad dokumentem jak najszerszego grona ich przedstawicieli, a także reprezentantów wszystkich instytucji społecznych funkcjonujących w Powiecie.

W tym celu:

1) powołano Komisję ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2016-2022

- 2) Nawiązano partnerstwo między Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu a Państwową Wyższą Szkołą Techniczno - Ekonomiczną im. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu w zakresie przeprowadzenia diagnozy problemów społecznych wśród mieszkańców Powiatu Jarosławskiego z wykorzystaniem badań ankietowych.
- 3) Opracowano diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej Powiatu Jarosławskiego w oparciu o dane statystyczne przekazane przez: Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu Jarosławskiego, Powiatowy Urząd Pracy, Komendę Powiatową Policji, Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną, Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Jarosławiu, Urząd Miasta Jarosław. Zostały wykorzystane także dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
- 4) Przeprowadzono konsultacje Strategii z właściwymi terytorialnie gminami.

Analizą objęto informacje, sprawozdania i opracowania, na podstawie których dokonano oceny ogólnej sytuacji społecznej w Powiecie, a następnie identyfikacji głównych problemów społecznych. Na podstawie diagnozy opracowano: analizę SWOT sytuacji społeczno-gospodarczej w Powiecie, wyznaczono obszary problemowe i cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań, rezultaty i wskaźniki oraz zasady monitoringu i ewaluacji Strategii.

2. Kompatybilność Strategii z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem określającym priorytety w przyszłych działaniach Powiatu w zakresie polityki społecznej. Ma ona również pomóc w umocowaniu prawnym konkretnych działań, ma być istotnym ogniwem w hierarchii dokumentów strategicznych poczynając od Narodowego Planu Rozwoju aż do strategii gminnych, zachowując w stosunku do nich pełną kompatybilność i komplementarność.

Odnosi się nie tylko do rzeczywistych wyzwań mieszkańców w sferze społecznej, ale także uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim tj.

Poziom europejski	
Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	
Poziom krajowy	
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	
Strategia Rozwoju Kraju 2020	
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	
Programy sektorowe dotyczące problemów społecznych	<i>między innymi:</i> 1. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji 2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020" 3. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej

Poziom wojewódzki
Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji
Poziom powiatowy
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Jarosławskiego na lata 2014-2020

3. Sposoby realizacji Strategii i źródła finansowania

Cele Strategii będą osiągnięte poprzez realizację programów i projektów społecznych. Do wdrażania Strategii zobligowane są powiatowe instytucje publiczne i podmioty społeczne, których statuty działań obejmują szeroko rozumiane zadania polityki społecznej.

Strategia wyznacza kierunki rozwoju, stanowiąc jednocześnie odniesienie dla zmian i działań zmierzających do dostrojenia bieżącej i długookresowej działalności do potrzeb realizacji celów strategicznych. Umożliwi to skoncentrowanie się na przedsięwzięciach najistotniejszych z punktu widzenia skutecznej realizacji zadań i rozwoju polityki społecznej w powiecie. Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, koordynacją działań w zakresie realizacji Strategii zajmuje się Starosta Jarosławski.

Finansowanie realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2016-2022 odbywać się będzie ze środków własnych i zewnętrznych. Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych jest koniecznością ze względu na ograniczone możliwości w zakresie środków jakie Powiat może przeznaczyć na finansowanie polityki społecznej. Różnorodne fundusze wspierające zarówno krajowe jak i zagraniczne, publiczne i prywatne, a także środki finansowe oraz rzeczowe gromadzone i rozprowadzone przez różne fundacje w istotny sposób pozwolą rozszerzyć możliwości realizacji działań, a tym samym jej zakres oraz jakość oczekiwanych rezultatów.

Uwzględniając powyższe podstawowym źródłem finansowania Strategii będzie budżet Powiatu. Ponadto inicjatywy podejmowane poprzez różnorodne projekty i programy będą finansowane z następujących źródeł:

- budżet państwa – programy celowe, osłonowe, pilotażowe
- budżety innych samorządów – piecza zastępcza
- odpłatność rodziców biologicznych w zakresie pieczy zastępczej
- fundusze przeznaczone na projekty systemowe i konkursowe w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego
- środki z algorytmu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)
- środki w ramach programów, w tym pilotażowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)
- środki z funduszy zagranicznych pozyskiwane przez organizacje pozarządowe
- prywatni sponsorzy, indywidualne wkłady osób – uczestników działań
- środki z budżetu Samorządu Wojewódzkiego – w tym z Regionalnego Programu Operacyjnego.

4.1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - wyniki badania ankietowego

Na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2016-2022, przeprowadzono badanie ankietowe wśród 1000 osób dorosłych zamieszkujących Powiat Jarosławski na temat problemów społecznych. Poniżej zostaje zamieszczona analiza ankiet.

Próba badawcza - 1000 osób dorosłych zamieszkujących Powiat Jarosławski

N - liczba odpowiedzi

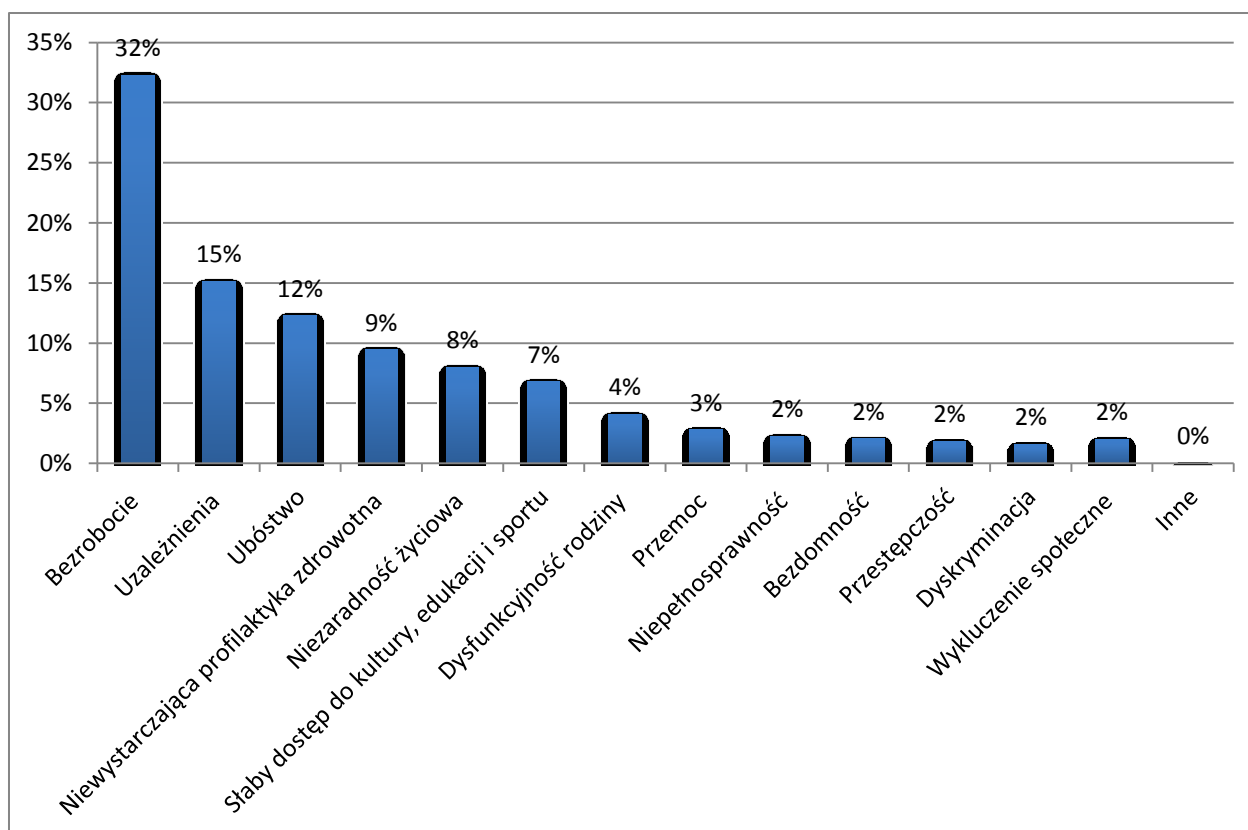
Badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź, maksymalnie 3.

W Tabeli 1 i na Rycinie 1 przedstawiono najważniejsze problemy społeczne występujące w powiecie jarosławskim w opinii badanych.

Tabela 1. Najważniejsze problemy społeczne występujące w powiecie jarosławskim

Odpowiedzi	N	%
Bezrobocie	926	32%
Uzależnienia	434	15%
Ubóstwo	352	12%
Niewystarczająca profilaktyka zdrowotna	271	9%
Niezaradność życiowa	229	8%
Słaby dostęp do kultury, edukacji i sportu	195	7%
Dysfunkcyjność rodziny	117	4%
Przemoc	80	3%
Niepełnosprawność	64	2%
Bezdomność	59	2%
Przestępczość	52	2%
Dyskryminacja	45	2%
Wykluczenie społeczne	37	2%
Inne	6	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 1. Najważniejsze problemy społeczne występujące w powiecie jarosławskim

Analiza uzyskanych odpowiedzi pozwoliła na stwierdzenie, że respondenci za najważniejszy problem społeczny występujący w powiecie jarosławskim uznali bezrobocie – 32%, w dalszej kolejności uzależnienia – 15% oraz ubóstwo – 12% i niewystarczającą profilaktykę zdrowotną.

Najmniej badanych zwróciło uwagę na wykluczenie społeczne – 2%, dyskryminację – 2%, przestępczość – 2%, bezdomność – 2%, oraz niepełnosprawność – 2% i przemoc – 3%.

Sześć osób podało odpowiedź „inne” wskazując na takie aspekty jak: bardzo niskie zarobki, emigracja młodzieży w poszukiwaniu pracy, złe warunki mieszkalne dla studentów, kierunki kształcenia adekwatne do potrzeb rynku, brak empatii wobec drugiej osoby, nepotyzm, układy polityczne.

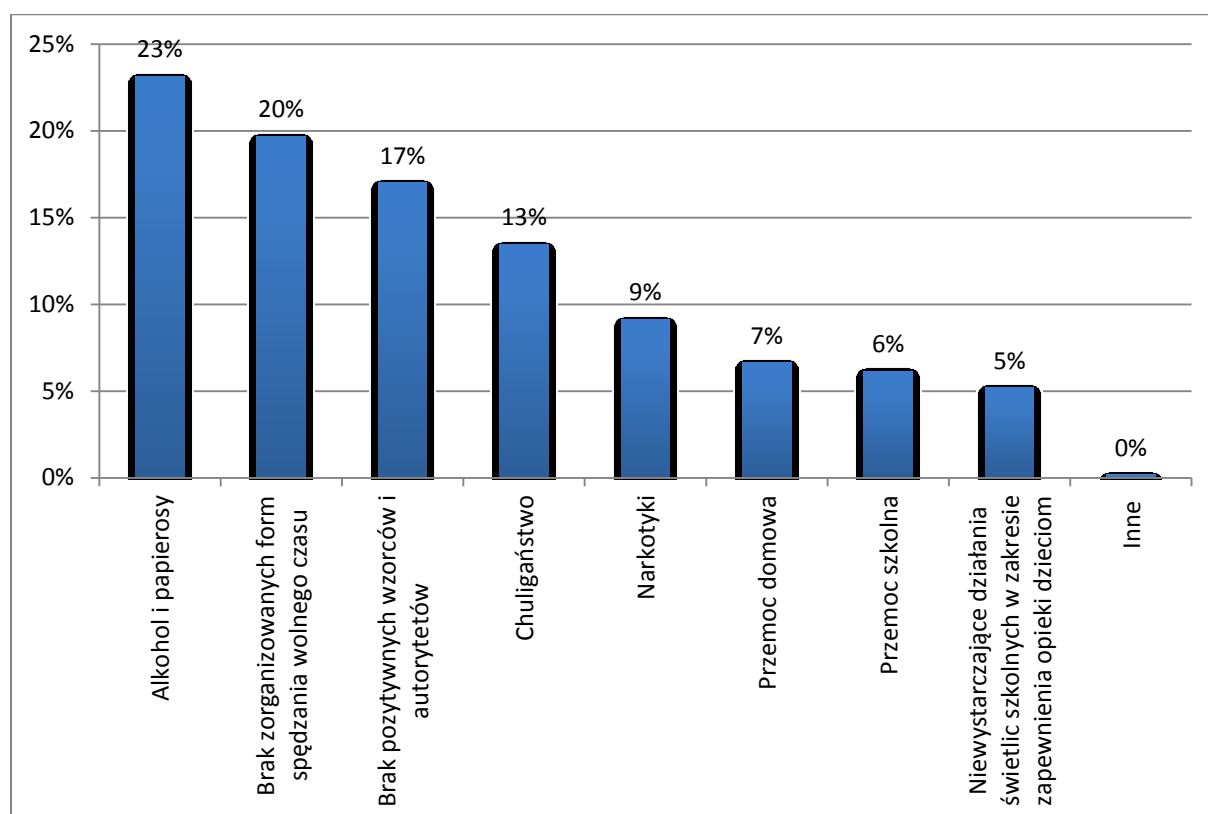
W Tabeli 2 i na Rycinie 2 przedstawiono najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące w powiecie jarosławskim w opinii badanych.

Tabela 2. Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące w powiecie jarosławskim

Odpowiedzi	N	%
Alkohol i papierosy	643	23%
Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	547	20%
Brak pozytywnych wzorców i autorytetów	458	17%
Chuligaństwo	374	13%
Narkotyki	254	9%

Przemoc domowa	184	7%
Przemoc szkolna	171	6%
Niewystarczające działania świetlic szkolnych w zakresie zapewnienia opieki dzieciom	144	5%
Inne	5	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 2. Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące w powiecie jarosławskim

Uzyskane wyniki badań wykazały, że 23% ankietowanych za najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące w powiecie jarosławskim uważa picie alkoholu i palenie papierosów, dla 20% był to brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, z kolei 17% uznało brak pozytywnych wzorców i autorytetów.

Najmniejszy odsetek badanych – 5%, zwróciło uwagę na niewystarczające działania świetlic szkolnych w zakresie zapewnienia opieki dzieciom i 6% na przemoc w szkole.

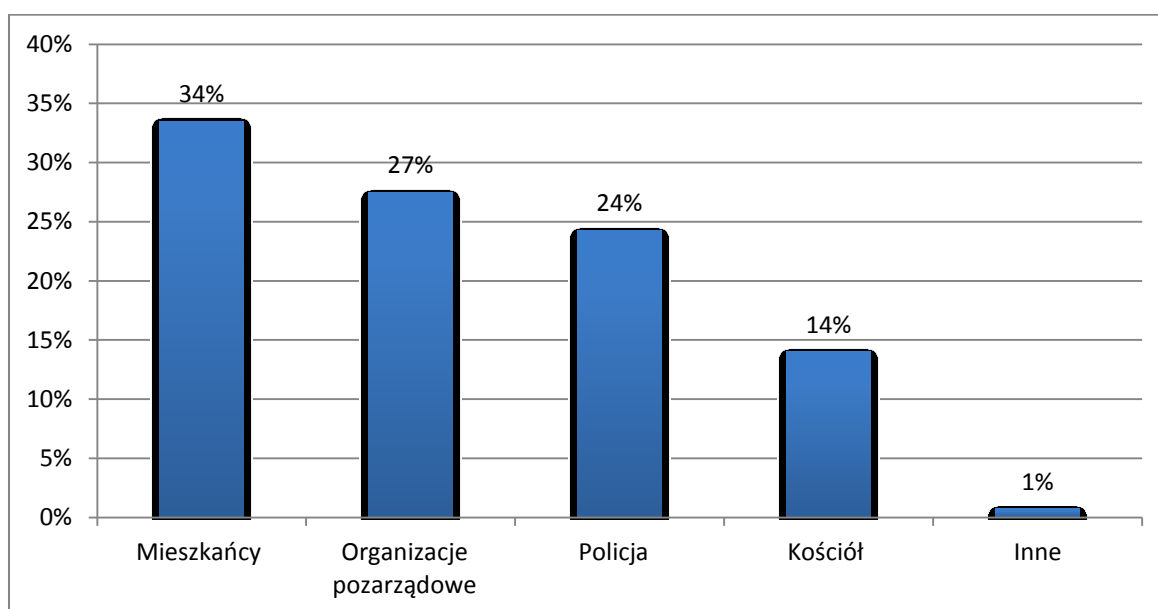
Pięć osób wskazało na inne problemy, takie jak: uzależnienie od Internetu, brak przekazywania wzorców do naśladowania przez rodziców, uzależnienia od komputerów, dopalacze, brak dostępu do kultury, edukacji, sportu - możliwości rozwoju swoich zainteresowań.

W Tabeli 3 i na Rycinie 3 przedstawiono opinie badanych na temat instytucji, które ich zdaniem, powinny być zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych w powiecie jarosławskim.

Tabela 3. Instytucje zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych w powiecie jarosławskim w opinii badanych

Odpowiedzi	N	%
Mieszkańcy	493	34%
Organizacje pozarządowe	404	27%
Policja	357	24%
Kościół	206	14%
Inne	11	1%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 3. Instytucje zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych w powiecie jarosławskim w opinii badanych

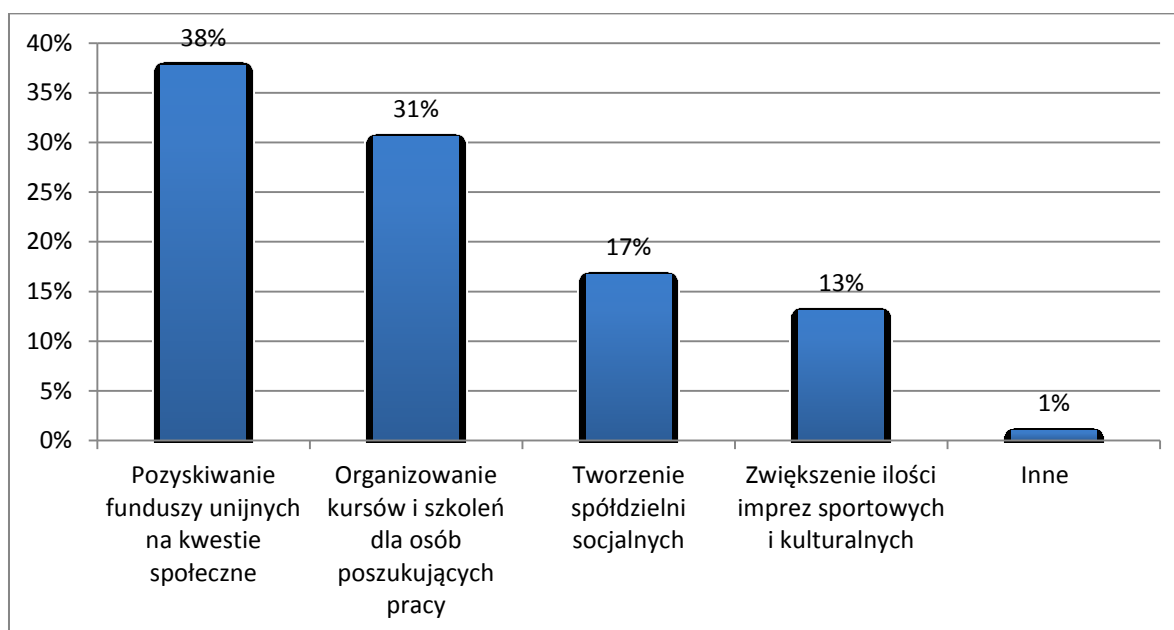
Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że 34% ankietowanych uważało, że mieszkańcy powiatu jarosławskiego sami powinni angażować się w rozwiązywanie problemów społecznych. Organizacje pozarządowe powinny być zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych w opinii 27% badanych, natomiast policja i kościół – odpowiednio w opinii 24% badanych oraz 14%. Jedynie 11 badanych było zdania, że w rozwiązywanie problemów społecznych powinni włączyć się między innymi: rodzice, rząd, samorządy i szkoły.

W Tabeli 4 i na Rycinie 4 przedstawiono opinie badanych na temat podejmowania działań, które mogą pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów społecznych w powiecie.

Tabela 4. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów społecznych w opinii badanych

Odpowiedzi	N	%
Pozyskiwanie funduszy unijnych na kwestie społeczne	679	38%
Organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy	550	31%
Tworzenie spółdzielni socjalnych	300	17%
Zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych	236	13%
Inne	32	1%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 4. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów społecznych w opinii badanych

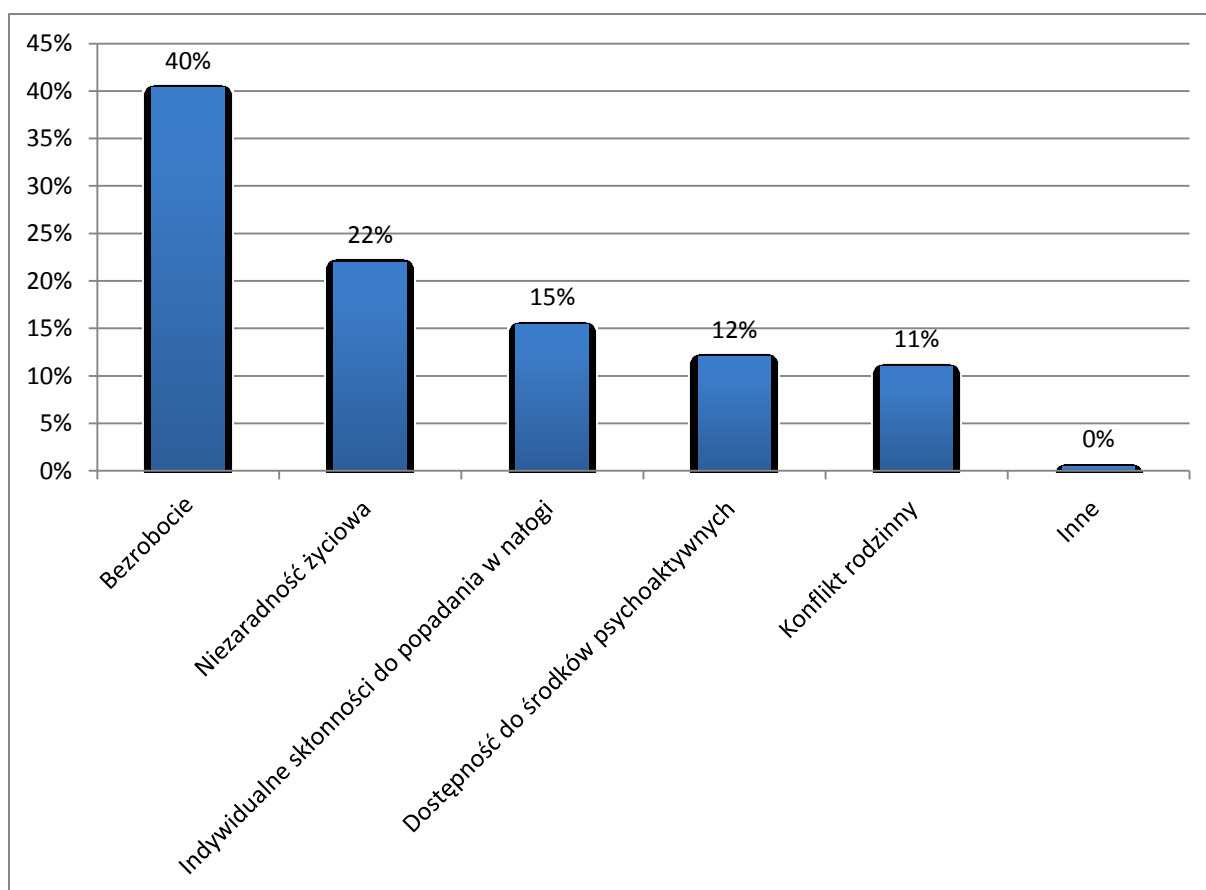
Z przeprowadzonej analizy badań wynika, że 38% respondentów było zdania, że pozyskiwanie funduszy unijnych na kwestie społeczne może pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów społecznych w powiecie jarosławskim. Z kolei 31% badanych uznało, że może to być organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy, zaś 17% uważało, że należy tworzyć spółdzielnie socjalne. Natomiast 13% ankietowanych, za działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów społecznych, uznało zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych organizowanych w powiecie jarosławskim. Wśród innych odpowiedzi (1%) były takie propozycje jak: tworzenie nowych zakładów i miejsc pracy, organizowanie społeczności lokalnej, poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań, prowadzenie szkolenia w zakresie tolerancji społecznej.

W Tabeli 5 i na Rycinie 5 przedstawiono przyczyny występowania problemu uzależnień na terenie powiatu jarosławskiego, w opinii badanych.

Tabela 5. Przyczyny występowania problemu uzależnień na terenie powiatu jarosławskiego

Odpowiedzi	N	%
Bezrobocie	774	40%
Niezaradność życiowa	422	22%
Indywidualne skłonności do popadania w nałogi	296	15%
Dostępność do środków psychoaktywnych	217	12%
Konflikt rodzinny	201	11%
Inne	9	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 5. Przyczyny występowania problemu uzależnień na terenie powiatu jarosławskiego

Największy odsetek badanych – 40%, za przyczynę występowania problemu uzależnień na terenie powiatu jarosławskiego uznało bezrobocie. Nieco mniej niż połowa ankietowanych – 22% było zdania, że problem uzależnień wynika z niezaradności życiowej, a 15% uważało, że przyczyną są indywidualne skłonności do popadania w nałogi. Dostępność do środków psychoaktywnych wskazało 12% badanych, zaś konflikt rodzinny – 11% respondentów. Wśród innych przyczyn badani wymieniali: wpływ środowiska, brak

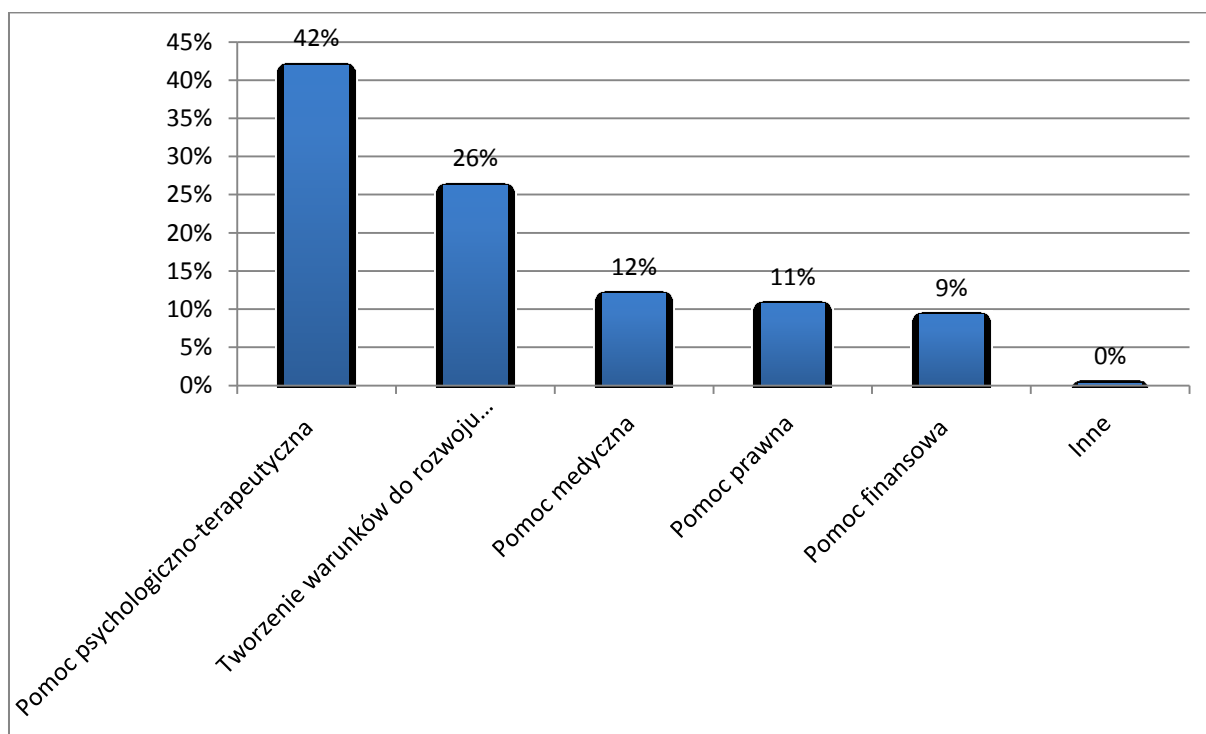
właściwych wzorców ze strony rodziców, brak świadomości, brak profilaktyki, niska karalność, brak perspektyw na przyszłość, brak pozytywnych zajęć.

W Tabeli 6 i na Rycinie 6 przedstawiono opinie badanych na temat działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin w powiecie jarosławskim.

Tabela 6. Działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin

Odpowiedzi	N	%
Pomoc psychologiczno-terapeutyczna	774	42%
Tworzenie warunków do rozwoju klubów abstyntenckich, grup wsparcia	484	26%
Pomoc medyczna	212	12%
Pomoc prawna	198	11%
Pomoc finansowa	171	9%
Inne	6	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 6. Działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin

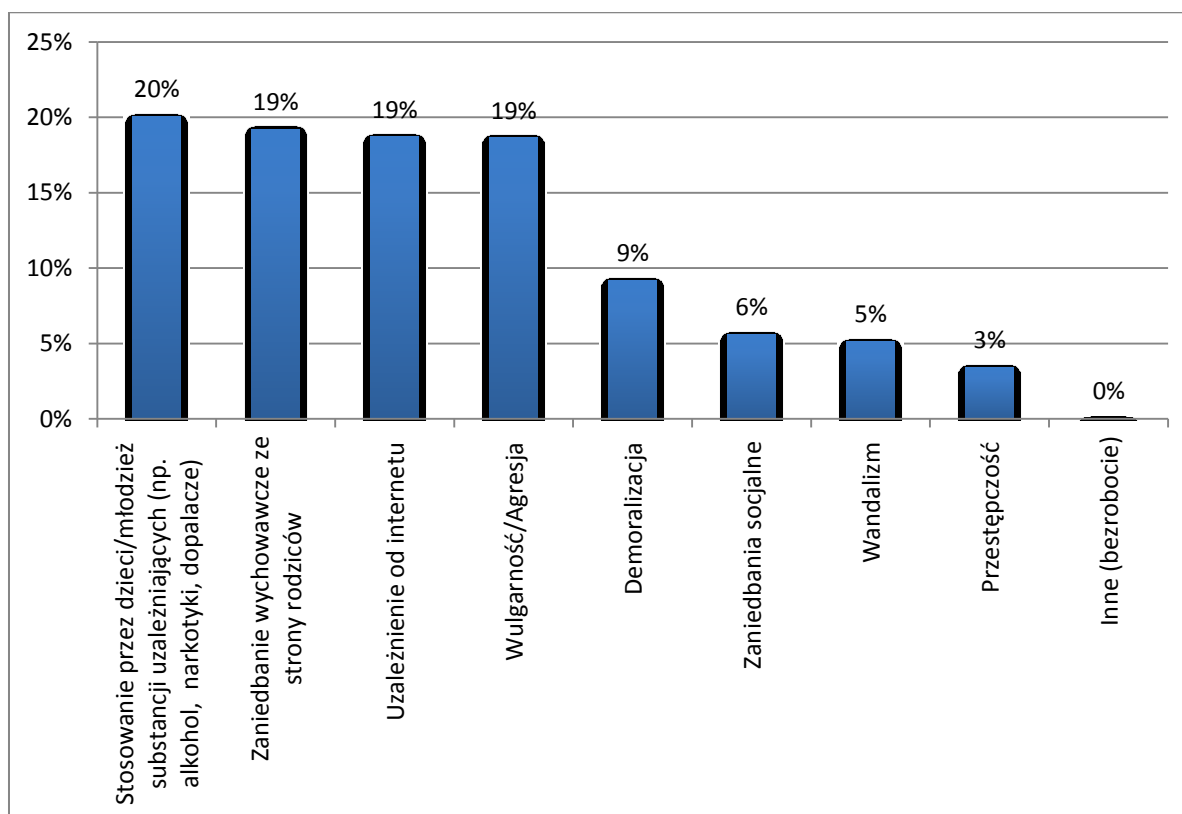
Z przeprowadzonych badań wynika, że 42% ankietowanych, za najważniejsze działanie podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, uznało pomoc psychologiczno-terapeutyczną, zaś 26% uważało, że należy tworzyć warunki do rozwoju klubów abstyntenckich i grup wsparcia. Najmniejszy odsetek badanych wskazało na pomoc finansową – 9%, z kolei pomoc prawną – 11%. Sześć osób było zdania, że działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin powinny obejmować: likwidację bezrobocia, stworzenie nowych miejsc pracy oraz pomoc w znalezieniu pracy.

W Tabeli 7 i na Rycinie 7 przedstawiono negatywne zjawiska społeczne, na jakie narażone są dzieci i młodzież z terenu powiatu jarosławskiego w opinii badanych.

Tabela 7. Negatywne zjawiska społeczne, na jakie narażone są dzieci i młodzież

Odpowiedzi	N	%
Stosowanie przez dzieci/młodzież substancji uzależniających (np. alkohol, narkotyki, dopalacze)	555	20%
Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców	532	19%
Uzależnienie od internetu	518	19%
Wulgarność/Agresja	516	19%
Demoralizacja	255	9%
Zaniedbania socjalne	155	6%
Wandalizm	142	5%
Przestępczość	95	3%
Inne (bezrobocie)	1	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 7. Negatywne zjawiska społeczne, na jakie narażone są dzieci i młodzież

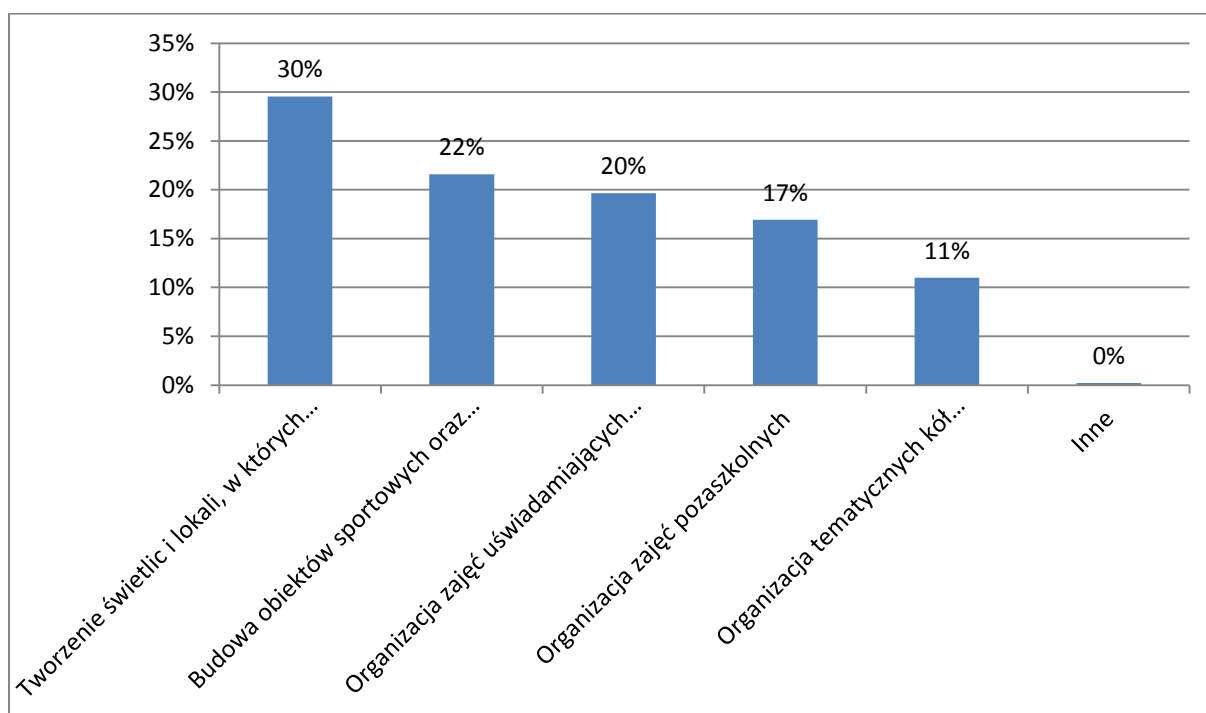
Analiza uzyskanych odpowiedzi pozwoliła na stwierdzenie, że wśród negatywnych zjawisk społecznych, na jakie narażone są dzieci i młodzież z terenu powiatu jarosławskiego dominuje stosowanie przez nich substancji uzależniających – 20% odpowiedzi, w dalszej kolejności zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców – 19%, uzależnienie od Internetu – 19% oraz wulgarność i agresja – 19%. Najniższy odsetek badanych wskazało na przestępczość - 3% oraz wandalizm – 5% badanych.

W Tabeli 8 i na Rycinie 8 przedstawiono opinie badanych na temat podejmowania działań, które mogą pozytywnie wpływać na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży.

Tabela 8. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży

Odpowiedzi	N	%
Tworzenie świetlic i lokali, w których będzie realizowane różnego rodzaju zajęcia	564	30%
Budowa obiektów sportowych oraz zatrudnianie odpowiednich instruktorów	412	22%
Organizacja zajęć uświadamiających o skutkach nałogów oraz monitowanie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim	375	20%
Organizacja zajęć pozaszkolnych	323	17%
Organizacja tematycznych kół zainteresowań	230	11%
Inne	4	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 8. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzież

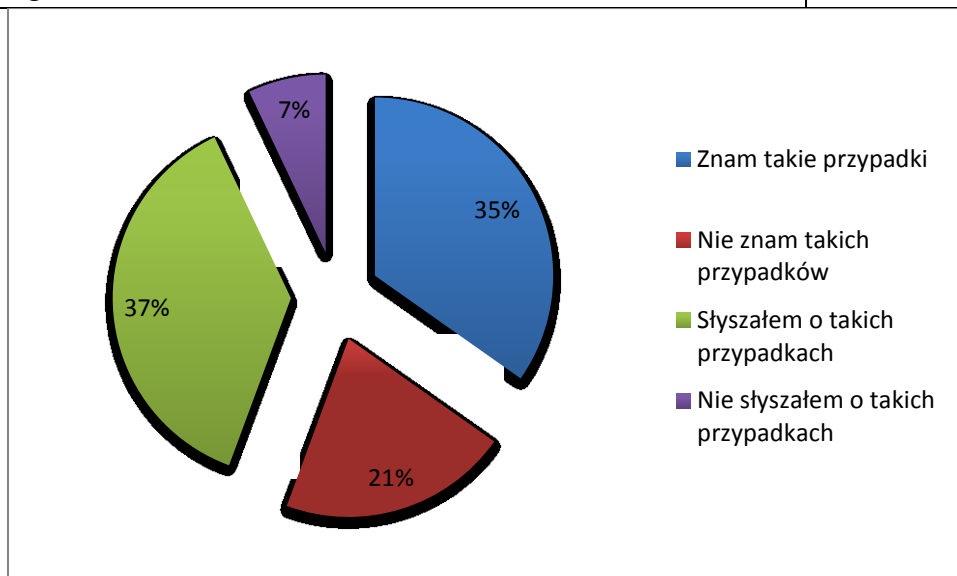
Z przeprowadzonych badań wynika, że 30% ankietowanych, za najważniejsze działanie, mogące pozytywnie wpływać na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży, uznało tworzenie świetlic i lokali, w których będą realizowane różnego rodzaju zajęcia. Z kolei 22% badanych wskazało na budowę obiektów sportowych oraz zatrudnianie odpowiednich instruktorów. Natomiast 20% ankietowanych uważało, że należy organizować zajęcia uświadamiające skutki nałogów oraz monitować przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim. Najmniejszy odsetek badanych wskazało na organizację

tematycznych kół zainteresowań–11%. Cztery osoby było zdania, że działania, które mogą pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów dzieci i młodzieży powinny obejmować: stworzenie miejsc pracy dla ich bezrobotnych rodziców, powrót do tradycyjnych metod nauczania w szkołach, pracę z rodzicami, gdyż większość rodziców nie interesuje się swoimi dziećmi.

W Tabeli 9 i na Rycinie 9 przedstawiono znajomość występowania zjawiska przemocy w rodzinie w opinii badanych.

Tabela 9. Znajomość występowania zjawiska przemocy w rodzinie w opinii badanych

Odpowiedzi	N	%
Znam takie przypadki	345	35%
Nie znam takich przypadków	207	21%
Słyszałem o takich przypadkach	370	37%
Nie słyszałem o takich przypadkach	78	7%
Ogółem	1000	100%

Rycina 9. Znajomość występowania zjawiska przemocy w rodzinie w opinii badanych

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi stwierdzono, że 35% badanych znało przypadki występowania zjawiska przemocy w rodzinie, zaś 21% ankietowanych nie znało takich przypadków. Z kolei 37% słyszało o takich przypadkach, a 7% nie słyszało o takich przypadkach.

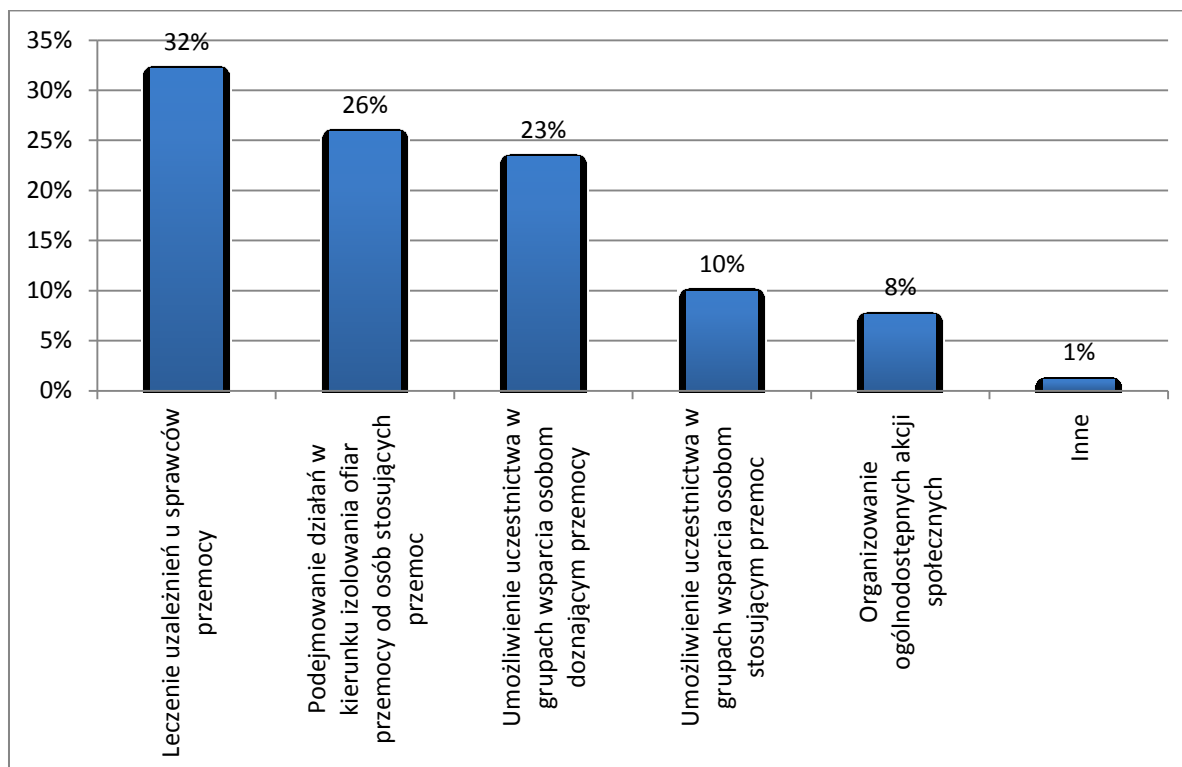
W Tabeli 10 i na Rycinie 10 przedstawiono opinie badanych na temat podejmowania skutecznych działań wobec ofiar przemocy w rodzinie.

Tabela 10. Działania podejmowane wobec ofiar przemocy w rodzinie

Odpowiedzi	N	%
Leczenie uzależnień u sprawców przemocy	592	32%
Podejmowanie działań w kierunku izolowania ofiar przemocy od osób stosujących przemoc	476	26%

Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy	430	23%
Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom stosującym przemoc	183	10%
Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych	140	8%
Inne	21	1%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

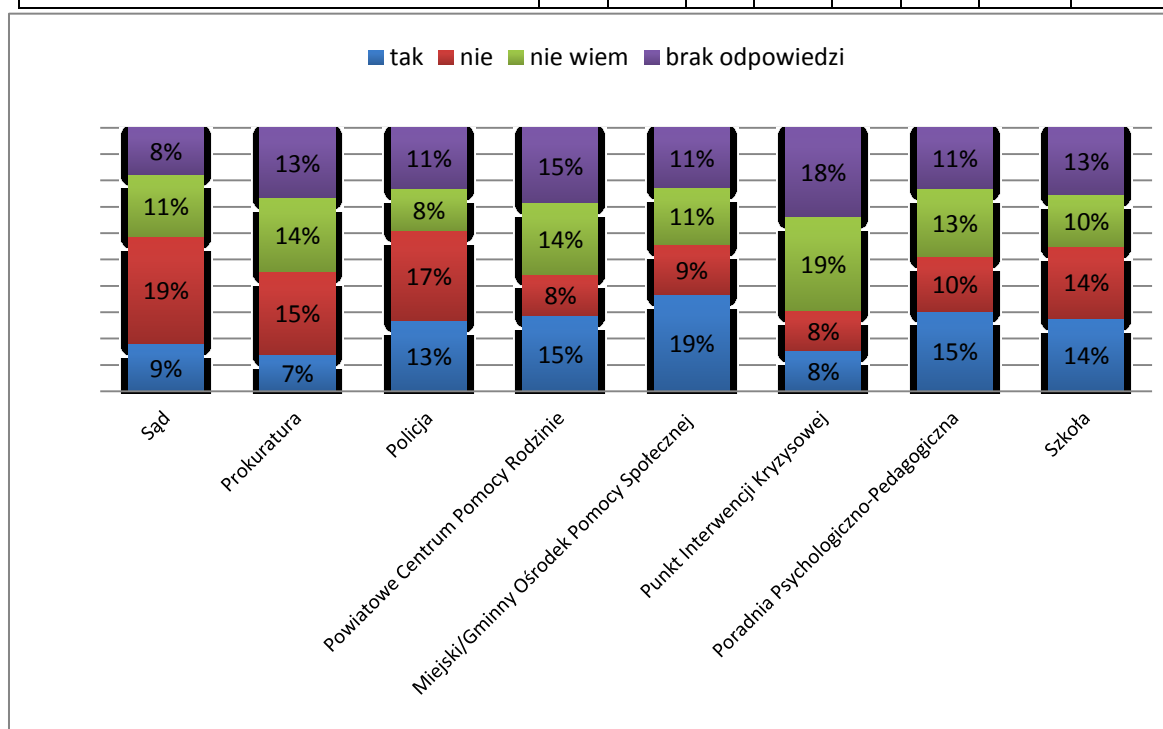
Rycina 10. Działania podejmowane wobec ofiar przemocy w rodzinie

Za podejmowanie skutecznych działań wobec ofiar przemocy w rodzinie, 32% badanych uznało leczenie uzależnień u sprawców przemocy, 26% - podejmowanie działań w kierunku izolowania ofiar przemocy od osób stosujących przemoc, natomiast 23% wskazało na umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy. Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych podało jedynie 8% badanych. Wśród innych opinii (1%) stwierdzono natychmiastową pomoc ofierze przemocy, izolowanie sprawcy od ofiary przemocy i rodziny, izolowanie osób stosujących przemoc, pomoc prawną ofiarom przemocy, tworzenie mieszkań chronionych.

W Tabeli 11 i na Rycinie 11 przedstawiono opinie badanych na temat oceny „czy pomoc ze strony instytucji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie jest wystarczająca”.

Tabela 11. Ocena pomocy ze strony instytucji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie

Instytucje	Odpowiedzi							
	Tak		Nie		Nie wiem		Brak odpowiedzi	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Sąd	182	9%	465	19%	330	11%	23	8%
Prokuratura	146	7%	410	15%	408	14%	36	13%
Policja	283	13%	451	17%	234	8%	32	11%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	320	15%	222	8%	418	14%	40	1%
Miejski/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	395	19%	252	9%	321	11%	32	11%
Punkt Interwencji Kryzysowej	176	8%	214	8%	562	19%	48	18%
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	321	15%	270	10%	377	13%	32	11%
Szkoła	299	14%	372	14%	293	10%	36	13%

Rycina 11. Ocena pomocy ze strony instytucji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie

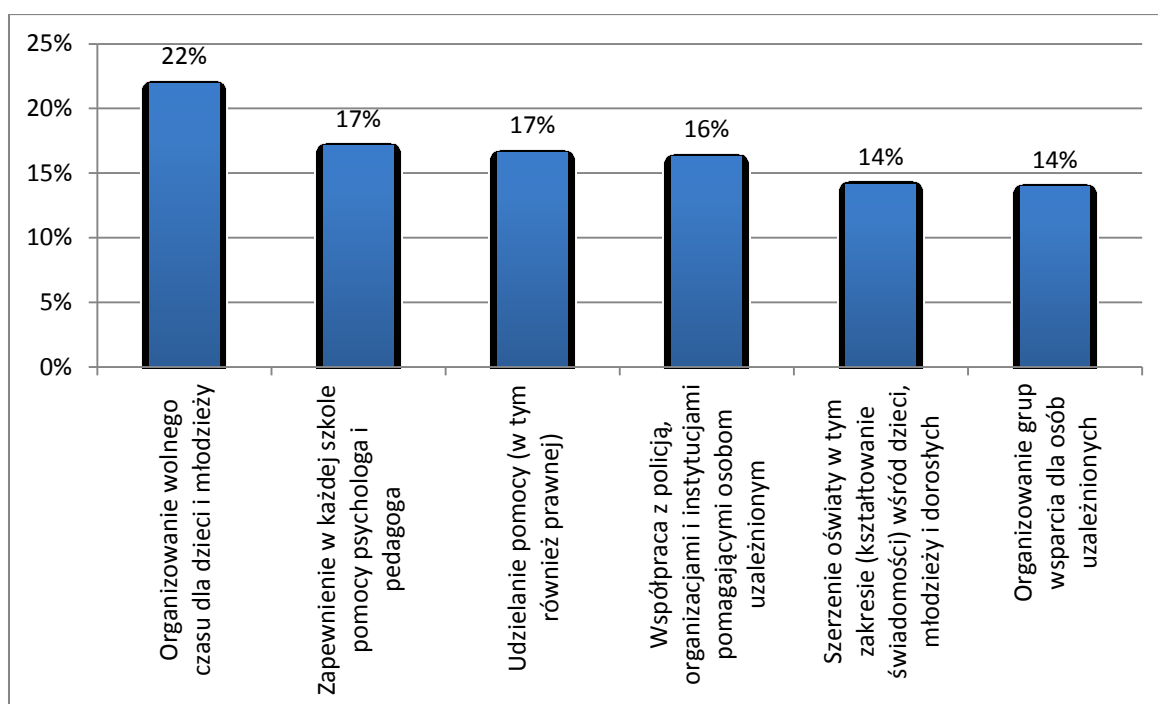
Analiza wyników badań pozwoliła na stwierdzenie, że osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, wystarczającą pomoc oferuje przede wszystkim Miejski/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – 19% odpowiedzi oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – 15%. Natomiast, w opinii badanych, wystarczającej pomocy nie udziela osobom doświadczającym przemocy w rodzinie Sąd – 19%, Prokuratura – 15% oraz Policja – 16%.

W Tabeli 12 i na Rycinie 12 przedstawiono opinie badanych na temat najbardziej skutecznych rozwiązań w przypadku problemu alkoholu, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Tabela 12. Najbardziej skuteczne rozwiązania w przypadku problemu alkoholu, narkomanii i przemocy w rodzinie

Odpowiedzi	N	%
Organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	608	22%
Zapewnienie w każdej szkole pomocy psychologa i pedagoga	474	17%
Udzielanie pomocy (w tym również prawnej)	460	17%
Współpraca z policją, organizacjami i instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym	451	16%
Szerzenie oświaty w tym zakresie (kształtowanie świadomości) wśród dzieci, młodzieży i dorosłych	392	14%
Organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych	386	14%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 12. Najbardziej skuteczne rozwiązania w przypadku problemu alkoholu, narkomanii i przemocy w rodzinie

Z przeprowadzonych badań wynika, że najbardziej skuteczne rozwiązania w przypadku problemu alkoholu, narkomanii i przemocy w rodzinie, w opinii 22% badanych to organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz zapewnienie w każdej szkole pomocy psychologa i pedagoga – 17%. Ponadto 17% ankietowanych wskazało na udzielanie pomocy (w tym również prawnej) i 16% na współpracę z policją, organizacjami i instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym. Z kolei w opinii 14% było to szerzenie oświaty w tym

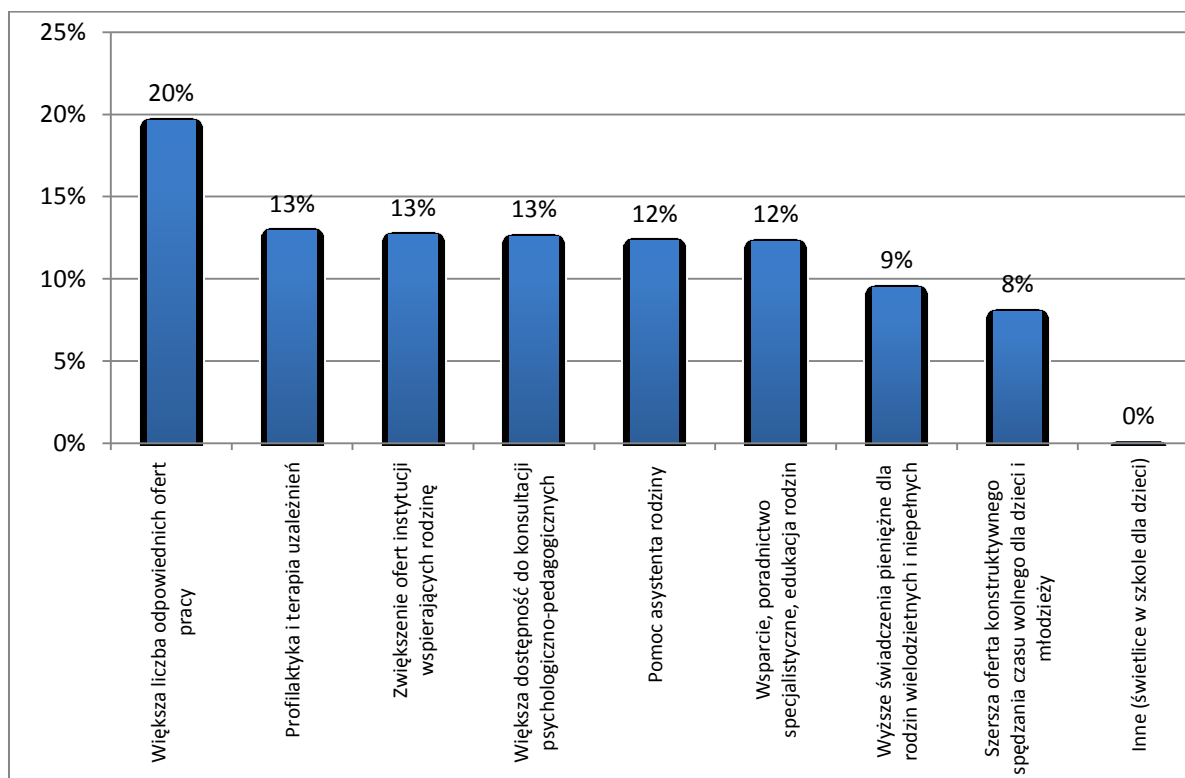
zakresie (kształtowanie świadomości) wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, a w przypadku 14% - organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych.

W Tabeli 13. i na Rycinie 13. przedstawiono opinie badanych na temat działań, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo.

Tabela 13. Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo

Odpowiedzi	N	%
Większa liczba odpowiednich ofert pracy	540	20%
Profilaktyka i terapia uzależnień	356	13%
Zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę	349	13%
Większa dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych	346	13%
Pomoc asystenta rodziny	339	12%
Wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukacja rodzin	338	12%
Wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych	261	9%
Szersza oferta konstruktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	221	8%
Inne (świetlice w szkole dla dzieci)	1	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

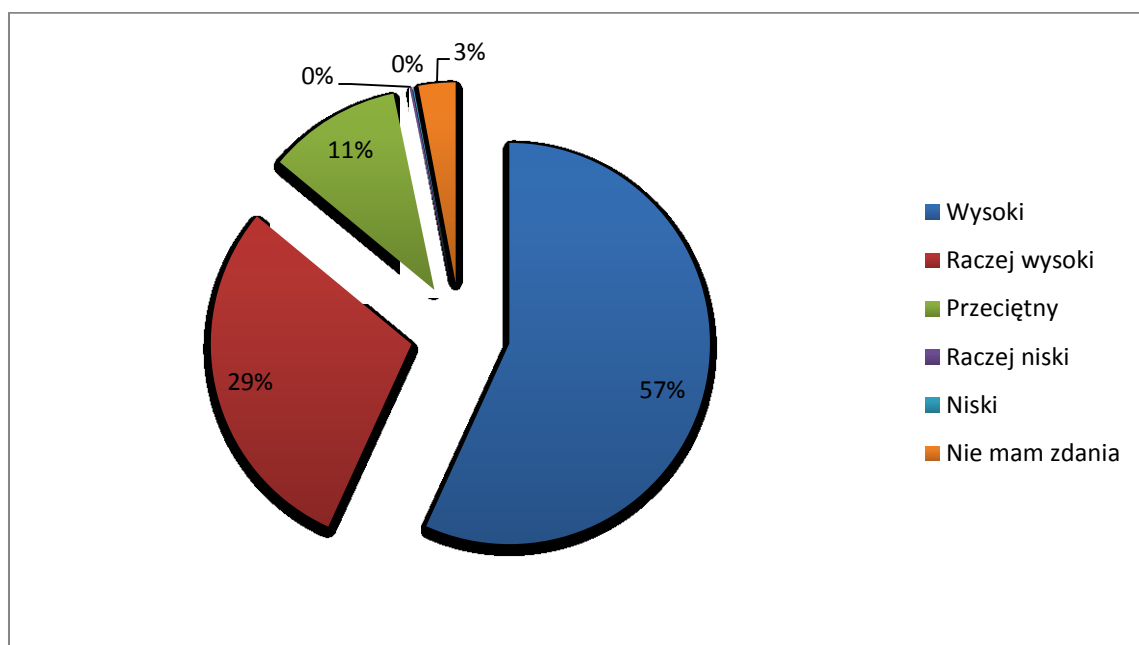
Rycina 13. Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo

Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że w opinii 20% badanych sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo poprawiłaby większa liczba odpowiednich ofert pracy. Z kolei 13% respondentów uważało, że działaniem tym powinna to być profilaktyka i terapia uzależnień, zaś 13% wskazało na zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę. Jedynie 8% uznało, że należy stworzyć szerszą ofertę konstruktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

W Tabeli 14 i na Rycinie 14 przedstawiono opinie badanych na temat poziomu bezrobocia w powiecie jarosławskim.

Tabela 14. Poziom bezrobocia w powiecie jarosławskim

Odpowiedzi	N	%
Wysoki	572	57%
Raczej wysoki	294	29%
Przeciętny	108	11%
Raczej niski	2	mniej niż 0,5%
Niski	1	mniej niż 0,5%
Nie mam zdania	23	3%
Ogółem	1000	100%

Rycina 14. Poziom bezrobocia w powiecie jarosławskim

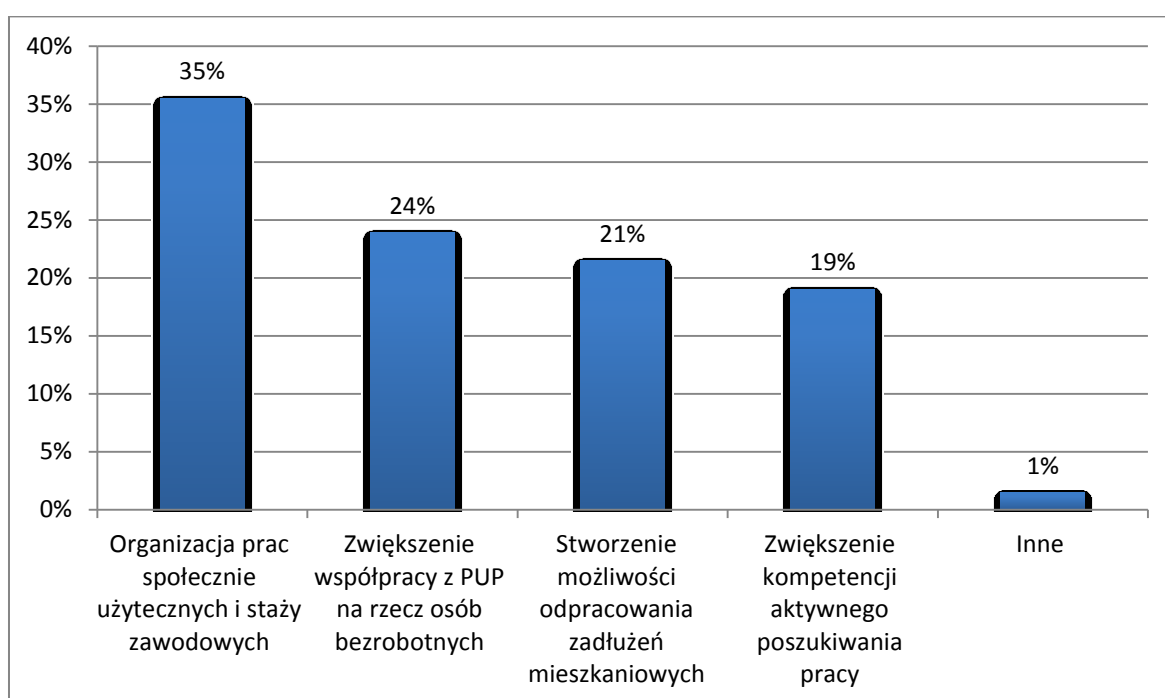
Uzyskane wyniki badań wykazały, że 57% badanych było zdania, że poziom bezrobocia w powiecie jarosławskim jest wysoki, 29% uważało, że „raczej wysoki”, natomiast 11% uznało, że jest on przeciętny. Jedyne 2 osoby były zdania, że poziom bezrobocia jest raczej niski, zaś 1 - że niski. Ponad 3% badanych nie miało zdania na ten temat.

W Tabeli 15 i na Rycinie 15 przedstawiono opinie badanych na temat działań, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w powiecie jarosławskim.

Tabela 15. Działania poprawiające sytuację osób bezrobotnych

Odpowiedzi	N	%
Organizacja prac społecznie użytecznych i staży zawodowych	634	35%
Zwiększenie współpracy z PUP na rzecz osób bezrobotnych	427	24%
Stworzenie możliwości odpracowania zadłużeń mieszkaniowych	384	21%
Zwiększenie kompetencji aktywnego poszukiwania pracy	317	19%
Inne	26	1%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

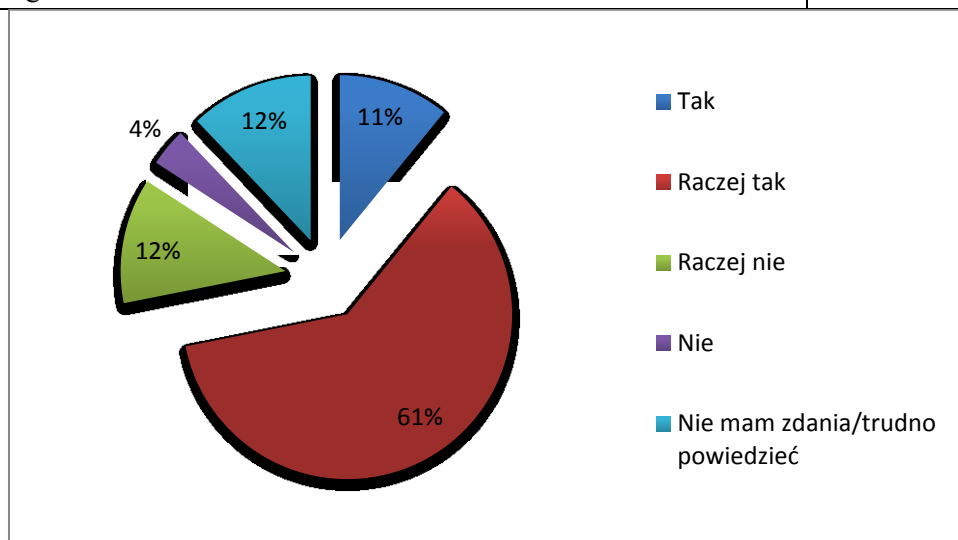
Rycina 15. Działania poprawiające sytuację osób bezrobotnych

Przeprowadzona analiza wykazała, że najważniejszym działaniem, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w powiecie jarosławskim jest organizacja prac społecznie użytecznych i staży zawodowych – 35% odpowiedzi. Następnie badani wskazali zwiększenie współpracy z PUP na rzecz osób bezrobotnych – 24% odpowiedzi oraz stworzenie możliwości odpracowania zadłużeń mieszkaniowych – 21%. Inne formy działań to: rozliczanie PUP z efektywności w poszukiwaniu pracy bezrobotnym, rozwój gospodarczy, tworzenie firm, ułatwienie prowadzenia własnej działalności gospodarczej, wzrost przedsiębiorczości.

W Tabeli 16 i na Rycinie 16 przedstawiono opinie badanych na temat poczucia bezpieczeństwa na terenie powiatu.

Tabela 16. Poczucie bezpieczeństwa na terenie powiatu

Odpowiedzi	N	%
Tak	108	11%
Raczej tak	605	61%
Raczej nie	122	12%
Nie	37	4%
Nie mam zdania/trudno powiedzieć	128	12%
Ogółem	1000	100%

Rycina 16. Poczucie bezpieczeństwa na terenie powiatu

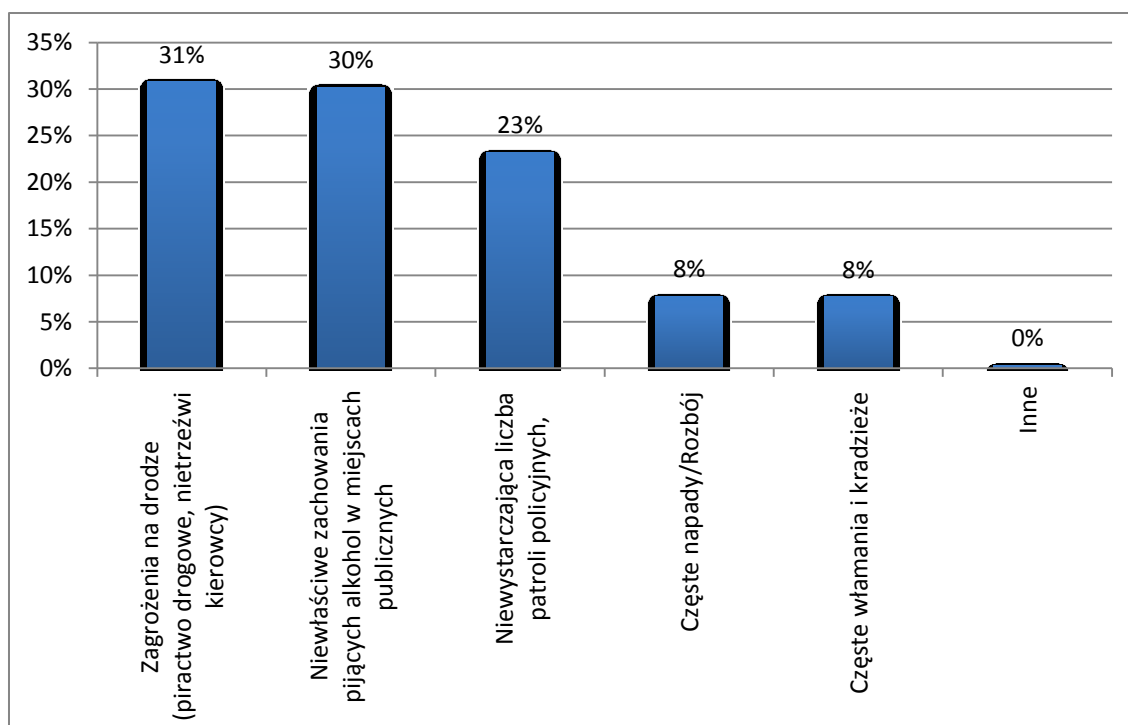
Uzyskane wyniki badań wykazały, że jedynie 11% badanych zdecydowanie czuje się bezpiecznie na terenie powiatu, natomiast 61% uważało, że „raczej” czuje się bezpiecznie. Z kolei tylko 4% badanych zdecydowanie nie czuje się bezpiecznie na terenie powiatu, zaś aż 12 % badanych nie miało zdania na ten temat.

W Tabeli 17 i na Rycinie 17 przedstawiono opinie badanych na temat przyczyn braku poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu jarosławskiego.

Tabela 17. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu jarosławskiego

Odpowiedzi	N	%
Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)	548	31%
Niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych	538	30%
Niewystarczająca liczba patroli policyjnych,	413	23%
Częste napady/Rozbój	138	8%
Częste włamania i kradzieże	137	8%
Inne	6	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 17. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu jarosławskiego

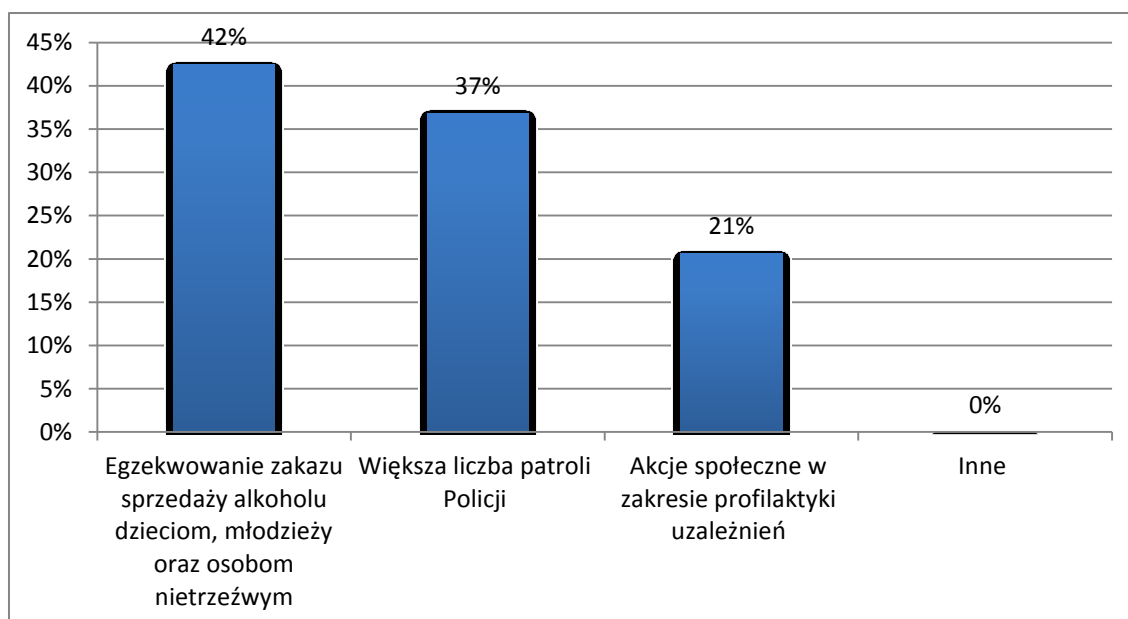
Wśród przyczyn braku poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu jarosławskiego, 31% badanych wskazało zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy), zaś 30% - niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych. Z kolei dla 23% ankietowanych była to niewystarczająca liczba patroli policyjnych. Prawie tyle samo badanych wskazało częste napady/rozbój (8%) oraz częste włamania i kradzieże (8%). Do innych przyczyn należały: brak szybkiej reakcji policji, zbyt łatwy dostęp do alkoholu z nielegalnych źródeł, pijący alkohol na terenie miasta, brak miejsc pracy, złe zachowanie straży miejskiej i policji, agresja na ulicy.

W Tabeli 18 i na Rycinie 18 przedstawiono opinie badanych na temat działań, które należy podjąć w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa publicznego w powiecie.

Tabela 18. Działania poprawiające poczucie bezpieczeństwa publicznego

Odpowiedzi	N	%
Egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu dzieciom, młodzieży oraz osobom nietrzeźwym	710	42%
Większa liczba patroli Policji	616	37%
Akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień	345	21%
Inne	0	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

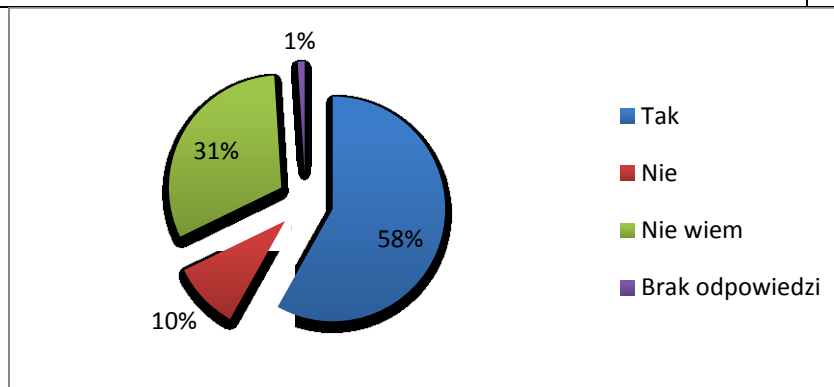
Rycina 18. Działania poprawiające poczucie bezpieczeństwa publicznego

Analiza wyników badań wykazała, że 42% badanych uznało egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu dzieciom, młodzieży oraz osobom nietrzeźwym, jako działanie, które może poprawić poczucie bezpieczeństwa publicznego w powiecie. Również wysoki odsetek ankietowanych – 37% wskazał na większą liczbę patroli Policji, a 21% respondentów opowiedziało się za organizowaniem akcji społecznych w zakresie profilaktyki uzależnień.

W Tabeli 19 i na Rycinie 19 przedstawiono opinie badanych na temat istnienia problemu bezdomności w powiecie.

Tabela 19. Problem bezdomności w powiecie

Odpowiedzi	N	%
Tak	578	58%
Nie	96	10%
Nie wiem	310	31%
Brak odpowiedzi	16	1%
Ogółem	1000	100%

Rycina 19. Problem bezdomności w powiecie

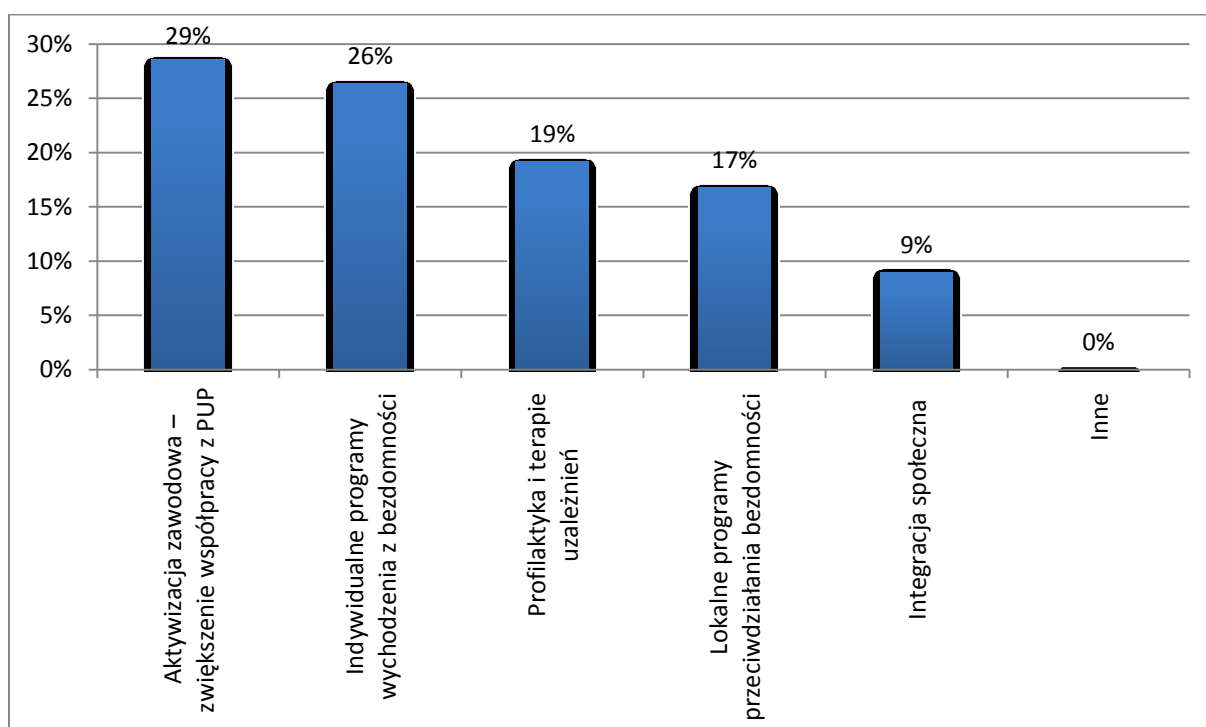
Przeprowadzone badania wykazały, że ponad połowa badanych - 58% uważa, że istnieje problem bezdomności wśród mieszkańców powiatu, jedynie 10% ankietowanych nie dostrzegało takiego problemu. Natomiast 31% badanych nie wiedziało czy taki problem istnieje w powiecie.

W Tabeli 20 i na Rycinie 20 przedstawiono opinie badanych na temat działań, które należy podjąć w celu rozwiązania problemu bezdomności w powiecie jarosławskim.

Tabela 20. Działania poprawiające sytuację bezdomności w powiecie jarosławskim

Odpowiedzi	N	%
Aktywizacja zawodowa – zwiększenie współpracy z PUP	489	29%
Indywidualne programy wychodzenia z bezdomności	452	26%
Profilaktyka i terapie uzależnień	329	19%
Lokalne programy przeciwdziałania bezdomności	288	17%
Integracja społeczna	154	9%
Inne	1	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 20. Działania poprawiające sytuację bezdomności w powiecie jarosławskim

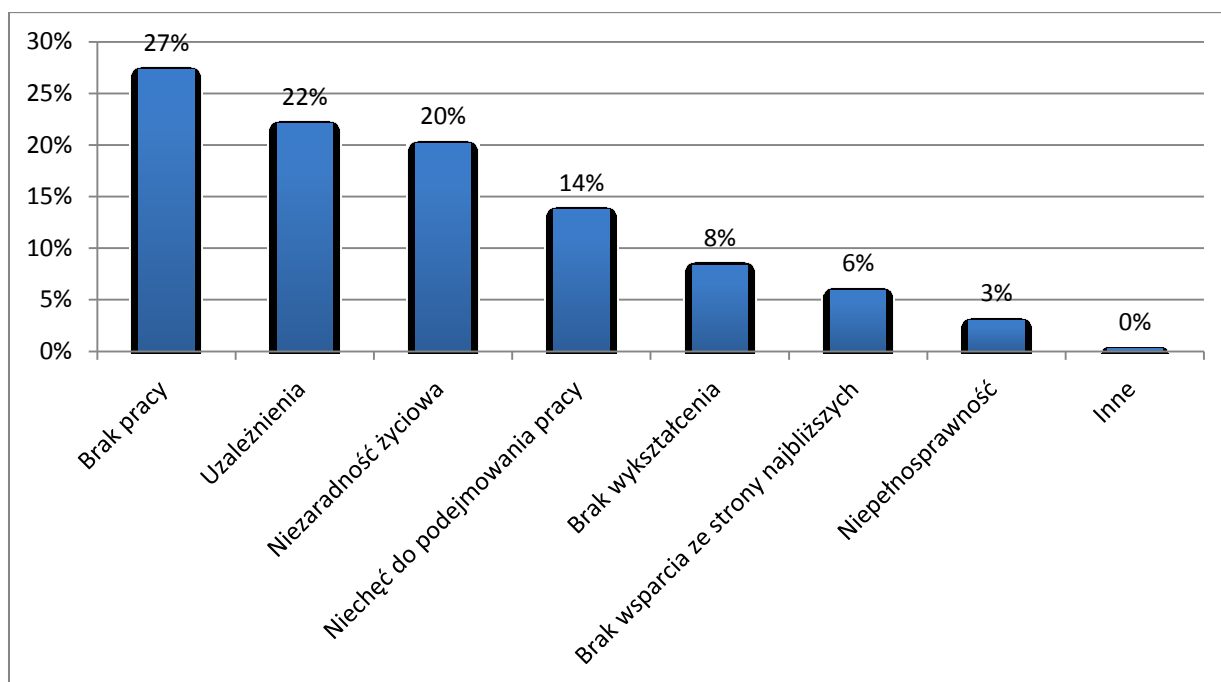
Przeprowadzona analiza wykazała, że najważniejszym działaniem, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji bezdomności w powiecie jarosławskim jest aktywizacja zawodowa – zwiększenie współpracy z PUP – 29% odpowiedzi. Następnie badani wskazali stworzenie indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności – 26% odpowiedzi oraz profilaktykę i terapię uzależnień – 19%. Inne formy działań to: lokalne programy przeciwdziałania bezdomności – 17% oraz integracja społeczna – 9%.

W Tabeli 21 i na Rycinie 21 przedstawiono opinie badanych na temat przyczyn problemu ubóstwa w powiecie jarosławskim.

Tabela 21. Przyczyny problemu ubóstwa w powiecie jarosławskim

Odpowiedzi	N	%
Brak pracy	741	27%
Uzależnienia	599	22%
Niezaradność życiowa	547	20%
Niechęć do podejmowania pracy	372	14%
Brak wykształcenia	227	8%
Brak wsparcia ze strony najbliższych	160	6%
Niepełnosprawność	62	3%
Inne	7	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 21. Przyczyny problemu ubóstwa w powiecie jarosławskim

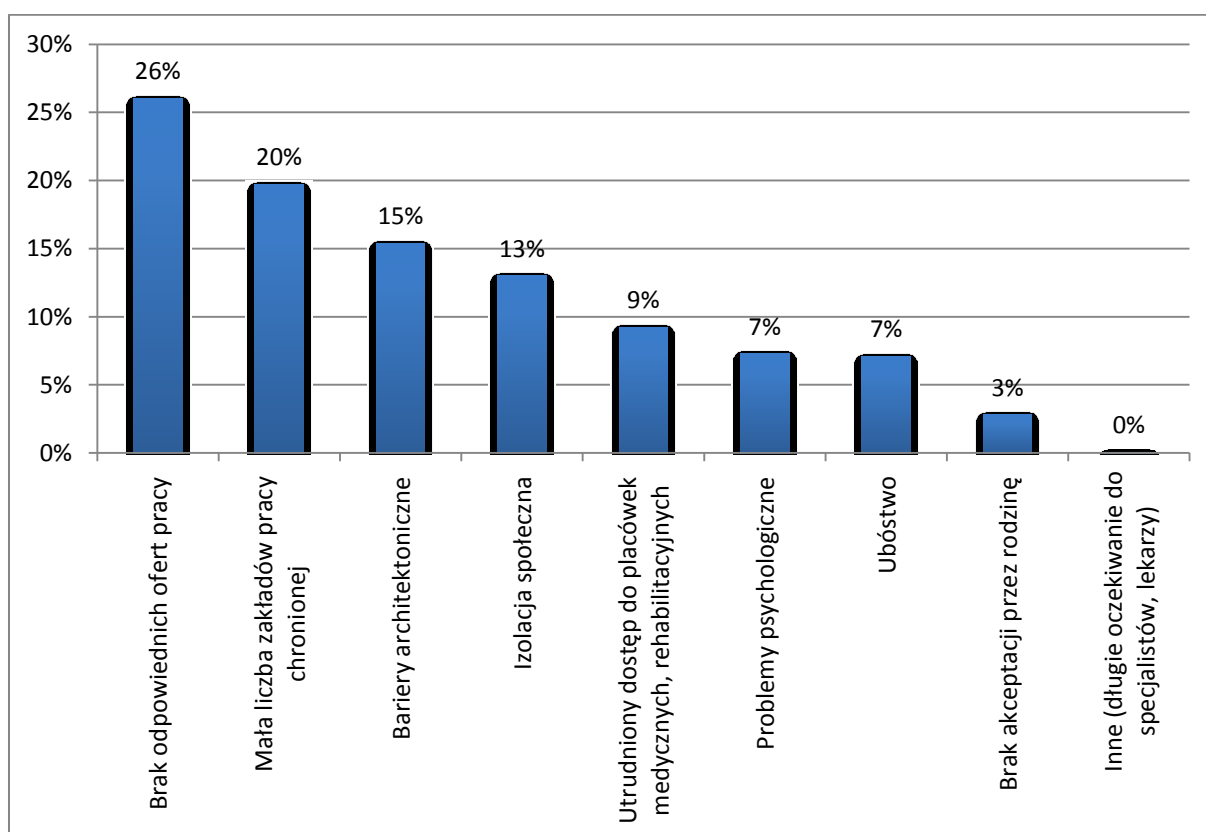
Za przyczynę problemów ubóstwa w powiecie jarosławskim 27% badanych uznało brak pracy, 22% - uzależnienia, zaś 20% wskazało na niezaradność życiową. Najmniejszy odsetek badanych wskazał na niepełnosprawność (3%) i brak wsparcia ze strony najbliższych (6%). Wśród innych przyczyn badani wymieniali: zasiłki, złe przepisy, niewłaściwą politykę państwa, lenistwo, oraz niskie zarobki.

W Tabeli 22 i na Rycinie 22 przedstawiono opinie badanych na temat problemów osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim.

Tabela 22. Problemy osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim

Odpowiedzi	N	%
Brak odpowiednich ofert pracy	694	26%
Mała liczba zakładów pracy chronionej	525	20%
Bariery architektoniczne	410	15%
Izolacja społeczna	329	13%
Utrudniony dostęp do placówek medycznych, rehabilitacyjnych	246	9%
Problemy psychologiczne	194	7%
Ubóstwo	189	7%
Brak akceptacji przez rodzinę	75	3%
Inne (długie oczekiwanie do specjalistów, lekarzy)	2	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 22. Problemy osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim

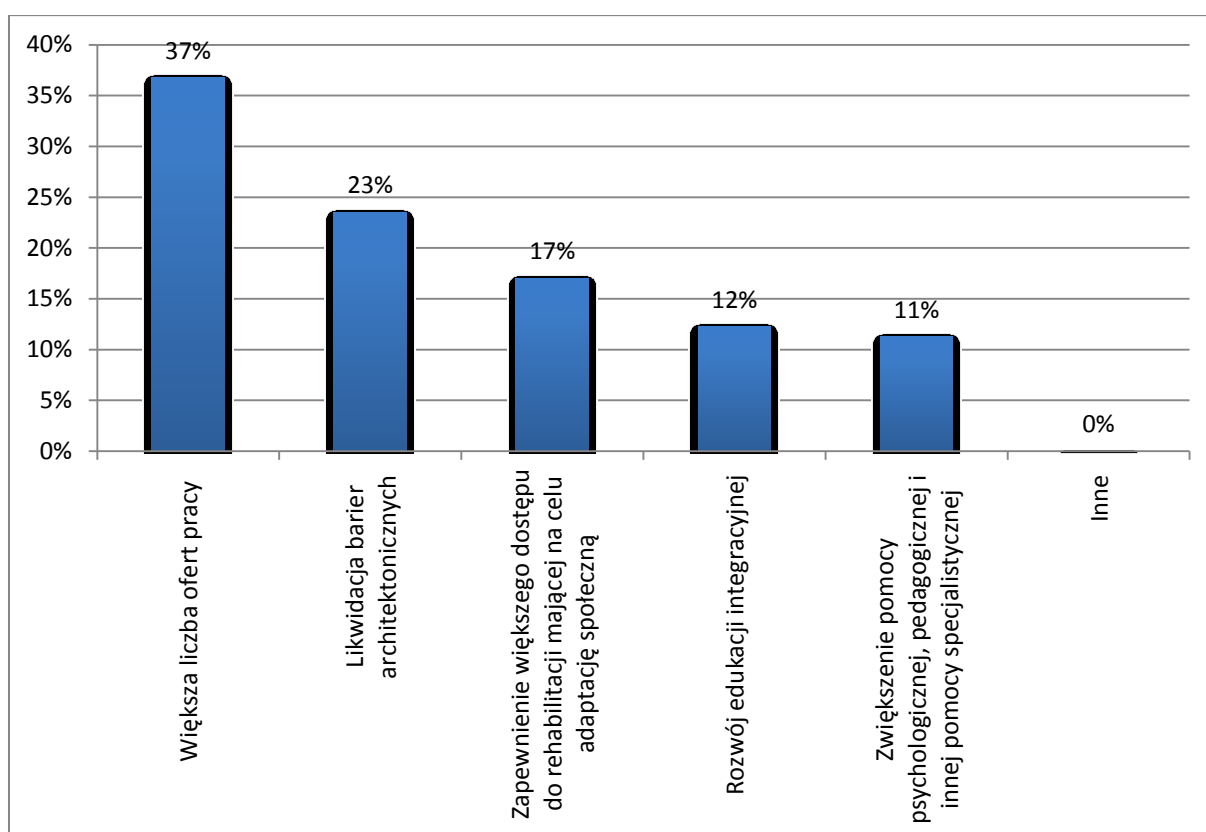
Badania wykazały, że wśród problemów osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim, ankietowani najczęściej wymieniali brak odpowiednich ofert pracy (26%), małą liczbę zakładów pracy chronionej (20%) oraz bariery architektoniczne (15%). Najrzadziej respondenci wymieniali ubóstwo (7%) oraz brak akceptacji przez rodzinę (3%).

W Tabeli 23 i na Rycinie 23 przedstawiono opinie badanych na temat działań, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim.

Tabela 23. Działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych

Odpowiedzi	N	%
Większa liczba ofert pracy	696	37%
Likwidacja barier architektonicznych	445	23%
Zapewnienie większego dostępu do rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną	308	17%
Rozwój edukacji integracyjnej	232	12%
Zwiększenie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej	213	11%
Inne	0	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 23. Działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych

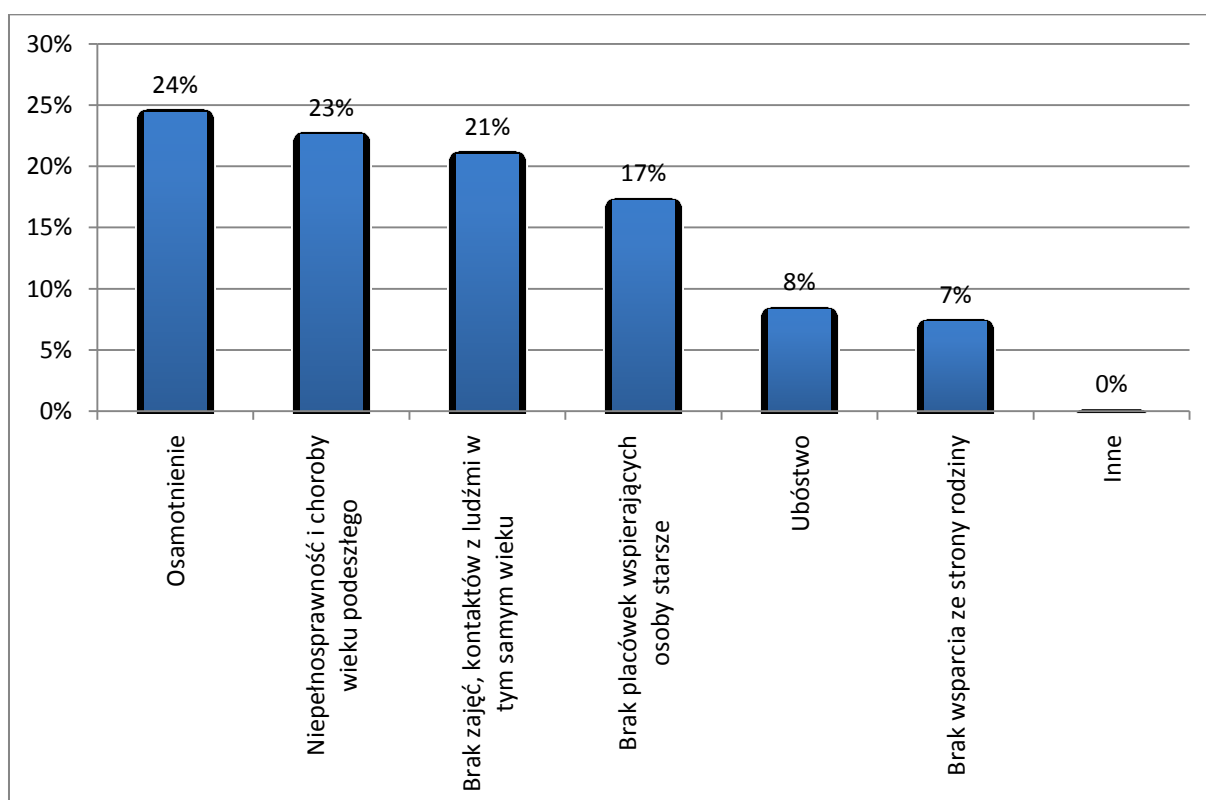
Analiza uzyskanych wyników badań pozwala na stwierdzenie, że sytuację osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim można poprawić poprzez zwiększenie liczby ofert pracy – 37% odpowiedzi, likwidację barier architektonicznych – 23%, oraz zapewnienie większego dostępu do rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną tych osób – 17%. W dalszej kolejności ankietowani wymienili: rozwój edukacji integracyjnej (12%) i zwiększenie pomocy psychologicznej, pedagogicznej innej pomocy specjalistycznej (11%).

W Tabeli 24 i na Rycinie 24 przedstawiono opinie badanych na temat problemów osób starszych w powiecie jarosławskim.

Tabela 24. Problemy osób starszych w powiecie jarosławskim

Odpowiedzi	N	%
Osamotnienie	651	24%
Niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego	602	23%
Brak zajęć, kontaktów z ludźmi w tym samym wieku	536	21%
Brak placówek wspierających osoby starsze	459	17%
Ubóstwo	222	8%
Brak wsparcia ze strony rodziny	195	7%
Inne	0	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 24. Problemy osób starszych w powiecie jarosławskim

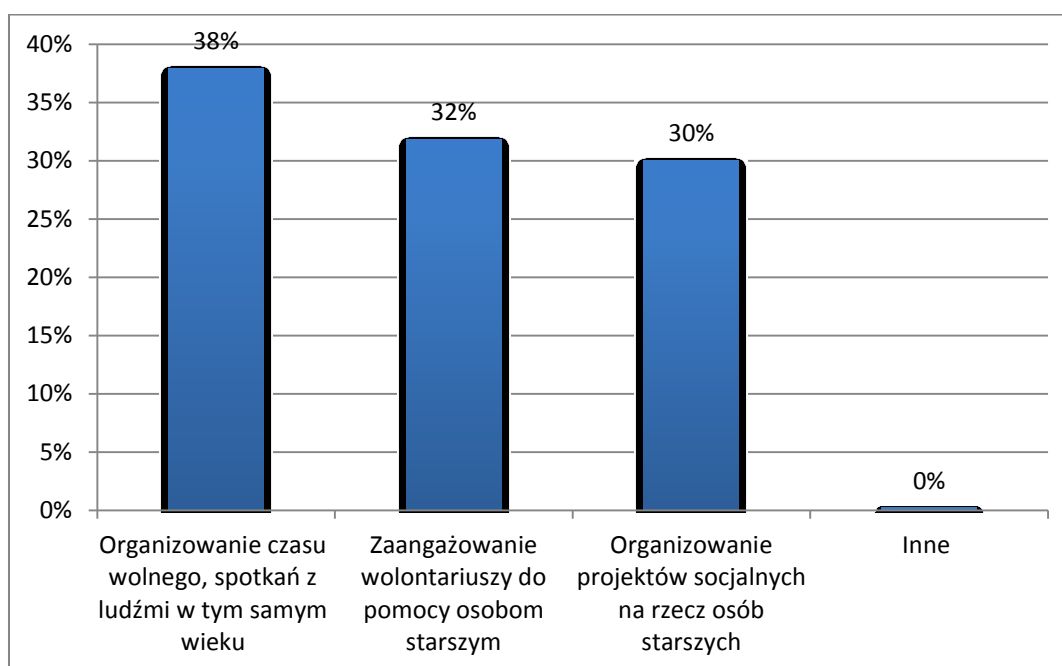
W opinii badanych, dominującym problem wśród osób starszych jest osamotnienie (24%), oraz niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (23%). Za ważny problem został uznany także brak zajęć i kontaktów z ludźmi w tym samym wieku (21%). Najmniejszy odsetek badanych (7%) za problem osób starszych uznał brak wsparcia ze strony rodziny.

W Tabeli 25 i na Rycinie 25 przedstawiono opinie badanych na temat działań, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych w powiecie jarosławskim.

Tabela 25. Działania poprawiające sytuację osób starszych

Odpowiedzi	N	%
Organizowanie czasu wolnego, spotkań z ludźmi w tym samym wieku	671	38%
Zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym	563	32%
Organizowanie projektów socjalnych na rzecz osób starszych	531	30%
Inne	4	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 25. Działania poprawiające sytuację osób starszych

Uzyskane wyniki badań wykazały, że 38% ankietowanych uważało, że sytuację osób starszych może poprawić organizowanie czasu wolnego, spotkań z ludźmi w tym samym wieku, zaś 32% było zdania, że należy zaangażować wolontariuszy do pomocy osobom starszym.

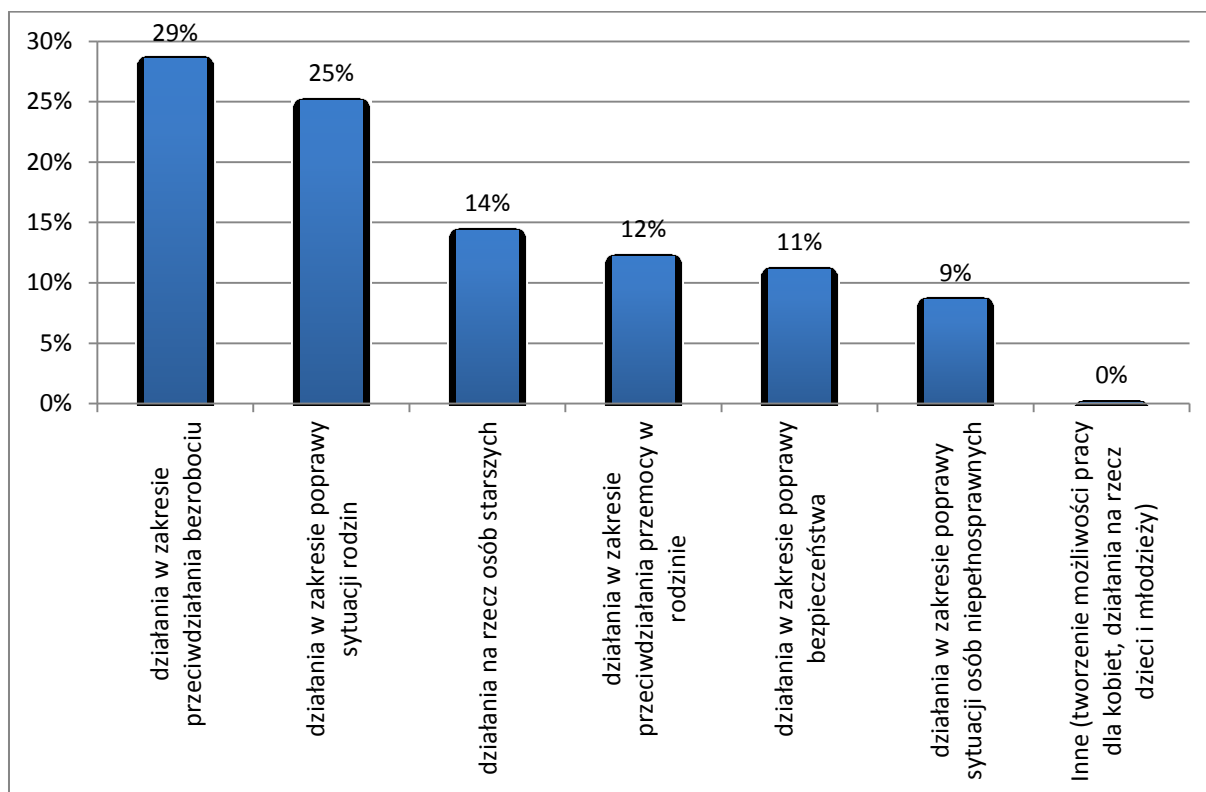
Z kolei w opinii 30% ankietowanych należałoby organizować projekty socjalne na rzecz osób starszych. Wśród innych odpowiedzi badani wskazywali na zwiększenie emerytur, pomoc finansową i edukację.

W Tabeli 26 i na Rycinie 26 przedstawiono opinie badanych na temat działań, które należy podjąć w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom na terenie powiatu jarosławskiego.

Tabela 26. Działania zapobiegające negatywnym zjawiskom na terenie powiatu

Odpowiedzi	N	%
działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu	767	29%
działania w zakresie poprawy sytuacji rodzin	675	25%
działania na rzecz osób starszych	385	14%
działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	328	12%
działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa	299	11%
działania w zakresie poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych	231	9%
Inne (tworzenie możliwości pracy dla kobiet, działania na rzecz dzieci i młodzieży)	3	mniej niż 0,5%

*badani mogli udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Rycina 26. Działania zapobiegające negatywnym zjawiskom na terenie powiatu

Na podstawie uzyskanych wyników badań stwierdzono, że w celu zapobiegania negatywnym zjawiskom na terenie powiatu jarosławskiego należy przede wszystkim przeciwdziałać bezrobociu (29%), oraz poprawić sytuację rodzin (25%). Z kolei w opinii 14% ankietowanych należy podjąć działania na rzecz osób starszych, a 11% było zdania, że trzeba poprawić stan bezpieczeństwa w powiecie. Najniższy odsetek (9%) odpowiedzi dotyczył działań w zakresie poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych.

Tabela 27. Charakterystyka socjodemograficzna

Odpowiedzi		N	%
Pozostawanie mieszkańcem powiatu jarosławskiego	Tak	920	92%
	Nie	80	8%
Płeć	Mężczyzna	129	13%
	Kobieta	871	87%
Wiek	18–30 lat	319	32%
	31–40 lat	242	24%
	41–50 lat	226	23%
	51 lat i więcej	213	21%
Wykształcenie	Podstawowe	2	0%
	Gimnazjalne	11	1%
	Zawodowe	64	6%
	Średnie	297	30%
	Policealne	91	9%
	Wyższe	535	54%
Miejsce zamieszkania	Miasto	418	42%
	Wieś	582	58%
Ogółem		1000	100%

Wśród 1000 (100,00%) badanych, 920 (92%) osób było mieszkańcami powiatu jarosławskiego, a 80 (8%) ankietowanych pochodziło z innych powiatów.

Ze względu na płeć – 871 (87%) ankietowanych stanowiły kobiety, a 129 (13%) mężczyźni.

Analizując strukturę wieku stwierdzono, że 319 (32%) ankietowanych było w wieku 18-30 lat, 242 (24%) w wieku 31-40 lat, 226 (23%) w wieku 41-50 lat, zaś 213 (21%) w wieku 51 lat i więcej.

Wykształcenie wyższe posiadało 535 (54%) badanych, średnie 297 (30%) ankietowanych, zaś policealne 91 (9%) respondentów.

Mieszkańcami miasta było 418 (42%) badanych, zaś mieszkańcami wsi – 582 (58%) ankietowanych.

4.2 Diagnoza sytuacji społeczno - gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - analiza danych statystycznych

Szczegółowa diagnoza lokalnego rynku pracy znajduje się w załączniku do Strategii - Programie Promocji Zatrudnienia Oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Jarosławskiego na lata 2016-2022

SYTUACJA GOSPODARCZA

Powiat Jarosławski podzielony jest na 11 jednostek terytorialnych:

- dwie gminy miejskie: Jarosław i Radymno,

- jedną gminę miejsko-wiejską Pruchnik

- osiem gmin:

Chłopice,

Jarosław,

Laszki,

Pawłosiów,

Radymno,

Rokietnica,

Roźwienica

Wiązownica.

Powierzchnia Powiatu Jarosławskiego wynosi 1.029 km². Użytki rolne stanowią 68,2% natomiast grunty orne 51% ogólnej powierzchni Powiatu.

Pracodawcy w Powiecie zatrudniający największą liczbę osób:

Lear Corporation Polska - 2.189 osób,

Zakłady Mięsne „Sokołów” S.A. Oddział Jarosław - 1.002 osoby,

COM - 700 osób,

O-I Produkcja Polska S.A. - 640 osób,

SP ZOZ - 548 osób,

Mondelēz International Fabryka Ciastek - 500 osób.

Tabela 28. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w Powiecie Jarosławskim wg gmin 2013r.

	ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Powiat	8 336	353	7 983
Miasto Jarosław	4 306	169	4 137
Miasto Radymno	370	17	353
Miasto Pruchnik	296	17	279
Gmina Chłopice	206	15	191
Gmina Jarosław	750	14	736
Gmina Laszki	273	16	257
Gmina Pawłosiów	534	20	514
Gmina Pruchnik	138	8	130
Gmina Radymno	505	33	472
Gmina Rokietnica	166	12	154
Gmina Roźwienica	283	21	262
Gmina Wiązownica	647	19	628

źródło: dane statystyczne GUS BDL, opracowanie własne

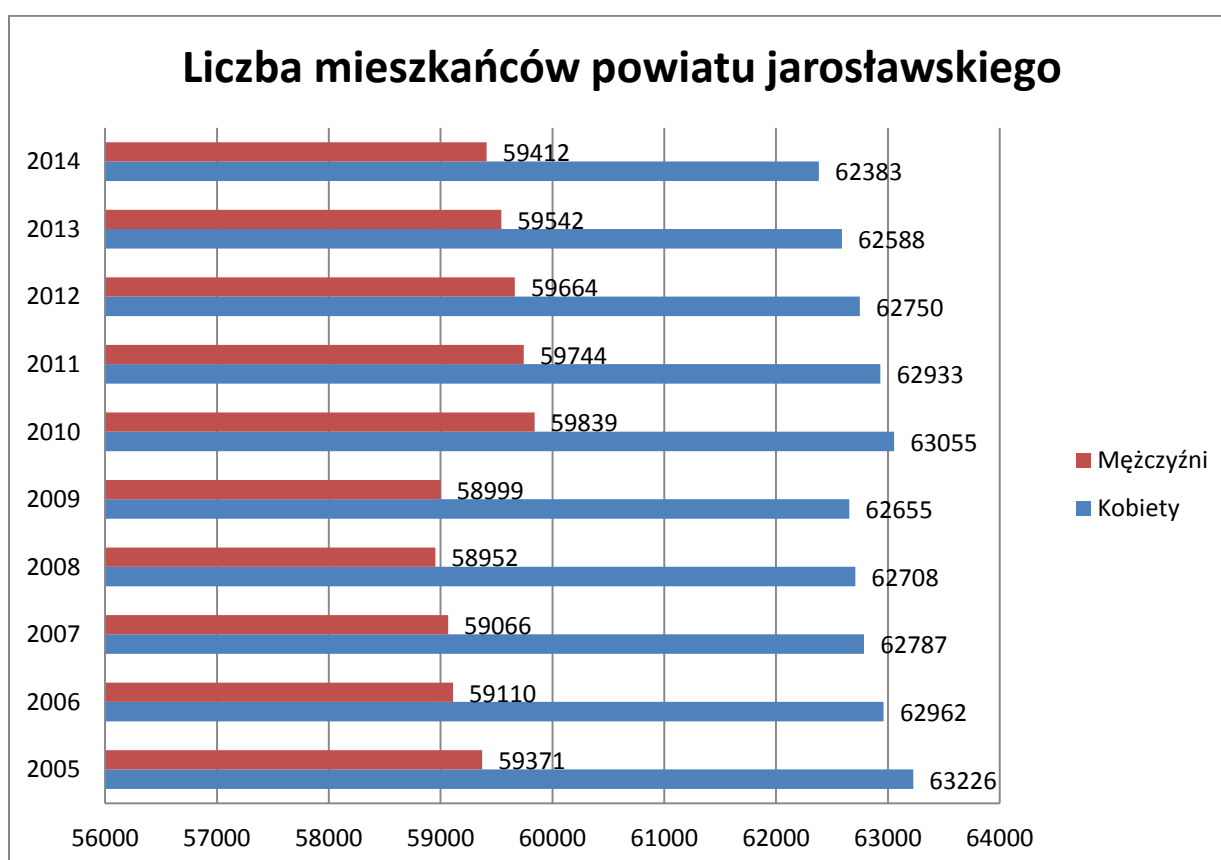
Najwięcej podmiotów działalności gospodarczej w Powiecie funkcjonuje w mieście Jarosław, najmniej w gminie Pruchnik. Wysoko rozwinięty sektor prywatny funkcjonuje także w gminie Jarosław i gminie Wiązownica t.j gmin położonych w pobliżu miasta Jarosław.

DEMOGRAFIA

Tabela 29. Liczba mieszkańców powiatu jarosławskiego w latach 2005-2014

	ogółem	mężczyzn	kobiet	w miastach	na wsi
2005	122.597	59.371	63.226	46.298	76299
2006	122.072	59.110	62.962	46079	75993
2007	121.853	59.066	62.787	45826	76.027
2008	121.660	58.952	62.708	45615	76.045
2009	121.654	58.999	62.655	45426	76228
2010	122.894	59.839	63.055	49.137	73.757
2011	122.677	59.744	62.933	48.929	73.748
2012	122.414	59.664	62.750	48.670	73.744
2013	122.130	59.542	62.588	48.390	73.740
2014	121.795	59.412	62.383	47.976	73.819

źródło: dane statystyczne GUS BDL, opracowanie własne

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu jarosławskiego

Według danych GUS liczba mieszkańców powiatu jarosławskiego pod koniec 2014 roku wynosiła 121 795 osób. Warto zauważyć, że od 2010 roku liczba mieszkańców systematycznie spada. Na obszarach miejskich pod koniec 2014 roku zamieszkiwało 47 967 osób, natomiast na obszarach wiejskich 73 819 mieszkańców. Liczba kobiet była o 2 971 większa od liczby mężczyzn zamieszkujących powiat jarosławski.

Tabela 30. Podział mieszkańców powiatu jarosławskiego wg wieku i płci 2014r

wiek	kobiety	mężczyźni
85+	1 354	502
80-84	1 741	841
75-79	2 179	1 280
70-74	2 158	1 533
65-69	3 022	2 396
60-64	4 079	3 506
55-59	4 333	4 170
50-54	4 105	4 039
45-49	3 660	3 770
40-44	4 048	4 119
35-39	4 378	4 701
30-34	4 930	5 172
25-29	4 940	5 095
20-24	4 543	4 733
15-19	3 901	4 032
10-14	3 154	3 349
5-9	3 076	3 167
0-4	2 895	3 070

źródło: dane statystyczne GUS

Analizując dane GUS dotyczące podziału mieszkańców według wieku i płci w 2014 roku można zauważyć, że najwięcej kobiet bo aż 4 940 jest w wieku 25-29 lat oraz 4 930 w wieku 30- 34 lata. U mężczyzn jest najwięcej tych w wieku 30-34 lata - 5 172, a w wieku 25-29 jest 5 095. Najmniej kobiet i mężczyzn jest w wieku 85 i więcej z dwukrotną przewagą kobiet nad mężczyznami.

Tabela 31. Wybrane dane demograficzne powiatu jarosławskiego

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	106	107	106	106	106	105	105	105	105	105
Małżeństwa zawarte w ciągu roku	644	715	776	856	837	818	735	690	610	675
Rozwody	151	128	123	141	142	110	137	140	129	136
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,2	0,2	0,7	1,2	1,5	0,7	0,7	0,4	0,3	0,3
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,2	9,4	9,9	10,7	10,7	10,2	9,9	9,4	9,4	9,3
Zgony na 1000	9,42	9,20	9,17	9,46	9,26	9,49	9,21	9,04	9,05	8,98

ludności										
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych [‰]	9,8	8,7	6,6	5,4	2,3	6,4	8,2	2,6	2,6	3,5

źródło: dane statystyczne GUS BDL, opracowanie własne

Z analizy wynika, że od roku 2005 liczba kobiet na 100 mężczyzn stale wzrasta. Najwięcej małżeństw zawartych było w 2008 roku bo aż 856 i do 2013 roku można zaobserwować tendencję spadkową i najmniejszą liczbę małżeństw (610). Rok 2014 przyniósł wzrost o 65 nowych zawartych małżeństw w stosunku do roku 2013.

Według danych statystycznych GUS najczęściej rozwodów było w 2005 roku (151), najmniej natomiast w 2010 (110), po roku tym ilość ich znowu wzrasta.

Przyrost naturalny ujemny można było zaobserwować w 2005 roku, w latach następnych aż do 2009 roku wzrastał osiągając współczynnik 1,5. Po 2010 roku można zauważyć tendencję spadkową przyrostu naturalnego na 1000 ludności.

Największą liczbę zgonów odnotowano w 2010 roku (9,49) i od tego roku ona systematycznie spada, a w 2014 roku osiąga 8,98. Zgony niemowląt na 1000 żywych urodzeń wynosiły najczęściej w 2005 roku (9,8) i systematycznie spadały do 2009 roku (2,3).

Tabela 32. Prognoza liczby ludności powiatu jarosławskiego na lata 2015-2022

lata	wiek	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasta	wsie
2015	ogółem	121.655	59.343	62.302	47.931	73.724
	przedprodukcyjny	22.562	11.562	11.010		
	produkcyjny	78.045	41.269	36.776		
	poprodukcyjny	21.038	6.522	14.516		
2016	ogółem	121.378	59.239	62.139	47.684	73.694
	przedprodukcyjny	22.154	11.366	10.788		
	produkcyjny	77.916	41.232	36.684		
	poprodukcyjny	21.308	6.641	14.667		
2017	ogółem	121.082	59.115	61.967	47.427	73.655
	przedprodukcyjny	21.703	11.131	10.572		
	produkcyjny	77.785	41.231	36.554		
	poprodukcyjny	21.594	6.753	14.841		
2018	ogółem	120.774	58.983	61.791	47.164	73.610
	przedprodukcyjny	21.415	10.991	10.424		
	produkcyjny	77.466	41.103	36.363		
	poprodukcyjny	21.893	6.889	15.004		
2019	ogółem	120.452	58.844	61.608	46.891	73.561
	przedprodukcyjny	21.147	10.870	10.277		
	produkcyjny	77.141	40.954	36.187		
	poprodukcyjny	22.164	7.020	15.144		
2020	ogółem	120.115	58.696	61.419	46.607	73.508
	przedprodukcyjny	20.924	10.759	10.165		

	produkcyjny	76.809	40.810	35.999		
	poprodukcyjny	22.382	7.127	15.255		
2021	ogółem	119.766	58.540	61.226	46.316	73.450
	przedprodukcyjny	20.725	10.649	10.076		
	produkcyjny	76.186	40.422	35.764		
	poprodukcyjny	22.855	7.469	15.386		
2022	ogółem	119.399	58.374	61.025	46.015	73.384
	przedprodukcyjny	20.524	10.556	9.968		
	produkcyjny	75.589	40.035	35.554		
	poprodukcyjny	23.286	7.783	15.503		

źródło: dane statystyczne GUS " prognoza ludności na lata 2014-2050" opracowanie własne

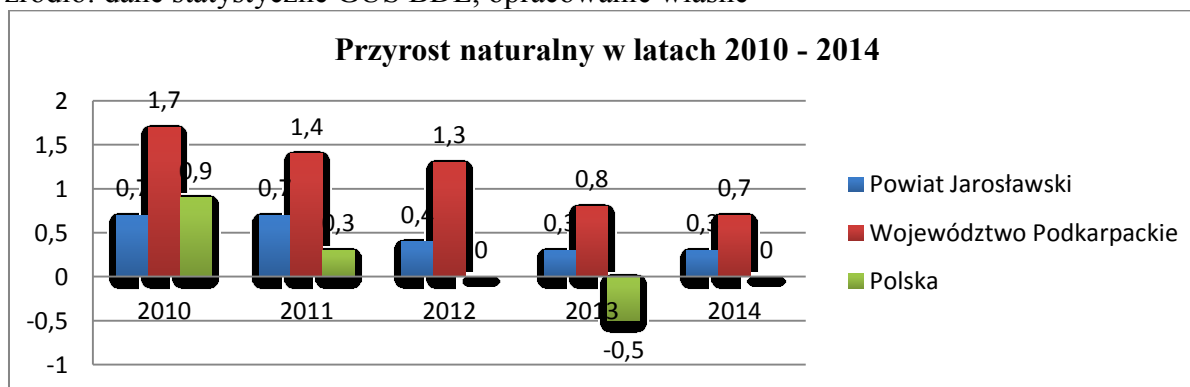
Jak wynika z prognozowanej tabeli w latach 2015- 2022 ludność powiatu zmniejszy się o 1889 osób w roku ostatnim.

Grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie systematycznie spadać tak samo jak grupa ludności w wieku produkcyjnym. Może to być związane z migracją do krajów Unii Europejskiej w poszukiwaniu zatrudnienia. Jedyny wzrost o 1817 osób będzie można zaobserwować w grupie ludzi w wieku poprodukcyjnym co spowoduje konieczność zaplanowania działań, które będą mogły rozwiązać problemy tych osób. Zauważa się tendencję wzrostową kobiet nad mężczyznami, szczególnie w wieku poprodukcyjnym. Wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym wskazuje na postępujący proces starzenia się naszego społeczeństwa.

Tabela 33. Przyrost naturalny w latach 2010-2014, porównanie Powiatu Jarosławskiego, Województwa Podkarpackiego i Polski.

rok	Przyrost naturalny (stosunek przyrostu ludności do początkowej jej liczby w okresie rocznym)		
	Powiat Jarosławski	Województwo Podkarpackie	Polska
2010	0,7	1,7	0,9
2011	0,7	1,4	0,3
2012	0,4	1,3	0,0
2013	0,3	0,8	-0,5
2014	0,3	0,7	0,0

źródło: dane statystyczne GUS BDL, opracowanie własne

Wykres 2. Przyrost naturalny w latach 2010 -2014

W latach 2010- 2014 można zaobserwować spadek przyrostu naturalnego w powiecie jarosławskim. W roku 2014 jest on dwukrotnie mniejszy niż w województwie podkarpackim, natomiast w roku 2013 był wyższy od przyrostu naturalnego w kraju gdzie wynosił wartość ujemną (-0,5).

Tabela 34. Migracje mieszkańców powiatu jarosławskiego w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
zameldowania	1061	969	958	1017	1048
wymeldowania	1371	1275	1219	1334	1366
saldo	-310	-306	-261	-317	-318

źródło: dane statystyczne GUS BDL

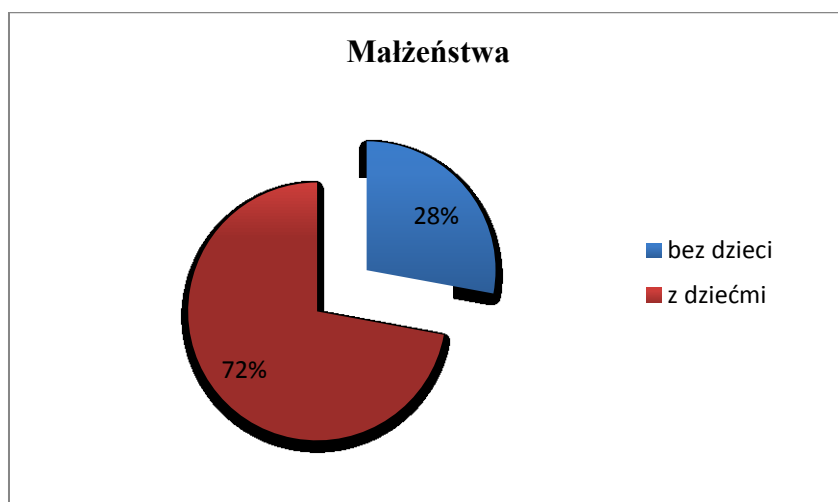
Na przestrzeni lat 2010-2012 zauważyć można utrzymujące się ujemne saldo. Natomiast od 2013 roku o 31 zwiększa się ilość osób zameldowanych w powiecie jarosławskim.

RODZINA

Tabela 35. Rodziny w powiecie jarosławskim według typów w 2011r.

ogółem	małżeństwa			partnerzy			matki z dziećmi	ojcowie z dziećmi
	razem	bez dzieci	z dziećmi	razem	bez dzieci	z dziećmi		
33.510	25.766	7.189	18.577	171	65	106	6.676	897

źródło: dane statystyczne GUS Rzeszów "Gospodarstwa domowe i rodziny w województwie podkarpackim charakterystyka demograficzna" Rzeszów 2014r.

Wykres 3. Małżeństwa

Analizując dane statystyczne GUS dotyczące małżeństw można zaobserwować, że 28 % małżeństw jest bezdzietnych, a około 72% dzieci wychowuje się w rodzinach niepełnych.

Tabela 36. Rodziny w powiecie jarosławskim według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu według danych z roku 2011

Rodziny według liczby dzieci do lat 24 pozostających na ich utrzymaniu	razem	17.973
	1	8.816
	2	6.080
	3	2.227
	4 i więcej	850
Liczba dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu rodziców		31.546
Liczba dzieci w rodzinie ogółem		47.769
Przeciętna liczba dzieci do lat 24 na utrzymaniu rodziców		1,76

źródło: dane statystyczne GUS Rzeszów "Gospodarstwa domowe i rodziny w województwie podkarpackim charakterystyka demograficzna" Rzeszów 2014r.

Zgodnie z wynikami GUS w strukturze rodzin posiadających dzieci do 24 lat na utrzymaniu te z jednym dzieckiem stanowiły 49%, z dwójką dzieci – prawie 34%, z trojgiem – ponad 12%, a z czwórką lub większą liczbą dzieci – niespełna 4,7%. Warto zwrócić uwagę na to, że 66% młodych ludzi do 24 roku życia pozostaje na utrzymaniu rodziców. Przeciętna liczba dzieci do lat 24 na utrzymaniu wynosi 1,76.

Tabela 37. Gospodarstwa domowe w powiecie jarosławskim według liczby osób w 2011r.

ogółem	Liczba osób w gospodarstwie domowym					Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym
	1	2	3	4	5 i więcej	
35.901	6.135	7.715	6.779	6.061	9.211	3,40

źródło: dane statystyczne GUS Rzeszów "Gospodarstwa domowe i rodziny w województwie podkarpackim charakterystyka demograficzna" Rzeszów 2014r.

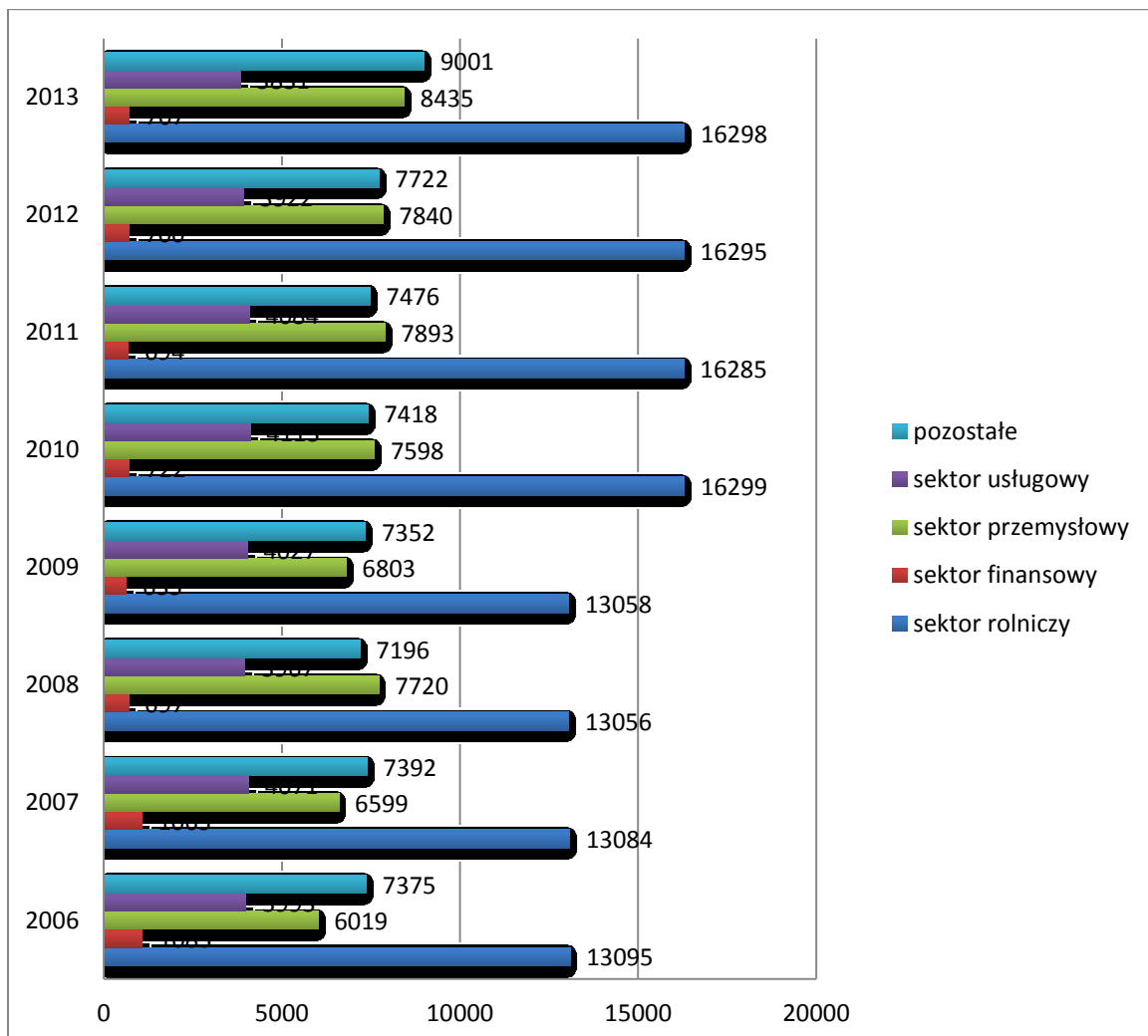
W powiecie jarosławskim wciąż na wysokim poziomie jest liczba gospodarstw domowych tzw. wielopokoleniowych z 5 i więcej osób i stanowi ona ponad 25%. Gospodarstwa jednoosobowe i czteroosobowe i one stanowią prawie 17%. Natomiast gospodarstwa dwuosobowe to ponad 21%, a trzyosobowe to prawie 19%. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym 3,40.

ZATRUDNIENIE

Tabela 38. Liczba pracujących wg sektorów w powiecie jarosławskim w latach 2006-2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
sektor rolniczy	13.095	13.084	13.056	13.058	16.299	16.285	16.295	16.298
sektor przemysłowy	6.019	6.559	7.720	6.803	7.598	7.893	7.840	8.435
sektor usługowy	3.993	4.071	3.967	4.027	4.113	4.084	3.922	3.831
sektor finansowy	1.083	1.065	697	635	722	694	700	707
pozostałe	7.375	7.392	7.196	7.352	7.418	7.476	7.722	9.001
ogółem	31.565	32.171	32.636	31.875	36.150	36.432	36.479	38.272

źródło: dane statystyczne GUS

Wykres 4. Liczba pracujących według sektorów w powiecie jarosławskim w latach 2006-2013

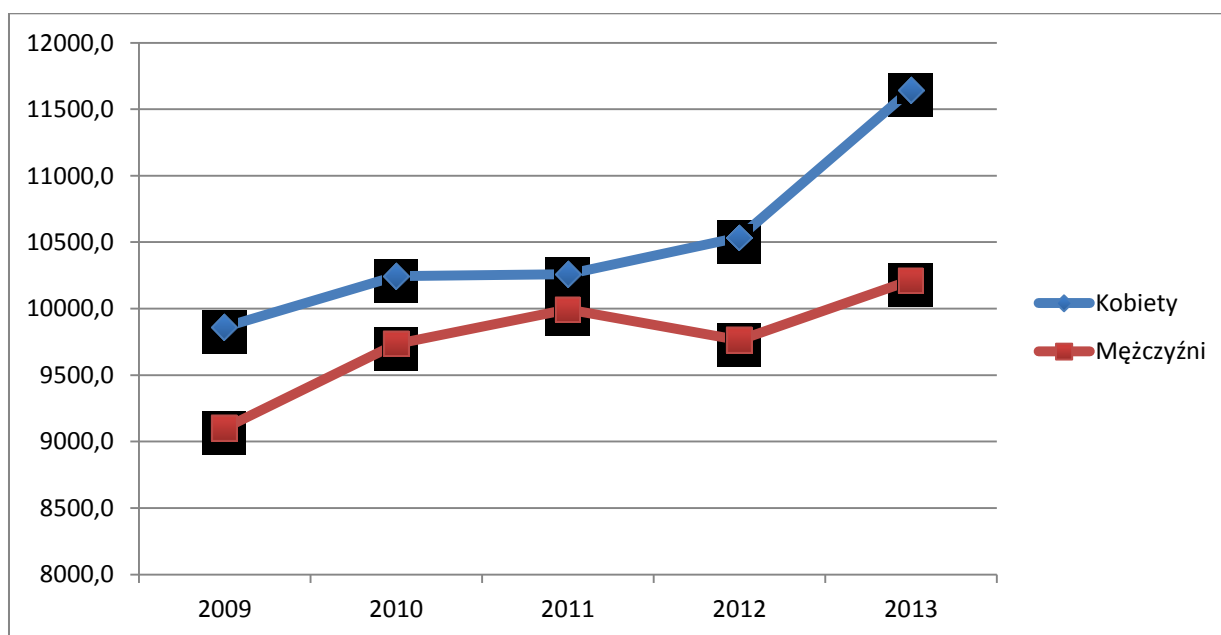
Według danych statystycznych GUS największa liczba pracujących w powiecie jarosławskim występuje w sektorze rolniczym i systematycznie rośnie na przełomie 2006 -

2013 roku. Liczba osób pracujących w sektorze finansowym jest prawie 23- krotnie mniejsza niż w sektorze rolniczym.

Tabela 39. Liczba pracujących wg płci (oprócz rolnictwa) w powiecie jarosławskim w latach 2009-2013

lata	Kobiety	Mężczyźni
2009	9 861	9 102
2010	10 245	9 735
2011	10 259	9 994
2012	10 536	9 764
2013	11 646	10 213

źródło: dane statystyczne GUS

Wykres 5. Liczba pracujących według płci

Na przełomie lat 2009- 2013 można zaobserwować systematyczny wzrost liczby pracujących kobiet, który do 2013 roku wyniósł 1785 więcej kobiet pracujących w powiecie jarosławskim. Porównując pracujące kobiety i mężczyzn w 2013 roku liczba kobiet jest większa od liczby mężczyzn o 1433.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Tabela 40. Liczba wydanych orzeczeń zaliczających do niepełnosprawności w Powiecie Jarosławskim w latach 2010-2014

2010	Dzieci (0-16 lat)		Dorośli		Łącznie	
	kobiety	726	1369	2524		
	mężczyźni	435	1115			
2011	kobiety	257	662	1435	2699	3321
	mężczyźni	365		1264		
2012	kobiety	233	558	1664	3023	3581

	mężczyźni	325		1359		
2013	kobiety	226	517	1479	2934	3451
	mężczyźni	291		1455		
2014	kobiety	219	519	1402	2775	3294
	mężczyźni	300		1373		

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania Niepełnosprawności

Analizując powyższą tabelę możemy stwierdzić, że spada ogólna liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci. Od 2010 do 2014 roku zmalała ona o 207 wydawanych orzeczeń. Wśród dzieci można zauważyć większą ilość niepełnosprawnych chłopców niż dziewczynek.

Osoby dorosłe, a w szczególności kobiety otrzymują więcej wydanych orzeczeń, być może jest to spowodowane tym, że kobiety posiadają odpowiednią dokumentację medyczną i chcą się bardziej leczyć niż mężczyźni.

Tabela 41. Liczba wydanych orzeczeń niepełnosprawności osobom dorosłym w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014 wg kryteriów

kryteria		2010	2011	2012	2013	2014
stopnia niepełnosprawności	znaczny	906	1.033	1.177	977	970
	umiarkowany	953	1.070	1.224	1.353	1.241
	lekki	665	596	622	604	564
wieku	16-25	305	292	263	308	262
	26-40	280	276	305	362	367
	41-59	939	963	1.019	1.039	1.006
	60 lat i więcej	1000	1.168	1.436	1.225	1.140
wykształcenia	mniej niż podstawowe	64	45	57	89	65
	podstawowe i gimnazjalne	905	1.031	1.189	967	894
	zasadnicze zawodowe	668	716	752	853	789
	średnie	716	732	818	815	793
	wyższe	171	175	207	210	234
zatrudnienia	pracujący	378	345	452	486	538
	niepracujący	2.146	2.354	2.571	2.448	2.237

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania Niepełnosprawności

Porównując stopnie niepełnosprawności można zauważyć tendencję spadkową orzeczeń stopnia lekkiego i wzrost stopnia umiarkowanego. Biorąc pod uwagę wiek maleje liczba orzeczeń osób w wieku 16-25 lat i rośnie dla tych w wieku 26-40. Warto zauważyć, że

spada liczba osób niepełnosprawnych z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym. Zauważa się rosnącą liczbę osób niepełnosprawnych z wykształceniem wyższym.

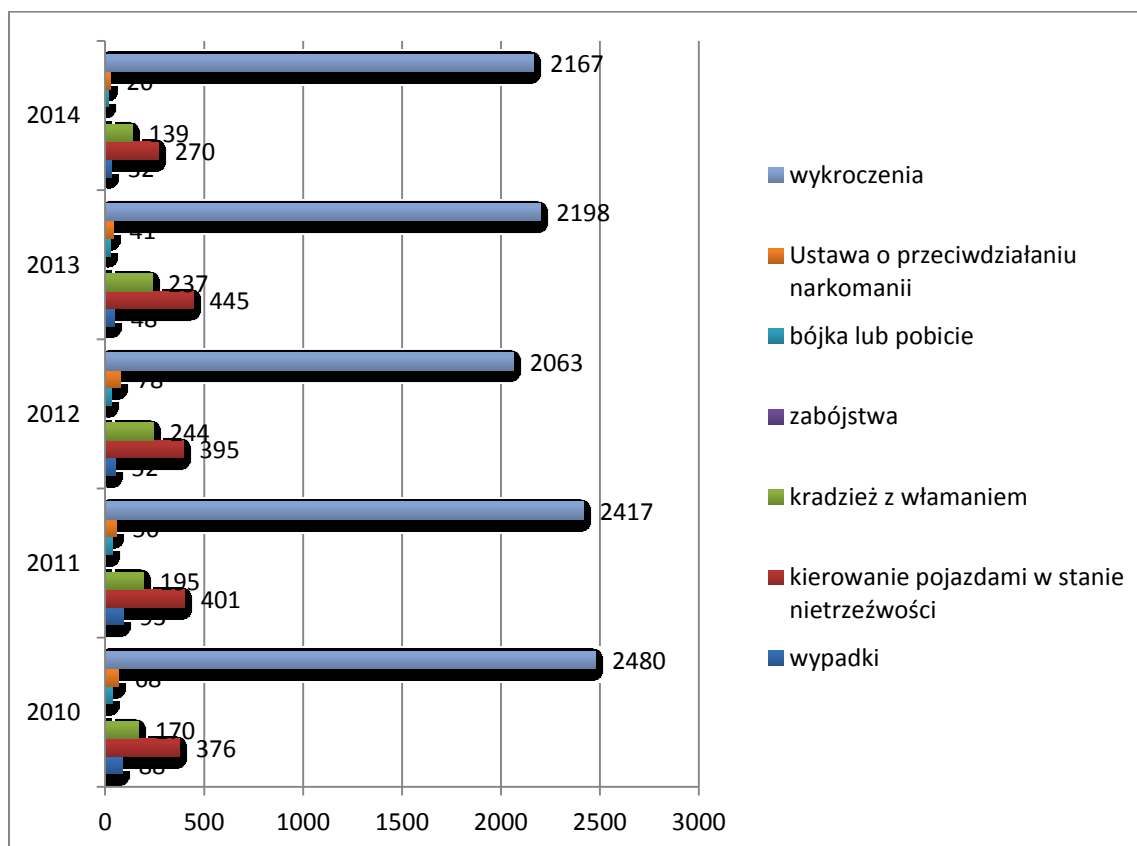
Zauważalna jest także tendencja wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych od 2010 do 2014 roku liczba zatrudnionych wzrosła o 160 osób.. Liczba osób niepełnosprawnych niepracujących utrzymuje się w tych latach na podobnym poziomie.

BEZPIECZEŃSTWO

Tabela 42. Bezpieczeństwo w Powiecie Jarosławskim

	2010	2011	2012	2013	2014
wypadki	88	93	52	48	32
kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości	376	401	395	445	270
kradzież z włamaniem	170	195	244	237	139
zabójstwa	0	1	1	0	1
bójka lub pobicie	36	39	33	26	19
Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	68	56	78	41	26
wykroczenia	2480	2417	2063	2198	2167

źródło: KPP Jarosław

Wykres 6. Bezpieczeństwo w powiecie jarosławskim

W tabeli dotyczącej bezpieczeństwa w powiecie jarosławskim daje się zauważyć spadek liczby wypadków o ponad połowę w porównaniu z 2010 rokiem oraz spadek bójek i pobić. Natomiast wykroczenia utrzymują się stosunkowo na równym poziomie. Kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości spadło o 175 osoby w stosunku do roku 2013. Jeżeli chodzi o przestępstwa narkotykowe to zanotowano znaczny spadek w stosunku do wcześniejszych lat, ponieważ w roku 2012 była to liczba 78, natomiast już w 2014 – 26.

Tabela 43. Czyny karalne nieletnich (ukończone 13 lat a nieukończone 17)

	2010	2011	2012	2013	2014
kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości	2	3	1	0	0
kradzież z włamaniem	11	7	24	15	5
zabójstwa	0	0	0	0	0
bójka lub pobicie	6	4	10	6	2
Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	3	9	9	2	2
wykroczenia	48	50	36	37	47

źródło: KPP Jarosław

Wykroczenia wśród młodych osób są nadal przodujące i do 2013 roku wzrosły o 10 osób, które popełniły taki czyn. Warto zwrócić uwagę na kradzieże z włamaniem, które trzykrotnie spadły w porównaniu z 2013 rokiem.

Tabela 44. Eksmisje z lokali komunalnych w powiecie jarosławskim w latach 2003-2013

lata	Eksmisje wykonane	Eksmisje orzeczone przez sąd	Toczące się w sądzie postępowania eksmisyjne	Ilość toczących się w sądzie postępowania eksmisyjnych ze względu na zaległości czynszowe
2003	1	2	6	6
2005	1	1	4	4
2007	2	2	2	1
2009	7	8	9	9
2011	1	6	6	2
2013	6	4	6	3

źródło: dane statystyczne GUS BDL

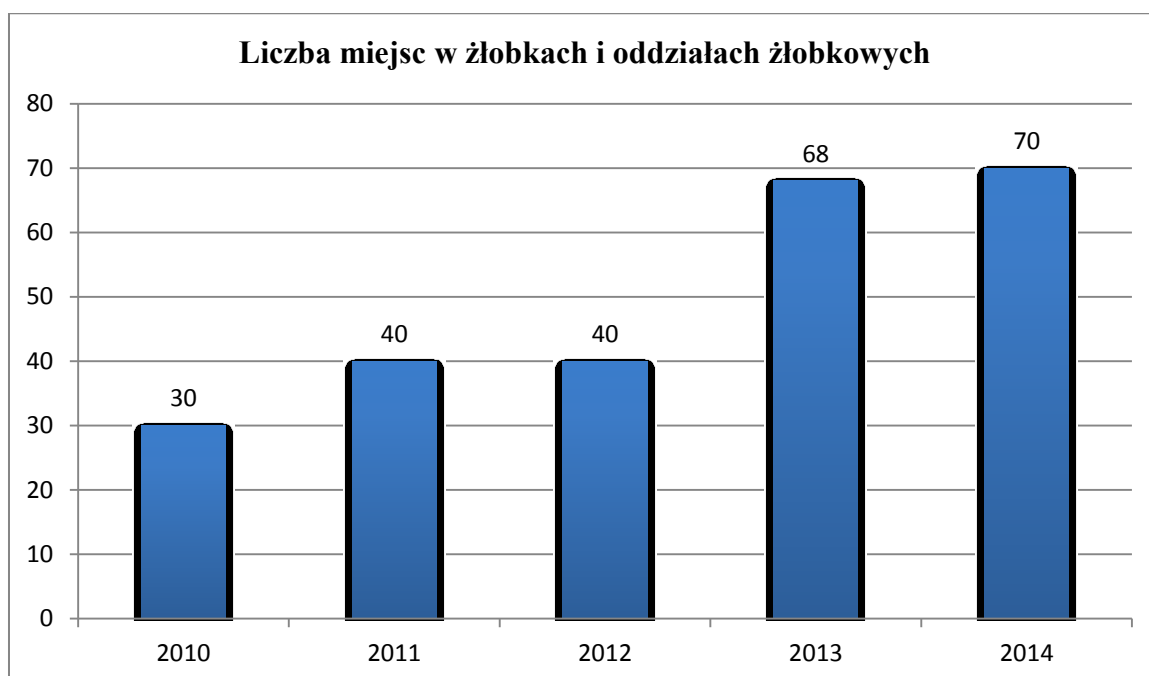
Najwięcej wykonanych eksmisji z lokali komunalnych w powiecie jarosławskim można zaobserwować w 2009 i 2013 roku. Ilość toczących się w sądzie postępowania eksmisyjnych ze względu na zaległości czynszowe od 2009 roku jest trzykrotnie mniejsza na rok 2013.

OPIEKA NAD DZIECKIEM

Tabela 45. Żłobki i oddziały żłobkowe w powiecie

lata	żłobki	Oddziały żłobkowe	Liczba miejsc	odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (%)
2010	1	0	30	0,8
2011	1	0	40	1,1
2012	1	0	40	1,1
2013	1	1	68	1,9
2014	1	1	70	2,0

źródło: dane statystyczne GUS BDL

Wykres 7. Liczba miejsc w żłobkach i oddziałach żłobkowych

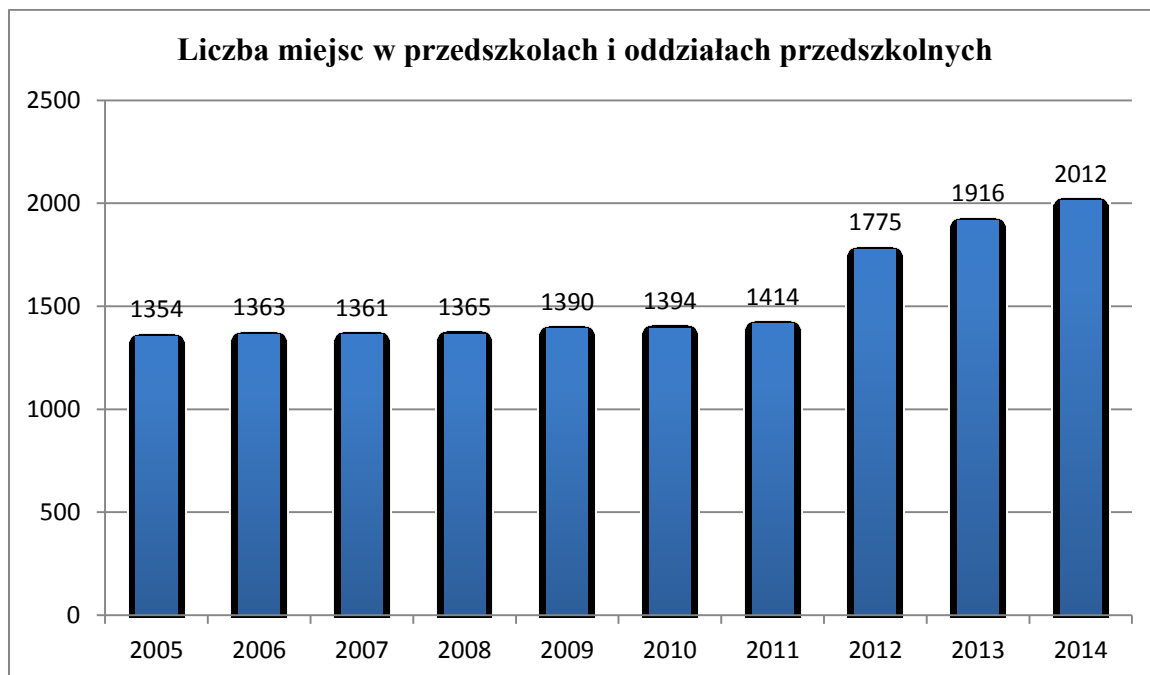
Z danych statystycznych GUS wynika, że odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wzrasta i w 2014 roku wyniósł on 2,0% i jest on ponad dwukrotnie wyższy od tego w 2010 roku. Może to być spowodowane tym, że kobiety częściej są aktywne zawodowo i zajmują się pracą poza domem. Liczba miejsc w żłobkach i oddziałach żłobkowych także stale wzrasta i jest ponad dwukrotnie większa niż w 2010 roku.

Tabela 46. Przedszkola i oddziały przedszkolne w powiecie

lata	przedszkola	Oddziały przedszkolne	Liczba miejsc
2005	16	55	1.354
2006	16	56	1.363
2007	15	54	1.361

2008	15	54	1.365
2009	15	55	1.390
2010	16	53	1.394
2011	17	56	1.414
2012	20	70	1.775
2013	21	76	1.916
2014	23	78	2.012

źródło: dane statystyczne GUS BDL

Wykres 8. Liczba miejsc w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych

Z roku na rok od 2005 roku systematycznie można zaobserwować tendencję wzrostową przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, a co za tym idzie wzrasta liczba miejsc dla dzieci w tych placówkach.

SZKOLNICTWO

Tabela 47. Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne w powiecie jarosławskim

lata	Szkoły podstawowe		Gimnazja		Szkoły ponadgimnazjalne prowadzone przez Powiat	
	Liczba ogółem	Liczba uczniów	Liczba ogółem	Liczba uczniów	Liczba ogółem	Liczba uczniów
2014	70	7.215	36	3.908	10	5.799
2013	70	6.881	36	4.108	10	6.075
2012	71	7.146	36	4.325	10	6.207
2011	73	7.530	36	4.435	12	6.612
2010	73	7.768	36	4.595	12	6.885
2009	74	8.047	36	4.823	12	7.019
2008	74	8.411	36	5.020	12	7.121
2007	73	8.760	36	5.391	12	7.194

2006	75	9.195	36	5.673	12	7.537
2005	75	9.497	36	5.914	12	7.980

źródło: dane statystyczne GUS BDL

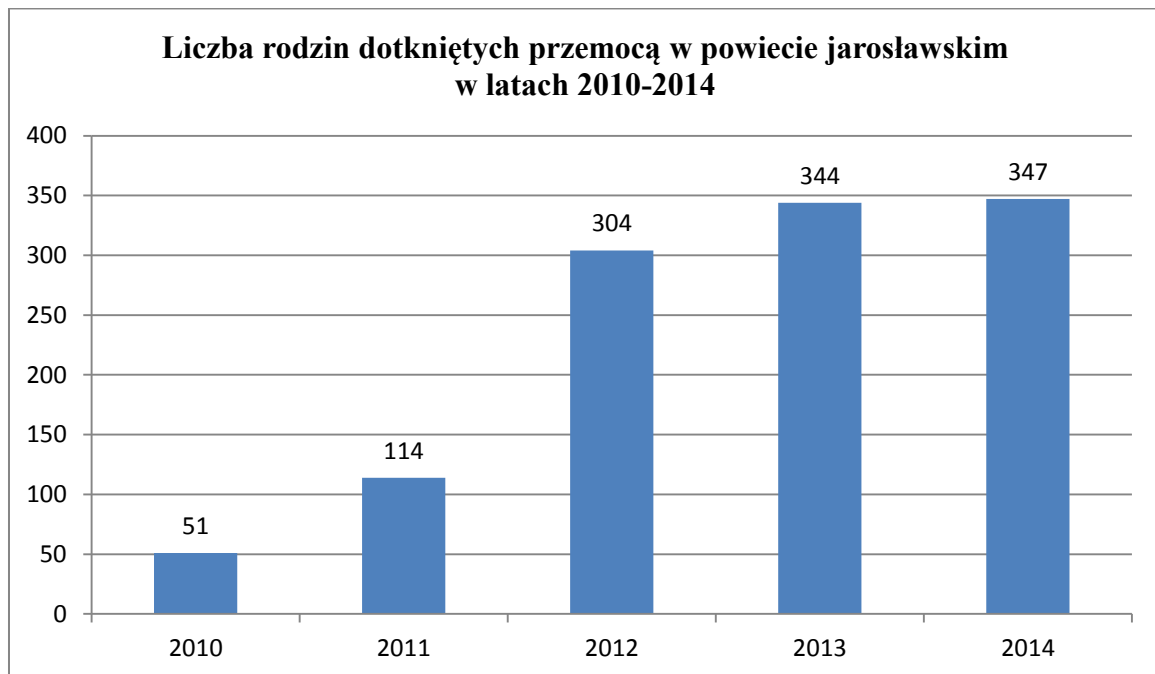
Z analizy powyższej tabeli dotyczącej szkół podstawowych, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych można zauważyć spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych oraz w gimnazjach, co być może jest spowodowane niżem demograficznym. Warto też zwrócić uwagę na spadek liczby szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych.

PRZEMOC I UZALEŻNIENIA

Tabela 48. Liczba rodzin dotkniętych przemocą w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014

Liczba rodzin dotkniętych przemocą w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014	
2010	51
2011	114
2012	304
2013	344
2014	347

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędów miast i gmin powiatu jarosławskiego

Wykres 9. Liczba rodzin dotkniętych przemocą w powiecie jarosławskim

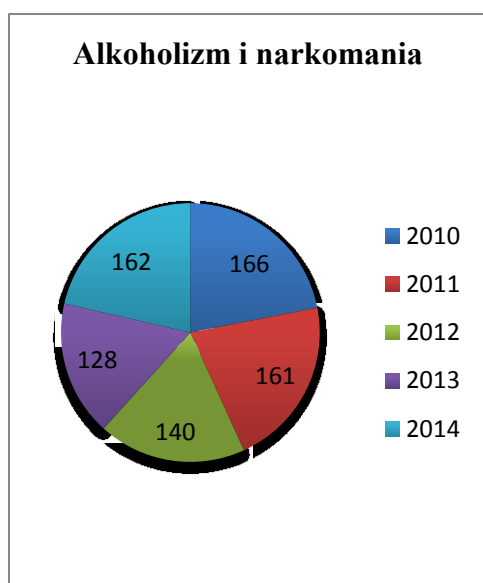
Liczba rodzin dotkniętych przemocą domową systematycznie wzrasta. W 2012 roku jest już ona prawie sześciokrotnie większa niż w 2010 roku.

Tabela 49. Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014

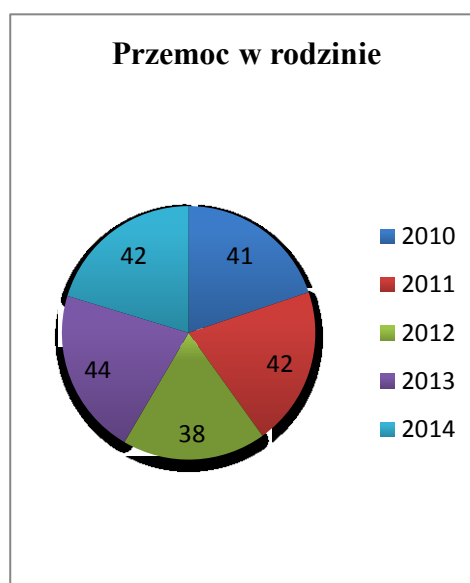
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014	
2010	106
2011	110
2012	114
2013	112
2014	109

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędów miast i gmin powiatu jarosławskiego

Analizując powyższą tabelę można zaobserwować, że liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe z roku 2010 do roku 2012 systematycznie wzrasta.

Wykres 11. Alkoholizm i narkomania

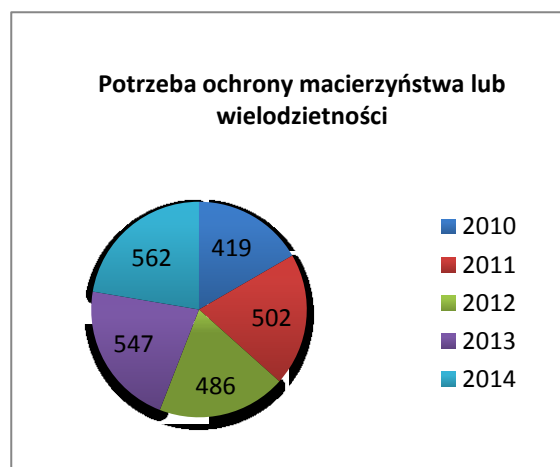
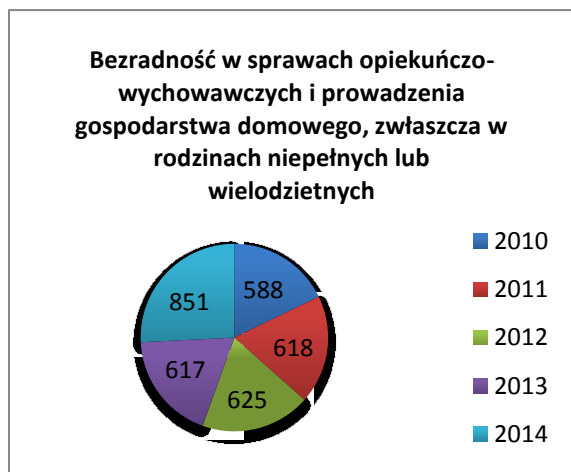
Wykres 10. Przemoc w rodzinie

POMOC SPOŁECZNA

Tabela 50. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyn w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014

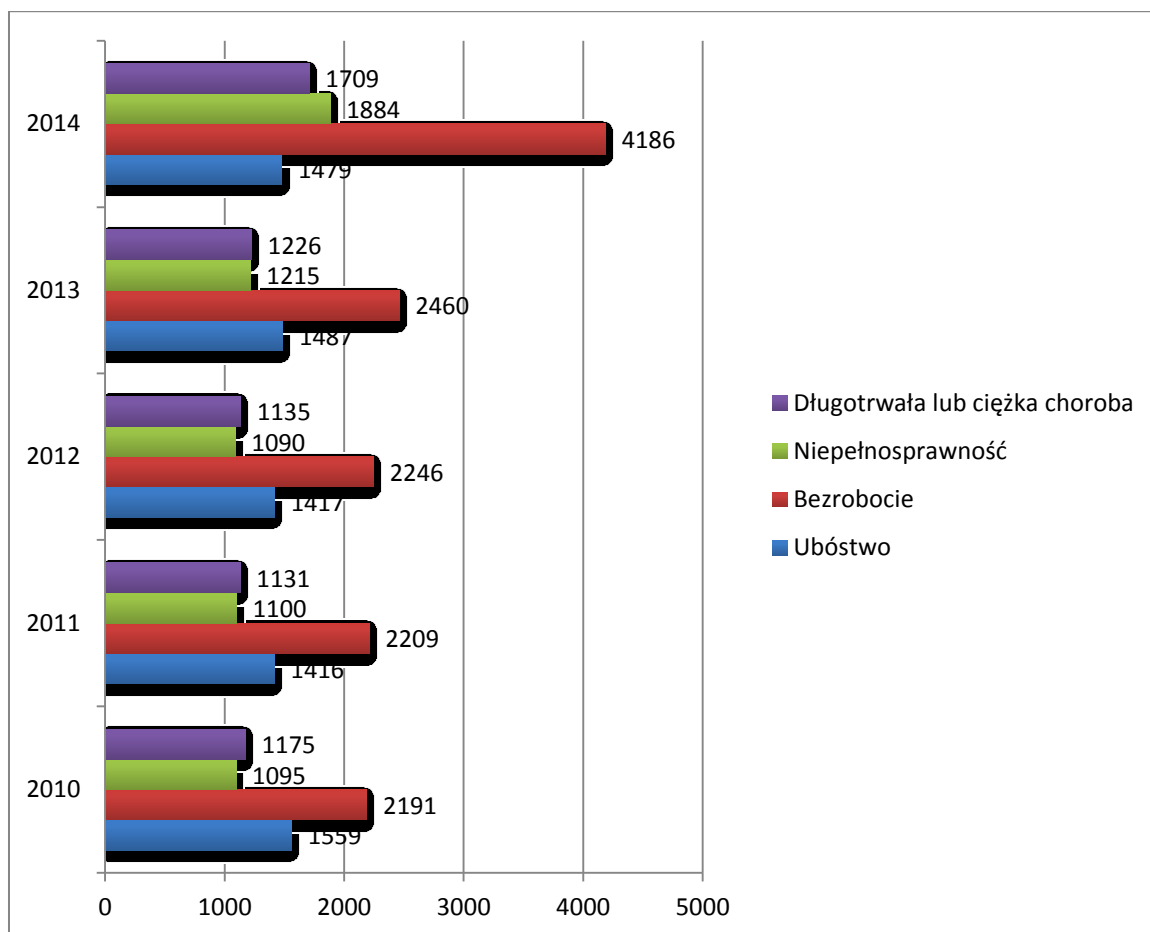
Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	lata				
	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	1 559	1 416	1 417	1 487	1 479
Sieroctwo	5	4	5	6	5
Bezdomność	42	51	48	59	54
Bezrobocie	2 191	2 209	2 246	2 460	4 186
Niepelnosprawność	1 095	1 100	1 090	1 215	1 884
Długotrwała lub ciężka choroba	1 175	1 131	1 135	1 226	1 709
Przemoc w rodzinie	41	42	38	44	42
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	419	502	486	547	562
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	588	618	625	617	851
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	20	30	30	31	43
Alkoholizm lub narkomania;	166	161	140	128	162
Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	25	9	25	23	11
Kłęski żywiołowe lub ekologiczne	3	2	0	1	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS powiatu jarosławskiego

Wykres 13. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych

Wykres 12. Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

Wykres 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyn w powiecie jarosławskim

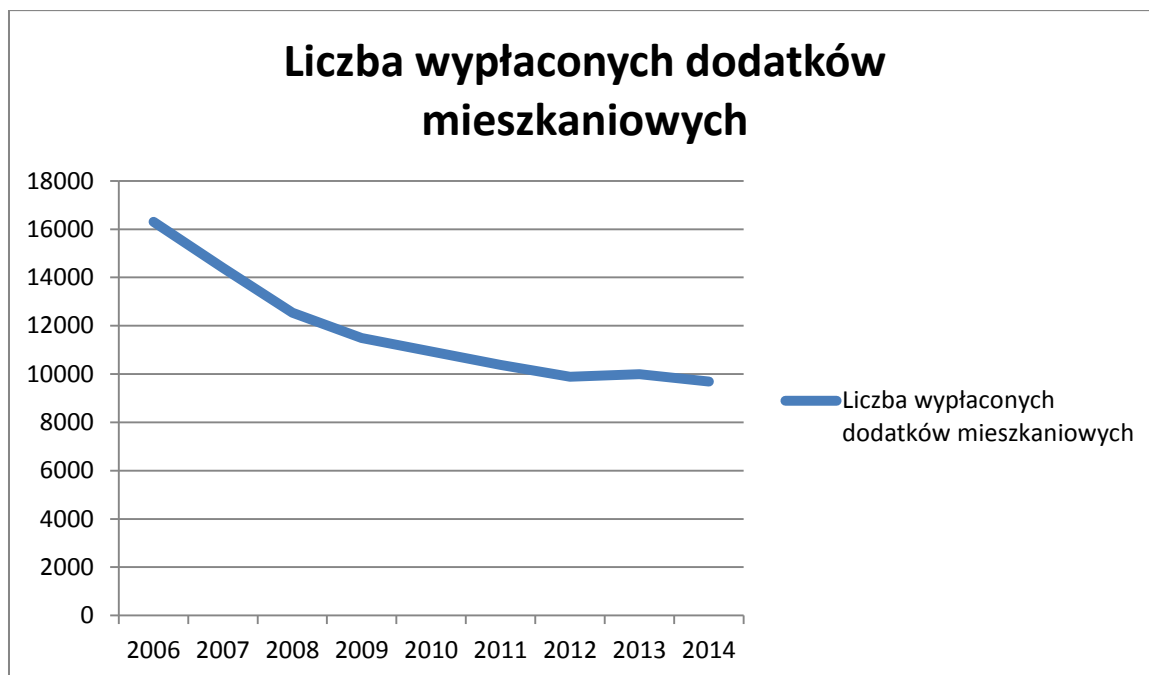
Osoby zgłaszające się do Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu jarosławskiego podają jednocześnie kilka powodów swojej trudnej sytuacji życiowej. W latach 2010 – 2014 najczęstszymi problemami, z jakimi zgłaszały się rodziny to: bezrobocie, które wzrosło o 1995 osób w porównaniu z rokiem 2010 oraz niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 51. Wyplacone dodatki mieszkaniowe w powiecie jarosławskim w latach 2006-2014

lata	Liczba (szt)	Kwotowo(zł)
2006	16.309	2.152.939
2007	14.392	2.089.004
2008	12.542	1.918.337
2009	11.491	1.866.745
2010	10.942	1.896.777
2011	10.378	1.949.691
2012	9.888	1.934.008

2013	9.995	1.967.652
2014	9.689	2.027.695

źródło: dane statystyczne GUS BDL

Wykres 15. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w powiecie jarosławskim systematycznie spada i w 2014 roku jest o 6620 mniejsza, świadczy to o wzroście dochodów rodzin.

PIECZA ZASTĘPCZA

Tabela 52. Rodziny zastępcze w powiecie jarosławskim 2008r. – 2014r.

rok	rodziny zastępcze	dzieci w rodzinach zastępczych
2008	91	133
2009	88	123
2010	84	116
2011	83	119
2012	83	118
2013	80	115
2014	81	116
2015 I półrocze	83	114

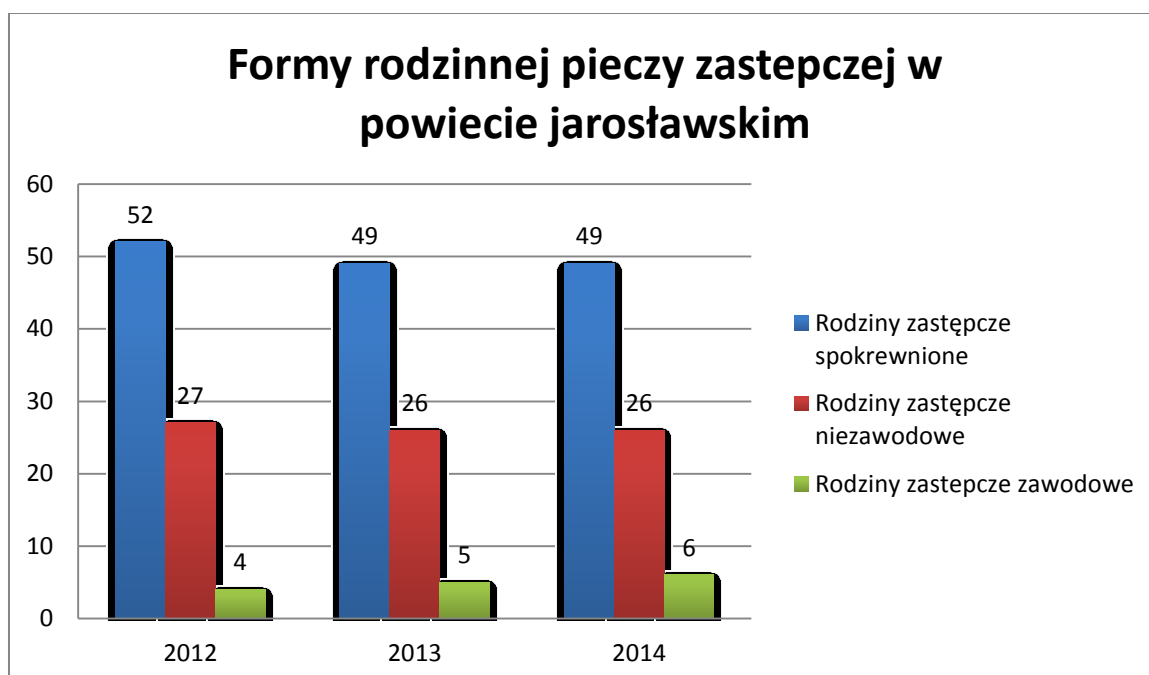
źródło: opracowanie własne PCPR Jarosław

Analizując powyższą tabelę dotyczącą rodzin zastępczych w powiecie jarosławskim w latach 2008 -2015 nieznacznie liczba rodzin i dzieci w rodzinach zastępczych nieznacznie spadła.

Tabela 53. Rodziny zastępcze wg typów 2012r. - 2014r.

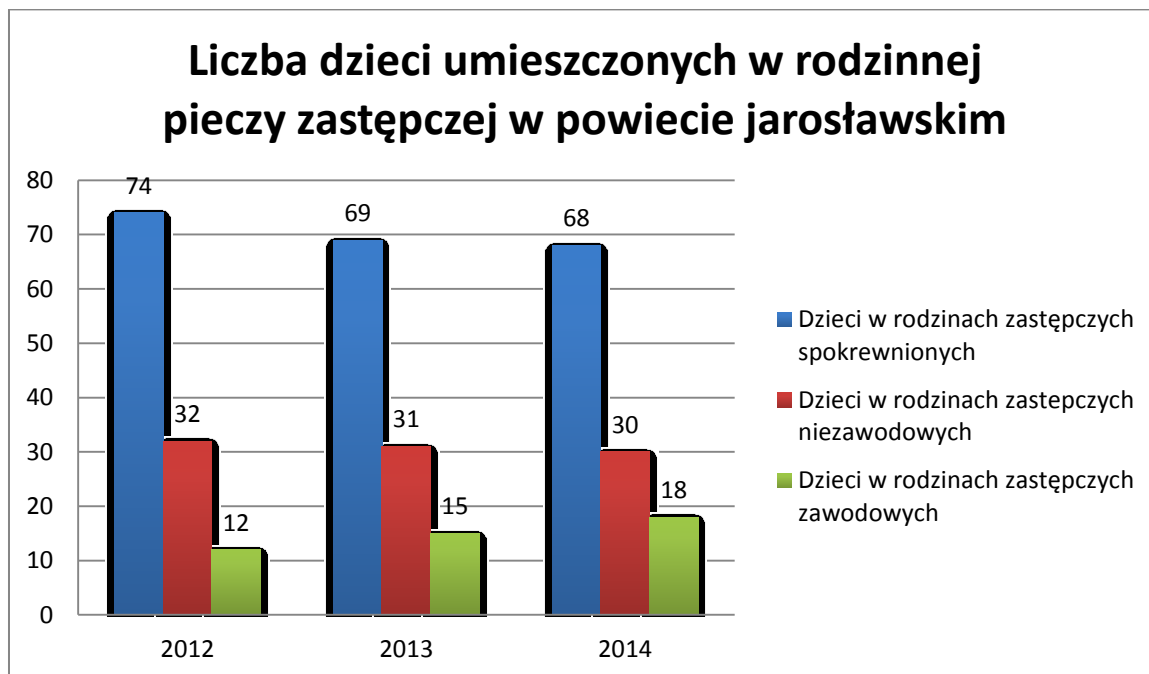
	2012	2013	2014
Rodziny zastępcze ogółem	83	80	81
Dzieci w rodzinach zastępczych ogółem	118	115	116
Rodziny zastępcze spokrewnione	52	49	49
Dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	74	69	68
Rodziny zastępcze niezawodowe	27	26	26
Dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	32	31	30
Rodziny zastępcze zawodowe	4	5	6
Dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych	12	15	18

źródło: opracowanie własne PCPR Jarosław

Wykres 16. Formy rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jarosławskim

Jak wynika z powyższych danych, na terenie powiatu jarosławskiego zdecydowaną większość stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, następnie rodziny zastępcze niespokrewnione i rodziny zawodowe. Zadowalające jest powstawanie nowych rodzin zastępczych zawodowych.

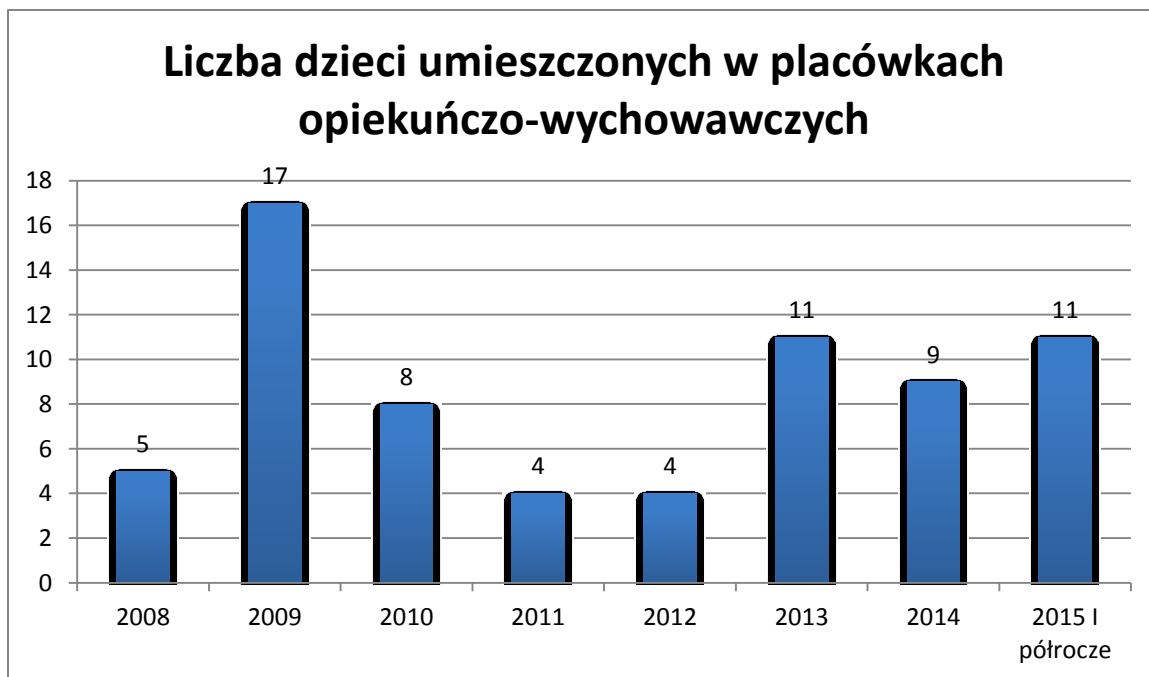

Wykres 17. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jarosławskim

Jak widać na powyższym wykresie liczba dzieci z powiatu jarosławskiego umieszczanych w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych utrzymuje się na stałym poziomie. W przypadku rodzin zawodowych liczba umieszczonych w nich dzieci wzrosła w 2014 roku z 12 do 18co wiąże się ze wzrostem ilości tych rodzin.

Tabela 54. Liczba dzieci z Powiatu Jarosławskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008-2015

lata	Liczba dzieci
2008	5
2009	17
2010	8
2011	4
2012	4
2013	11
2014	9
2015 I półrocze	11

Wykres 18. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Analizując dane dotyczące liczby dzieci w latach 2008-2014 z powiatu jarosławskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych można zauważyć zmienność w poszczególnych latach, np. w roku 2014 umieszczono dzieci z kilku rodzin, po to by nie rozdzielać rodzeństwa.

5. Analiza SWOT sytuacji społeczno - gospodarczej w Powiecie Jarosławskim

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p><i>gospodarka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - różnorodność struktury przemysłu; - korzystne warunki do prowadzenia działalności rolniczej; - położenie przygraniczne na obszarze Euroregionu Karpackiego; <p><i>praca</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja zawodowa bezrobotnych w ramach działań Powiatowego Urzędu Pracy; - bardzo dobrze rozwinięty sektor mikro i małych przedsiębiorstw; - istnienie przedsiębiorstw o statusie zakładów pracy chronionej; - istnienie dużych zakładów pracy; <p><i>zdrowie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sukcesywnie modernizowane obiekty służby zdrowia; - dobra baza materialna opieki zdrowotnej; <p><i>ludność</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - relatywnie korzystna struktura demograficzna na tle kraju oparta na dodatnim przyroście naturalnym; - jedność kulturowa i religijna społeczności lokalnej, poszanowanie prawa oraz instytucji porządku publicznego przez społeczność lokalną; - relatywnie wysoki poziom aktywności społecznej; - relatywnie długie przeciętne trwanie życia; <p><i>edukacja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sukcesywne podnoszenie wykształcenia oraz unowocześniania bazy sprzętowej placówek oświatowych; - wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa na terenie powiatu; - potencjał istniejącej uczelni technicznej zapewniającej wykształconą kadre; <p><i>pomoc społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - istnienie różnorodnych placówek pomocy społecznej oraz instytucji działających w ramach pomocy społecznej na terenie 	<p><i>gospodarka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta współpraca samorządów z przedsiębiorcami (przedsiębiorców z samorządami); - brak funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych, parków przemysłowych i technologicznych oraz inkubatorów technologicznych i przedsiębiorczości; - brak inkubatorów przedsiębiorczości oferujących powierzchnię produkcyjno-usługową; - niski poziom przedsiębiorczości, likwidacje działalności gospodarczych; - zbyt niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a nauką, przejawiający się małą liczbą wspólnych projektów o charakterze innowacyjnym; - zróżnicowanie ekonomiczne oraz ze względu na dostęp do usług publicznych (edukacja, ochrona zdrowia, kultura) pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi; <p><i>praca</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wysoka stopa bezrobocia, szczególnie wśród ludzi młodych; - ukryte bezrobocie strukturalne; - niska świadomość społeczna związana z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych; - słaba zdolność organizacji pozarządowych do generowania własnych środków finansowych oraz mały udział NGO zatrudniających pracowników; <p><i>zdrowie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - niedoinwestowanie infrastruktury służby zdrowia i pomocy społecznej; - niewystarczające środki na działania związane z promocją zdrowia i profilaktyką zdrowotną; - niski poziom profilaktyki uzależnień; - ograniczona dostępność do specjalistycznych usług medycznych; - niewystarczająca liczba wysokokwalifikowanego personelu medycznego; - brak wystarczającej ilości żłobków;

<p>powiatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - duża liczba organizacji pozarządowych; - rozwój sektora ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, kluby i centra integracji społecznej); - ustawodawstwo regulujące politykę społeczną; 	<p><i>ludność</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca integracja osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną; - niski poziom kapitału społecznego wyrażający się niskimi wskaźnikami zaufania społecznego oraz niedostatecznym poziomem dialogu obywatelskiego; <p><i>edukacja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - nierównomierny dostęp do przedszkoli na terenach miejskich i wiejskich; - nie w pełni dostosowana struktura szkolnictwa, w tym wyższego, do struktury gospodarki; - niski udział mieszkańców w kształceniu ustawicznym; <p><i>pomoc społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak polityki prorodzinnej na poziomie samorządów lokalnych; - mała ilość mieszkań chronionych; - brak systemowych, lokalnych rozwiązań problemów społecznych oraz określenia standardów podejmowanych działań; - brak całościowej i ciągłej diagnozy problemów społecznych dotyczących mieszkańców; - braki w infrastrukturze ograniczające zaangażowanie środków w działania na rzecz polityki społecznej; - brak pełnej bazy danych o kompetencjach instytucji i organizacji świadczących pomoc; - zbyt mała ilość środków finansowych na realizację działań pomocowych i profilaktycznych; - niewystarczająca i słabo rozwinięta pomoc psychologiczna, brak grup samopomocowych; - za mała edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej; - niedobory w zakresie przepływu informacji dotyczącej kwestii społecznych i podejmowanych działaniach pomocowych. - brak monitoringu i ewaluacji działań pomocowych; - izolacja społeczna środowisk żyjących w sferze ubóstwa; - brak dostatecznej ilości usług na wsi; - brak programu ochrony i pomocy dla rodzin wielodzietnych;
---	--

	- brak dziennych domów pomocy dla osób starszych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p><i>gospodarka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne powiatu i dobre połączenie komunikacyjne; - dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, między innymi do Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej; - korzyści wynikające z integracji europejskiej, korzystanie z doświadczeń; - rozwój technologii informatycznych i coraz większa ich dostępność sprzyjające ograniczeniu zjawisk związanych z niektórymi formami wykluczenia społecznego; - wzrost produkcji żywności wysokiej jakości: ekologicznej, tradycyjnej i regionalnej; <p><i>praca</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - nowe formy aktywizacji społecznej i zawodowej; <p><i>zdrowie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrastająca świadomość społeczeństwa w zakresie profilaktyki zdrowia oraz zdrowego trybu życia; <p><i>edukacja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost znaczenia kompetencji kluczowych (językowych, informatycznych, matematycznych, kulturalnych i społecznych oraz przedsiębiorczości) w procesie edukacji; <p><i>ludność</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiany wzorców uczestnictwa w życiu społecznym sprzyjające partycypacji i współdziałaniu, w szczególności wśród młodych osób; <p><i>pomoc społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - istnienie regulacji prawnych zapewniających ochronę dóbr osobom objętym lub narażonym na wykluczenie społeczne; - istnienie i rozwój organizacji non profit; - rosnąca świadomość społeczna problemów 	<p><i>gospodarka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - peryferyjne położenie powiatu; - pogłębiający się dystans ekonomiczny i społeczny regionu w odniesieniu do średniej UE i kraju; - narastanie dysproporcji pomiędzy poziomem rozwoju powiatu a szybciej rozwijającymi się regionami kraju; - rozwarstwienie społeczeństwa pod względem sytuacji dochodowej; - rosnące koszty utrzymania; - duże koszty zatrudnienia m.in. obciążenia fiskalne pracodawcy wynikające z przepisów o zatrudnieniu pracowników i w związku z tym wzrost szarej strefy na rynku pracy; - niestabilność i niewystarczająca spójność przepisów prawa; - biurokratyzacja; <p><i>praca</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymujące się bezrobocie w kraju i na lokalnym rynku pracy; <p><i>zdrowie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne oraz liczby osób uzależnionych; <p><i>edukacja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak skutecznego systemu przygotowywania i aktywizowania młodzieży szkół ponad gimnazjalnych do planowania i realizacji własnej ścieżki edukacyjnej; <p><i>pomoc społeczna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak całościowych i spójnych rozwiązań integrujących działania powiatu w sferze polityki społecznej ; - stygmatyzacja i infantylizacja środowisk ludzi ubogich; - ograniczone środki na realizację działań pomocowych; - dalsze ubożenie społeczeństwa i obniżania się stopy życiowej mieszkańców regionu; - brak skutecznych narzędzi wsparcia dla

<p>społecznych i możliwości ich rozwiązywania</p> <ul style="list-style-type: none"> - podtrzymanie dotychczasowych; pozytywnych standardów funkcjonowania rodziny i promocja rodziny; - promocja postaw filantropijnych i wolontariatu; - opracowanie i wdrożenie programu wspomagającego rodziny wielodzietne; 	<p>młodych rodzin z dziećmi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak programów ochronnych i promocji dla rodzin wielodzietnych; - niewykorzystanie potencjału filantropii i wolontariatu; <p><i>ludność</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymujący się tendencja niżu demograficznego, starzenie się społeczeństwa; - emigracja ludzi młodych i wykształconych do większych ośrodków lub za granicę; - ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych; - słabo rozwinięte postawy społeczeństwa obywatelskiego; - zagubienie pewnej części społeczeństwa w intensywnych przemianach społeczno – gospodarczych; - szerzenie się postawy konsumpcyjnej;
---	---

6. Obszary problemowe i cele strategiczne

Uwzględniając wnioski z części opisowej Strategii w szczególności diagnozy oraz zakres zadań Powiatu określony w aktach prawnych, wyodrębnia się pięć obszarów problemowych, które w okresie 2016-2022 traktowane będą priorytetowo:

1. bezrobocie
2. niepełnosprawność
3. rodzina
4. osoby starsze i zagrożone wykluczeniem społecznym
5. przemoc i uzależnienia

Wobec powyższego przyjmuje się do realizacji następujące cele strategiczne:

- 1. Aktywizacja i podtrzymywanie zdolności pracy osób bezrobotnych, realizacja zadań, które posłużą zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych oraz rozwijanie współpracy z pracodawcami.**
- 2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.**
- 3. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin.**
- 4. Tworzenie warunków dla lepszego zaspokajania potrzeb osób starszych oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
- 5. Rozwijanie systemu profilaktyki przeciwdziałania problemowi przemocy i uzależnień.**

7. Cele operacyjne i kierunki działań

Dla sprecyzowania etapów osiągnięcia celów strategicznych, określenia przewidywanych metod działania, wyznacza się cele operacyjne i kierunki działań t.j:

Cel strategiczny 1 - Aktywizacja i podtrzymywanie zdolności pracy osób bezrobotnych, realizacja zadań, które posłużą zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych oraz rozwijanie współpracy z pracodawcami

Cele operacyjne:

1.1 Poprawa dostępu do rynku pracy osób bezrobotnych.

1.2 Wspieranie pracodawców tworzących miejsca pracy.

1.3 Wzmocnienie pozytywnego wizerunku Urzędu poprzez sukcesywne usprawnianie obsługi klienta oraz promowanie instrumentów i usług rynku pracy.

Kierunki działań: znajdują się z Załączniku do Strategii - Programie Promocji Zatrudnienia Oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Jarosławskiego na lata 2016-2022

Obszar priorytetowy: **NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ**

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów społecznych, a jego rozwiązywanie wiąże się z koniecznością realizacji licznych działań służących łagodzeniu jego konsekwencji. Część z tych działań jak np. eliminacja barier może mieć charakter zamknięty, bowiem można doprowadzić do np. stanu przynajmniej zadowalającej dostępności obiektów publicznych.

Niepełnosprawność własna, bądź osoby z najbliższego otoczenia, spowodowana chorobą, kalectwem lub naturalnym procesem starzenia się, powoduje różnorodne ograniczenia, a niekiedy uniemożliwia samodzielną egzystencję. Wymaga to tworzenia warunków do wszechstronnego wsparcia, pomocy, a często też zapewnienia opieki. Niezwykle istotne w tym procesie jest więc tworzenie programów i podejmowanie działań wyrównujących ich szanse życiowe, poprzez przeniesienie aktywności osób niepełnosprawnych z obszaru pozyskiwania zasiłków na obszar aktywności własnej nakierowanej między innymi na przygotowanie się do podjęcia pracy. Dla wielu osób niepełnosprawnych, zwłaszcza osób niesamodzielnych, wejście na rynek pracy jest niemożliwe lub skrajnie trudne. Do nich będą adresowane działania w zakresie integracji społecznej.

Cel strategiczny 2 - Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

2.1 Zminimalizowanie uciążliwości i ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.

Kierunki działań:

2.1.1 Eliminowanie barier komunikacyjnych poprzez m.in. ułatwienia przemieszczania się osób niepełnosprawnych na terenie miast jak i między gminami.

- 2.1.2 Dostosowanie komunikacji miejskiej i między gminnej do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.
- 2.1.3 Eliminowanie barier architektonicznych i funkcjonalnych w budynkach użyteczności publicznej.
- 2.1.4 Wspieranie rehabilitacji osób niepełnosprawnych poprzez sport, turystykę i rekreację
- 2.1.5 Tworzenie warunków dla osób niepełnosprawnych do swobodnego korzystania z wybranej przez siebie formy komunikowania się w organach administracji publicznej

2.2 Zapewnienie pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym.

Kierunki działań:

- 2.2.1 Tworzenie mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością.
- 2.2.2 Umożliwienie uczestnictwa osoby z niepełnosprawnością w projektach i programach aktywizujących.
- 2.2.3 Promowanie zatrudnienia dla osób z niepełnosprawnością, szczególnie grup mających największe trudności ze znalezieniem pracy (m.in. osoby z chorobą psychiczną, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsją, niewidome, z upośledzeniem umysłowym).
- 2.2.4 Stworzenie dla pracodawców korzystnych warunków dla zatrudnienia osób z niepełnosprawnością.

2.3 Rozwój systemu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom.

Kierunki działań:

- 2.3.1 Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz aktywizacji osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 2.3.2 Rozwój placówek dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 2.3.3 Wspieranie rehabilitacji osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 2.3.4 Rozwój poradnictwa dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.
- 2.3.5 Promowanie programów edukacyjnych dotyczących zapobiegania chorobom psychicznym.
- 2.3.6 Doskonalenie kadry zajmującej się specjalistycznymi psychiatrycznymi usługami opiekuńczymi.

2.4 Promocja integracji oraz wyrównywanie szans dla osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań:

- 2.4.1 Przeciwdziałanie dyskryminacji i segregacji osób z niepełnosprawnością- przeciwdziałanie uprzedzeniom i stereotypom.
- 2.4.2 Włączenie osób z niepełnosprawnością do udziału w organizowanych spotkaniach integracyjnych i okolicznościowych.
- 2.4.3 Upowszechnienie informacji o prawach, uprawnieniach, dostępnych formach pomocy adresowanych do środowiska osób z niepełnosprawnością.
- 2.4.4 Tworzenie warunków do wspierania rodzin w opiece nad osobą z niepełnosprawnością poprzez świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.

2.4.5 Tworzenie warunków do rozwoju systemu usług opiekuńczych i wspierających osoby z niepełnosprawnością – w tym asystenta.

Obszar priorytetowy: **RODZINA**

Życie społeczne opiera się na rodzinie, która jest miejscem pierwszej edukacji dzieci i najważniejszym miejscem wychowania. Konieczne jest zatem wspieranie rodzin poprzez budowanie lokalnej tożsamości społecznej w ramach parafii, osiedli i wspólnot mieszkaniowych oraz tworzenie sieci miejsc wspierania rodzin. Problemy demograficzne wskazują konieczność podejmowania działań na rzecz wzrostu liczby mieszkańców, co w prostym przełożeniu przekłada się na potrzebę promocji i wsparcia rodziny wielodzietnej. Oprócz problemów wielkości rodzin niezwykle ważna jest ich jakość warunkująca osiągnięcie oczekiwanych celów społecznych. Jedną z kluczowych form poprawy tej jakości jest dążenie do eliminacji patologii oraz dysfunkcji rodzin.

Pomoc w opiece i wychowaniu - zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej winna być w przypadkach niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców – świadczona w większym zakresie przez rodziny wspierające oraz placówki wsparcia dziennego – świetlice, kluby w których specjaliści (psycholog, pedagog, terapeuta) pomagają dziecku, a także współpracują z rodzicami.

Cel strategiczny 3 - Poprawa warunków funkcjonowania rodzin.

Cele operacyjne:

3.1 Inicjowanie działań na rzecz wsparcia rodzin zwłaszcza wielodzietnych i z osobami niepełnosprawnymi.

Kierunki działań:

3.1.1 Promowanie życia rodzinnego.

3.1.2 Rozwój poradnictwa rodzinnego.

3.1.3 Rozwijanie edukacji na rzecz budowania pozytywnego wizerunku rodziny, w tym rodziny wielodzietnej.

3.1.4 Wspieranie tradycyjnego modelu samowystarczalnej rodziny wielopokoleniowej.

3.1.5 Utworzenie Międzygminnego Programu Wsparcia dla rodzin wielodzietnych uwzględniającego uprawnienia do zniżek w instytucjach powiatowych.

3.2 Rozwój systemu wsparcia świadczonego przez instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty na rzecz rodzin.

Kierunki działań:

3.2.1 Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w szczególności poprzez rozwój infrastruktury żłobków i przedszkoli oraz innych form opieki nad dzieckiem.

3.2.2 Stwarzanie warunków umożliwiających godzenie pracy zawodowej z opieką nad dziećmi.

3.3 Wspieranie rodziny w likwidacji przyczyn dysfunkcji.

Kierunki działań:

3.3.1 Tworzenie warunków dla powstawania i funkcjonowania placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

3.3.2 Tworzenie warunków dla wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

3.4 Budowanie systemu wsparcia rodzin w szczególności zapobiegającego koniczności umieszczenia dzieci w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej.

Kierunki działań:

3.4.1 Prowadzenie poradnictwa (prawnego, psychologicznego) dla rodziców wymagających pomocy w zakresie wypełniania funkcji wychowawczych.

3.4.2 Rozwijanie wsparcia dla dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcją poprzez pracę asystenta rodziny oraz tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających.

3.5 Zbudowanie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej.

Kierunki działań:

3.5.1 Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej

3.5.2 Prowadzenie kampanii społecznych promujących idee rodzicielstwa zastępczego w celu zwiększenia świadomości lokalnej, motywacji oraz podjęcia inicjatyw dotyczących zastępczych form opieki rodzinnej (organizowanie imprez okolicznościowych, pikników, spotkań informacyjnych, dni rodzicielstwa zastępczego).

3.5.3 Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla kandydatów na opiekunów zastępczych w celu profesjonalnego przygotowania ich do pełnienia tej roli.

3.5.4 Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez szkolenia, warsztaty edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości i kompetencji wychowawczych oraz podniesienie ich kwalifikacji w tym prowadzenie superwizji.

3.5.5 Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy, również zajęć pozalekcyjnych dzieciom z rodzin zastępczych oraz organizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży.

3.5.6 Zapewnienie dostępności rodzinom zastępczym oraz dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej do specjalistycznego poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej i doradztwa zawodowego dla pełnoletnich wychowanków.

3.5.7 Pozyskiwanie bazy lokalowej dla osób opuszczających pieczę zastępczą oraz rodzin zastępczych przekwalifikowanych na rodziny zawodowe i rodzinne domy dziecka.

3.5.8 Tworzenie warunków do rozwoju mieszkalnictwa chronionego dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą – poszerzenie oferty mieszkań chronionych.

3.5.9 Tworzenie warunków do uruchomienia i funkcjonowania Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej.

3.5.10 poprawa standardu opieki w instytucjonalnej placówce opiekuńczo-wychowawczej, umieszczanie dzieci powyżej 10 r. życia oraz zmniejszenie do 14 liczby wychowanków.

Obszar priorytetowy: STAROŚĆ, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Integracja społeczna osób jest podstawowym działaniem w stosunku do środowiska osób starszych oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Analizy demograficzne wskazują, że problemy związane ze starością w perspektywie 2020 roku będą

się nasilać. Konieczne jest zatem uprzedzające podjęcie działań, które pozwolą niwelować społeczne skutki tych procesów, ale przede wszystkim zapewnić osobom starszym warunki do ich godnego życia w społeczeństwie. Nieodzownym jest zaangażowanie środowiska medycznego w proces kształtowania i rozwijania umiejętności niesienia pomocy osobom starszym w środowisku lokalnym poprzez łączenie aktywności seniorów i ludzi młodych w celu pełnego wykorzystania ich potencjałów. Wskazane jest zatem podjęcie działań zachęcających społeczność powiatu w życie społeczne poprzez realizację inicjatyw, wolontariatu międzypokoleniowego oraz promowanie postaw współodpowiedzialności międzypokoleniowej.

Cel strategiczny 4 - Tworzenie warunków dla lepszego zaspokajania potrzeb osób starszych oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

4.1 Kształtowanie pozytywnych postaw w społeczności lokalnej wobec osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i przeciwdziałanie izolacji społecznej tych osób.

Kierunki działań:

4.1.1 Rozwijanie alternatywnych wobec ośrodków pomocy społecznej usług opiekuńczych poprzez organizacje pozarządowe (zapewniających całodobową pomoc i świąteczną).

4.1.2 Promowanie udziału organizacji pozarządowych w realizacji programów dla osób starszych.

4.1.3 Promocja i wspieranie wolontariatu osób starszych.

4.2 Tworzenie warunków do zapewnienia osobom starszym opieki.

Kierunki działań:

4.2.1 Tworzenie warunków do powstawania i funkcjonowania domów dziennego pobytu o charakterze ponad lokalnym.

4.2.2 Rozwój usług socjalnych i opiekuńczych dla osób starszych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty.

4.2.3 Współpraca z instytucjami, organizacjami i kościołem w zakresie pomocy osobom starszym.

4.2.4 Wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie rozwijania pomocy sąsiedzkiej osób w podeszłym wieku.

4.2.5 Tworzenie warunków do zapewnienia przez Dom Pomocy Społecznej dla osób starszych usług opiekuńczych w środowisku lokalnym.

4.3 Rozszerzanie skali działań aktywizujących nakierowanych na osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym.

Kierunki działań:

4.3.1 Rozwijanie zorganizowanych form aktywności (sport, turystyka, rekreacja) dla osób starszych, celem wypełnienia czasu wolnego i przeciwdziałania izolacji społecznej, tworzenie Klubów Seniora.

4.3.2 Tworzenie i wdrażanie programów na rzecz aktywizacji ludzi starszych i integracji ze środowiskiem.

Obszar priorytetowy: **UZALEŻNIENIA I PRZEMOC**

Problem uzależnień jest ściśle powiązany z takimi problemami społecznymi jak: ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, przemoc w rodzinie. Czynniki te wpływają na dezorganizację rodzin i grup społecznych oraz prowadzą do patologii społecznych. Uzależnienie jest obecnie problemem społecznym, medycznym, kulturowym i prawnym. Ważne jest więc podejmowanie działań przyczyniających się do wzrostu świadomości społecznej na temat konsekwencji uzależnień oraz pomoc osobom uzależnionym w uwolnieniu się od nałogu. Wymaga to skoordynowanych działań ukierunkowanych na zwiększenie świadomości społeczeństwa, dostępności do form leczenia i wsparcia, a także na utrzymaniu abstynencji osób uzależnionych. Jak wskazują badania jednym z głównych źródeł przemocy w rodzinie jest uzależnienie od alkoholu.

Cel strategiczny 5 – Rozwijanie systemu profilaktyki i przeciwdziałania problemu przemocy i uzależnień.

Cele operacyjne:

5.1 Rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.

Kierunki działań:

5.1.1 Stwarzanie warunków do tworzenia i rozwoju świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych dla dzieci z rodzin uzależnionych.

5.1.2 Wdrażanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

5.1.3 Zapewnienie dostępu do poradnictwa i różnych form pomocy dla osób uzależnionych; utworzenie punktu ambulatoryjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.

5.2 Budowanie zintegrowanego systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.

Kierunki działań:

5.2.1 Prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu tematyki i profilaktyki przemocy w rodzinie.

5.2.2 Utworzenie Punktu NSLT (Narodowej Sieci Leczenia Zaburzeń Regulacji i Emocji Stresu Traumatycznego Dzieci i Młodzieży).

5.2.3 Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego, prawnego, socjalnego, pracy socjalnej, grup wsparcia, terapii indywidualnej i grupowej dla osób uwikłanych w problem przemocy.

5.2.4 Udzielanie i zapewnienie bezpiecznego schronienia rodzinom dotkniętym przemocą w mieszkaniu kryzysowym lub specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w ramach interwencji kryzysowej.

5.2.5 Organizowanie i prowadzenie warsztatów korekcyjno- edukacyjnych dla sprawców przemocy.

5.2.6 Utworzenie punktu konsultacyjnego dla sprawców przemocy.

5.2.7 Promowanie i realizacji „Niebieskiej Karty” również w służbie zdrowia oraz placówkach oświatowych.

5.2.8 Organizowanie szkoleń dla służb społecznych zajmujących się problemem przemocy w rodzinie.

5.3 Realizacja programów profilaktycznych, działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy.

Kierunki działań:

5.3.1 Współpraca z mediami, kampanie informacyjne w zakresie realizacji działań profilaktycznych i pomocowych nakierowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

5.3.2 Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

5.3.3 Stworzenie sprawnego systemu przepływu informacji oraz koordynacji działań instytucji i służb w zakresie przeciwdziałania przemocy

5.3.4 Zbieranie i analiza informacji i danych dotyczących zjawisk sprzyjających występowaniu przemocy.

8. Rezultaty i wskaźniki

Cel strategiczny 1 - Aktywizacja i podtrzymywanie zdolności pracy osób bezrobotnych, realizacja zadań, które posłużą zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych oraz rozwijanie współpracy z pracodawcami

Cele operacyjne:

- 1.1 Poprawa dostępu do rynku pracy osób bezrobotnych.
- 1.2 Wspieranie pracodawców tworzących miejsca pracy.
- 1.3 Wzmocnienie pozytywnego wizerunku Urzędu poprzez sukcesywne usprawnianie obsługi klienta oraz promowanie instrumentów i usług rynku pracy.

Rezultaty i wskaźniki znajdują się w Załączniku do Strategii - Programie Promocji Zatrudnienia Oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Jarosławskiego na lata 2016-2022.

Cel strategiczny 2 - Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

- 2.1 Zminimalizowanie uciążliwości i ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.**
- 2.2 Zapewnienie pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym.**
- 2.3 Rozwój systemu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom.**
- 2.4 Promocja integracji oraz wyrównywanie szans dla osób niepełnosprawnych.**

Rezultaty i wskaźniki

2.1 Osiągnięcie akceptowalnego poziomu uciążliwości i ograniczeń wynikających z różnych form niepełnosprawności.

wskaźnik: uzyskanie 50% opinii osób niepełnosprawnych określających poziom uciążliwości i ograniczeń wynikających z niepełnosprawności jako akceptowalny

2.2 Pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym
wskaźnik: brak sygnałów ze społeczeństwa o utrudnionym uczestnictwie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym

2.3 Osiągnięcie zadowalającego poziomu funkcjonowania systemu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom.

wskaźnik: zadowolenie na poziomie 50% z systemu funkcjonowania pomocy wśród osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin

2.4 Osiągnięcie pełnej integracji oraz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych
wskaźnik: brak sygnałów od osób niepełnosprawnych o alienacji i nierównych szansach w porównaniu z resztą społeczeństwa

2.5 Rozwój mieszkalnictwa chronionego

wskaźnik: nowo utworzone mieszkania chronione

Cel strategiczny 3 - **Poprawa warunków funkcjonowania rodzin.**

Cele operacyjne:

3.1 Inicjowanie działań na rzecz wsparcia rodzin zwłaszcza wielodzietnych i z osobami niepełnosprawnymi.

3.2 Rozwój systemu wsparcia świadczonego przez instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty na rzecz rodzin.

3.3 Wspieranie rodziny w likwidacji przyczyn dysfunkcji.

3.4 Budowanie systemu wsparcia rodzin w szczególności zapobiegającego konieczności umieszczania dzieci w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej.

3.5 Zbudowanie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej.

Rezultaty i wskaźniki

3.1 Funkcjonowanie Programu wsparcia rodzin zwłaszcza wielodzietnych i z osobami niepełnosprawnymi.

wskaźnik: ilość zrealizowanych działań w ramach Programu

3.2 Osiągnięcie zadowalającego poziomu funkcjonowania systemu wsparcia świadczonego przez instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty na rzecz rodzin.

wskaźnik: zadowolenie na poziomie 50% z systemu funkcjonowania wsparcia świadczonego przez instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty na rzecz rodzin.

3.3 Zmniejszenie liczby rodzin dysfunkcyjnych.

wskaźnik: dane statystyczne dotyczące funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych

3.4 Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin w szczególności zapobiegający konieczności umieszczania dzieci w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej

wskaźnik: zmniejszenie o 50 % liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej

3.5 Osiągnięcie zadowalającego poziomu zintegrowania systemu pieczy zastępczej

wskaźnik: zadowolenie na poziomie 80% ze sprawnego działania systemu pieczy zastępczej

Cel strategiczny 4 - **Tworzenie warunków dla lepszego zaspokajania potrzeb osób starszych oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Cele operacyjne:

4.1 Kształtowanie pozytywnych postaw w społeczności lokalnej wobec osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i przeciwdziałanie izolacji społecznej tych osób.

4.2 Tworzenie warunków do zapewnienia osobom starszym opieki.

4.3 Rozszerzanie skali działań aktywizujących nakierowanych na osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym.

Rezultaty i wskaźniki

4.1 Wzrost pozytywnych postaw w społeczności lokalnej wobec osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

wskaźnik: uzyskanie 50% opinii o wzroście pozytywnych postaw w społeczności lokalnej wobec osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

4.2 Zabezpieczenie opieki osobom starszym wg potrzeb

wskaźnik: funkcjonowanie nowych inicjatyw na rzecz opieki nad osobami starszymi

4.3 Zwiększenie liczby działań aktywizujących nakierowanych na osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym

wskaźnik: wzrost o 50 % liczby działań aktywizujących nakierowanych na osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym

4.4 Pełne uczestnictwo w życiu społecznym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności osób niepełnosprawnych i starszych

wskaźnik: brak sygnałów o izolacji społecznej ze strony osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności osób niepełnosprawnych i starszych

Cel strategiczny 5 – Rozwijanie systemu profilaktyki i przeciwdziałania problemu przemocy i uzależnień.

Cele operacyjne:

5.1 Rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.

5.2 Budowanie zintegrowanego systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.

5.3 Realizacja programów profilaktycznych, działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy.

Rezultaty i wskaźniki

5.1 Osiągnięcie zadowalającego poziomu funkcjonowania sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny

wskaźnik: zadowolenie na poziomie 50% z funkcjonowania sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny

5.2 Osiągnięcie zadowalającego poziomu zintegrowania systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie

wskaźnik: zadowolenie na poziomie 80% ze sprawnego działania systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie

5.3 Zwiększenie liczby programów profilaktycznych, działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy i przeciwdziałania uzależnieniom.

wskaźnik: wzrost o 50 % liczby programów profilaktycznych, działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy i przeciwdziałania uzależnieniom.

9. Monitoring Strategii

Monitoring Strategii ma za zadanie badać zgodność wdrażania celów strategicznych i operacyjnych z założeniami. Pozwoli stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. Polegać będzie na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań. Dostarczy również danych i informacji pozwalających na przeprowadzenie ewaluacji Strategii.

Informacje gromadzone w jego ramach pozwolą stosunkowo wcześniej zidentyfikować i rozwiązywać problemy pojawiające się w trakcie wdrażania dokumentu oraz ocenić postępy w jego realizacji w stosunku do wyznaczonych w nim celów.

Posłuży do ewentualnej modyfikacji kierunków działań w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych a także wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej bądź opracowanie nowej Strategii.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu zapisów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2016-2022 będzie raport monitoringowy. Zakłada się powołanie Komisji do opracowywania rocznych raportów.

Przyjmuje się mierniki tj.:

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Nazwa miernika	Przeznaczenie miernika- (jaki zjawisko będzie mierzyl)	Częstotliwość pomiaru	Sposób mierzenia obliczania lub szacowania	Źródło danych	Wartość docelowa
BEZROBOCIE							
1.	1.1	poprawa dostępu do rynku pracy osób bezrobotnych	Pozostałe informacje znajdują się w Załączniku do Strategii –Programie Promocji Zatrudnienia Oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Jarosławskiego na lata 2016-2022				
	1.2	wspieranie pracodawców tworzących miejsca pracy					
	1.3	wzmocnienie pozytywnego wizerunku Urzędu poprzez sukcesywne usprawnianie obsługi klienta oraz promowanie instrumentów i usług rynku pracy					
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ							
2.	2.1	poziom uciążliwości i ograniczeń wynikających z różnych form niepełnosprawności	uciążliwość i ograniczenia wynikające z różnych form niepełnosprawności	jednorazowo	ankieta	opinia osób niepełnosprawnych	uzyskanie 50% opinii osób niepełnosprawnych określających poziom uciążliwości i ograniczeń wynikających z niepełnosprawności jako akceptowalny
	2.2	życie społeczne osób niepełnosprawnych	uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym	jednorazowo	ankieta	opinia osób niepełnosprawnych	brak sygnałów ze społeczeństwa o utrudnionym uczestnictwie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym
	2.3	funkcjonowanie systemu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom.	poziom funkcjonowania systemu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom.	jednorazowo	ankieta	opinia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	zadowolenie na poziomie 50% z systemu funkcjonowania pomocy wśród osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin
	2.4	integracja oraz wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	pełna integracja oraz wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	jednorazowo	ankieta	opinia osób niepełnosprawnych	brak sygnałów od osób niepełnosprawnych o alienacji i nierównych szansach w porównaniu z resztą społeczeństwa
	2.5	mieszkalnictwo chronione	powstawanie mieszkań chronionych	raz na rok	obserwacja	programy, projekty i inicjatywy	nowo utworzone mieszkania chronione
RODZINA							
3.	3.1	Program wsparcia rodzin zwłaszcza wielodzietnych i z osobami	funkcjonowanie Programu wsparcia rodzin zwłaszcza wielodzietnych i z osobami	raz na rok	obserwacja	Uchwały Rady Powiatu	ilość zrealizowanych działań w ramach Programu

		niepełnosprawnymi.	niepełnosprawnymi.				
	3.2	system wsparcia świadczony przez instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty na rzecz rodzin	poziom funkcjonowania systemu wsparcia świadczonego przez instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty na rzecz rodzin.	raz na rok	obserwacja	procedury, przebieg zdarzeń i działań	zadowolenie na poziomie 50% z systemu funkcjonowania wsparcia świadczonego przez instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty na rzecz rodzin.
	3.3	rodziny dysfunkcyjne	dysfunkcyjność rodziny	raz na rok	zestawienie statystyczne	dane statystyczne	zmniejszone dane statystyczne dotyczące funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych
	3.4	system wsparcia rodzin w szczególności zapobiegający konieczności umieszczenia dzieci w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej	funkcjonowanie systemu wsparcia rodzin w szczególności zapobiegający konieczności umieszczenia dzieci w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej	raz na rok	zestawienie statystyczne	dane statystyczne	zmniejszenie o 50 % liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej
	3.5	zintegrowanie systemu pieczy zastępczej	poziom zintegrowania systemu pieczy zastępczej	raz na rok	obserwacja	procedury, przebieg zdarzeń	zadowolenie na poziomie 80% ze sprawnego działania systemu pieczy zastępczej
STAROŚĆ I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE							
4.	4.1	postawy w społeczności lokalnej wobec osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	pozytywne postawy w społeczności lokalnej wobec osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	jednorazowo	ankieta	opinia osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	uzyskanie 50% opinii o wroście pozytywnych postaw w społeczności lokalnej wobec osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	4.2	zabezpieczenie opieki osobom starszym wg potrzeb	opieka nad osobami starszym	raz na rok	obserwacja	programy, projekty i inicjatywy	funkcjonowanie nowych inicjatyw na rzecz opieki nad osobami starszymi
	4.3	aktywizacja nakierowane na osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym	działania aktywizacyjne nakierowanych na osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym	raz na rok	obserwacja	programy, projekty i inicjatywy	wzrost o 50 % liczby działań aktywizujących nakierowanych na osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym
	4.4	życie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności osób niepełnosprawnych i starszych	uczestnictwo w życiu społecznym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności osób niepełnosprawnych i starszych	jednorazowo	ankieta	opinia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności osób niepełnosprawnych	brak sygnałów o izolacji społecznej ze strony osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności osób niepełnosprawnych i starszych

						i starszych	
UZALEŻNIENIA I PRZEMOC							
5.	5.1	poziom funkcjonowania sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny	sieć wspierająca osoby uzależnione i ich rodziny	raz na rok	obserwacja	programy, projekty, procedury i inicjatywy	zadowolenie na poziomie 50% z funkcjonowania sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny
	5.2	poziomu zintegrowania systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie	system pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie	raz na rok	obserwacja	programy, projekty, procedury i inicjatywy	zadowolenie na poziomie 80% ze sprawnego działania systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie
	5.3	profilaktyka, działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów przemocy i przeciwdziałania uzależnieniom.	rozwiązywanie problemów przemocy i przeciwdziałania uzależnieniom	raz na rok	obserwacja	programy, projekty, procedury i inicjatywy	wzrost o 50 % liczby programów profilaktycznych, działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy i przeciwdziałania uzależnieniom.

10. Ewaluacja Strategii

Ewaluacja Strategii dotyczy oceny jakości realizacji zapisów strategicznych w stosunku do wcześniejszych założeń. Zadaniem jej jest wsparcie procesu decyzyjnego dotyczącego kreowania przyszłości.

Cele prowadzenia ewaluacji można ująć w czterech zasadniczych punktach:

1. Kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań.
2. Zwiększanie skuteczności i efektywności podejmowanych programów i projektów.
3. Kształtowanie kierunków i priorytetów działalności.
4. Poznawanie mechanizmów programów i projektów.

EWALUACJA ex-ante (początkowa) zawarta jest w części diagnostycznej Strategii a także w wartościach bazowych mierników monitorujących. Przyjmuje się przeprowadzanie ewaluacji MID-TERM (okresowej) jako podsumowania rocznych raportów monitoringowych a także ewaluacji EX-POST (końcowej) na zakończenie okresu obowiązywania Strategii w formie raportów ewaluacyjnych.

Tematem ewaluacji będzie: wydanie opinii o wartości działań w odniesieniu do przyjętych celów przyjętych w Strategii.

Zagadnienia do przeanalizowania:

- system przeciwdziałania oraz ograniczania skutków bezrobocia w Powiecie
- jakość życia osób niepełnosprawnych w Powiecie
- funkcjonowanie rodzin w powiecie
- zaspokojenie potrzeb osób starszych
- aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- system profilaktyczny przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnień

Pytania kluczowe ewaluacji:

- Czy system przeciwdziałania oraz ograniczania skutków bezrobocia w Powiecie odpowiada potrzebom?
- W których aspektach poprawiła się jakość życia osób niepełnosprawnych w Powiecie?
- Czy nastąpiła poprawa warunków funkcjonowania rodzin w Powiecie?
- Jak przedstawia się poziom zaspokojenia potrzeb osób starszych w Powiecie?
- Jak przebiega aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym?
- Jaki poziom osiągnął system profilaktyki przeciwdziałania problemom przemocy w rodzinie i uzależnień?

Źródła informacji:

- opinia publiczna
- dane statystyczne
- analiza realizowanych przedsięwzięć

Metody pracy:

- analiza danych
- badanie ankietowe

Zakończenie

Wdrażanie Strategii, jest procesem ciągłym, obejmującym realizację wszystkich założonych celów, a także - stosownie do zmieniających się uwarunkowań i wynikających z tego faktu potrzeb - ich modyfikację. W toku realizacji Strategii w ramach ewaluacji okresowej i zawartych w niej wniosków i rekomendacji, może zajść potrzeba rewizji zapisanych celów strategii. Dopuszcza się możliwość dokonywania aktualizowania niniejszej Strategii.

Strategia będzie dokumentem „żywym”, czyli takim, który wyraża potrzeby lokalnej społeczności i reaguje na istotne zmiany zachodzące w życiu mieszkańców Powiatu.

Spis tabel

Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim – wyniki badania ankietowego

Tabela 1. Najważniejsze problemy społeczne występujące w powiecie jarosławskim	5
Tabela 2. Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące w powiecie jarosławskim.....	6
Tabela 3. Instytucje zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych w powiecie jarosławskim w opinii badanych	8
Tabela 4. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów społecznych w opinii badanych	9
Tabela 5. Przyczyny występowania problemu uzależnień na terenie powiatu jarosławskiego	10
Tabela 6. Działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin	11
Tabela 7. Negatywne zjawiska społeczne, na jakie narażone są dzieci i młodzież	12
Tabela 8. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży	13
Tabela 9. Znajomość występowania zjawiska przemocy w rodzinie w opinii badanych	14
Tabela 10. Działania podejmowane wobec ofiar przemocy w rodzinie.....	14
Tabela 11. Ocena pomocy ze strony instytucji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	16
Tabela 12. Najbardziej skuteczne rozwiązania w przypadku problemu alkoholu, narkomanii i przemocy w rodzinie	17
Tabela 13. Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo.....	18
Tabela 14. Poziom bezrobocie w powiecie jarosławskim.....	19
Tabela 15. Działania poprawiające sytuację osób bezrobotnych	20
Tabela 16. Poczucie bezpieczeństwa na terenie powiatu	21
Tabela 17. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu jarosławskiego	21
Tabela 18. Działania poprawiające poczucie bezpieczeństwa publicznego.....	22
Tabela 19. Problem bezdomności w powiecie	23
Tabela 20. Działania poprawiające sytuację bezdomności w powiecie jarosławskim.....	24
Tabela 21. Przyczyny problemu ubóstwa w powiecie jarosławskim	25
Tabela 22. Problemy osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim	26
Tabela 23. Działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych.....	27
Tabela 24. Problemy osób starszych w powiecie jarosławskim	28
Tabela 25. Działania poprawiające sytuację osób starszych	29
Tabela 26. Działania zapobiegające negatywnym zjawiskom na terenie powiatu.....	30
Tabela 27. Charakterystyka socjodemograficzna.....	31

Spis tabel

Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - analiza danych statystycznych

Tabela 28. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w Powiecie Jarosławskim wg gmin 2013r.	32
Tabela 29. Liczba mieszkańców powiatu jarosławskiego w latach 2005-2014.....	33
Tabela 30. Podział mieszkańców powiatu jarosławskiego wg wieku i płci 2014r	34
Tabela 31. Wybrane dane demograficzne powiatu jarosławskiego	34
Tabela 32. Prognoza liczby ludności powiatu jarosławskiego na lata 2015-2022.....	35
Tabela 33. Przyrost naturalny w latach 2010-2014, porównanie Powiatu Jarosławskiego, Województwa Podkarpackiego i Polski.	36
Tabela 34. Migracje mieszkańców powiatu jarosławskiego w latach 2010-2014	37
Tabela 35. Rodziny w powiecie jarosławskim według typów w 2011r.	37
Tabela 36. Rodziny w powiecie jarosławskim według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu według danych z roku 2011	38
Tabela 37. Gospodarstwa domowe w powiecie jarosławskim według liczby osób w 2011r. .	38
Tabela 38. Liczba pracujących wg sektorów w powiecie jarosławskim w latach 2006-2013.	39
Tabela 39. Liczba pracujących wg płci (oprócz rolnictwa) w powiecie jarosławskim w latach 2009-2013.....	40
Tabela 40. Liczba wydanych orzeczeń zaliczających do niepełnosprawności w Powiecie Jarosławskim w latach 2010-2014	40
Tabela 41. Liczba wydanych orzeczeń niepełnosprawności osobom dorosłym w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014 wg kryteriów	41
Tabela 42. Bezpieczeństwo w Powiecie Jarosławskim.....	42
Tabela 43. Czyny karalne nieletnich (ukończone 13 lat a nieukończone 17).....	43
Tabela 44. Eksmisje z lokali komunalnych w powiecie jarosławskim w latach 2003-2013 ...	43
Tabela 45. Żłobki i oddziały żłobkowe w powiecie.....	44
Tabela 46. Przedszkola i oddziały przedszkolne w powiecie	44
Tabela 47. Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne w powiecie jarosławskim.....	45
Tabela 48. Liczba rodzin dotkniętych przemocą w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014	46
Tabela 49. Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014.....	47
Tabela 50. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyn w powiecie jarosławskim w latach 2010-2014.....	48
Tabela 51. Wypłacone dodatki mieszkaniowe w powiecie jarosławskim w latach 2006-2014	49
Tabela 52. Rodziny zastępcze w powiecie jarosławskim 2008r. – 2014r.....	50
Tabela 53. Rodziny zastępcze wg typów 2012r. - 2014r.	51
Tabela 54. Liczba dzieci z Powiatu Jarosławskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008-2015.....	52

Spis rycin

Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim – wyniki badania ankietowego

Rycina 1. Najważniejsze problemy społeczne występujące w powiecie jarosławskim.....	6
Rycina 2. Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące w powiecie jarosławskim.....	7
Rycina 3. Instytucje zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych w powiecie jarosławskim w opinii badanych	8
Rycina 4. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązanie problemów społecznych w opinii badanych	9
Rycina 5. Przyczyny występowania problemu uzależnień na terenie powiatu jarosławskiego	10
Rycina 6. Działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.....	11
Rycina 7. Negatywne zjawiska społeczne, na jakie narażone są dzieci i młodzież	12
Rycina 8. Działania mogące pozytywnie wpływać na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzież	13
Rycina 9. Znajomość występowania zjawiska przemocy w rodzinie w opinii badanych.....	14
Rycina 10. Działania podejmowane wobec ofiar przemocy w rodzinie	15
Rycina 11. Ocena pomocy ze strony instytucji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	16
Rycina 12. Najbardziej skuteczne rozwiązania w przypadku problemu alkoholu, narkomanii i przemocy w rodzinie	17
Rycina 13. Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo	18
Rycina 14. Poziom bezrobocia w powiecie jarosławskim	19
Rycina 15. Działania poprawiające sytuację osób bezrobotnych.....	20
Rycina 16. Poczucie bezpieczeństwa na terenie powiatu.....	21
Rycina 17. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu jarosławskiego	22
Rycina 18. Działania poprawiające poczucie bezpieczeństwa publicznego	23
Rycina 19. Problem bezdomności w powiecie.....	23
Rycina 20. Działania poprawiające sytuację bezdomności w powiecie jarosławskim	24
Rycina 21. Przyczyny problemu ubóstwa w powiecie jarosławskim	25
Rycina 22. Problemy osób niepełnosprawnych w powiecie jarosławskim.....	26
Rycina 23. Działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych	27
Rycina 24. Problemy osób starszych w powiecie jarosławskim	28
Rycina 25. Działania poprawiające sytuację osób starszych	29
Rycina 26. Działania zapobiegające negatywnym zjawiskom na terenie powiatu	30

Spis wykresów

Diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej w Powiecie Jarosławskim - analiza danych statystycznych

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu jarosławskiego	33
Wykres 2. Przyrost naturalny w latach 2010 -2014	36
Wykres 3. Małżeństwa	37

Wykres 4. Liczba pracujących według sektorów w powiecie.....	39
Wykres 5. Liczba pracujących według płci	40
Wykres 6. Bezpieczeństwo w powiecie jarosławskim.....	42
Wykres 7. Liczba miejsc w żłobkach i oddziałach żłobkowych.....	44
Wykres 8. Liczba miejsc w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych.....	45
Wykres 9. Liczba rodzin dotkniętych przemocą w powiecie jarosławskim	46
Wykres 10. Przemoc w rodzinie.....	47
Wykres 11. Alkoholizm i narkomania	47
Wykres 12. Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	49
Wykres 13. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	49
Wykres 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyn w powiecie jarosławskim.....	49
Wykres 15. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych.....	50
Wykres 16. Formy rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jarosławskim	51
Wykres 17. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jarosławskim.....	52
Wykres 18. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	53